

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum

MKAKATI WA TAIFA WA KUTOKOMEZA UKEKETAJI (2020/21 - 2024/25)

Julai, 2022

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum MKAKATI WA TAIFA WA KUTOKOMEZA UKEKETAJI NA MPANGO WA UTEKELEZAJI

2020/21 - 2024/25

Julai, 2022

YALIYOMO

VIFUPISHO	ii
DIBAJI	iv
MUHTASARI	v
SURA YA KWANZA	1
1.1 UTANGULIZI	1
1.2 AFUA MBALIMBALI ZA KUTOKOMEZA VITENDO VYA UKEKETA	JI4
1.3 MAFANIKIO YALIYOPATIKANA	8
1.4 CHANGAMOTO NA UPUNGUFU	g
1.5 SABABU ZA KUANDAA MKAKATI	13
1.6 MAANDALIZI YA MKAKATI	15
1.7 MUUNDO WA MKAKATI	16
SURA YA PILI	18
KIUNZI CHA NADHARIA YA UKEKETAJI	18
2.1 UTANGULIZI	18
2.2 VIWANGO VYA UENDELEZAJI NA AFUA ZA UKEKETAJI	18
2.2.1 MSICHANA AU MWANAMKE	18
2.2.2 FAMILIA	19
2.2.3 JAMII	19
2.2.4 TAASISI	20
2.3 KANUNI ZINAZOONGOZA UTEKELEZAJI WA MKAKATI	21
SURA YA TATU	25
MUUNDO WA UTEKELEZAJI	25
3.1 UTANGULIZI	25
3.2 DIRA, DHIMA NA MALENGO YA MKAKATI	25
3.2.1 DIRA	25

	3.2.2	DHIMA	25
	3.2.3	MALENGO	25
3.3	LENC	GO, MALENGO MAHSUSI NA MIKAKATI YA UTEKELEZAJI	26
	3.3.1	LENGO KUU	26
	3.3.2	MALENGO MAHSUSI NA MIKAKATI YA UTEKELEZAJI	26
3.4 VY		TASARI WA MALENGO, MIKAKATI, MATOKEO YANAYOTARAJIWA, VIASH NDAJI NA WAHUSIKA	
3.5 UKI		NDO WA KITAASISI NA URATIBU WA MKAKATI WA KUTOKOMEZA	49
SUF	RA YA N	NE	52
UFU	JATILIA	JI, TATHMINI NA MAFUNZO	52
4.1	UTA	NGULIZI	52
4.2	MPA	NGO WA UFUATILIAJI NA TATHMINI	52
JED	WALI N	AMBA. 4: MPANGO WA UFUATILIAJI NA TATHMINI	53
4.3	MAF	UNZO	58
4.4	MPA]	NGO WA UTOAJI TAARIFA	58
SUF	RA YA T.	ANO	60
		ZINAZOHITAJIKA KUTEKELEZA MKAKATI WA TAIFA WA KUTOKOMEZA	60

VIFUPISHO

AMREF Africa Medical Research Foundation

AZAKI Asasi za Kiraia

CDF Children Dignity Forum

DJW Dawati la Jinsia na Watoto

FGM Female Genital Mutilation

HIMS Health Integrated Multi-Sectoral Services

LHRC Legal Human Rights Centre

MTAKUWWA Mpango Kazi wa Taifa wa Kutokomeza Ukatili dhidi ya Wanawake na Watoto

NAFGEM Network Against Female Genital Mutilation

OR -TAMISEMI Ofisi ya Rais-Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa

OWM Ofisi ya Waziri Mkuu

OWM-KAVWU Ofisi ya Waziri Mkuu, Kazi, Ajira, Vijana na Wenye Ulemavu

SIDO Shirika la Viwanda VidogoVidogo

TGNP Tanzania Gender Networking Programme

UKIMWI Upungufu wa Kinga Mwilini

UNESCO United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

UNICEF United Nations Children's Emergency Fund

UNFPA United Nations Population Fund

WMJJWM Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum

WK Wizara ya Kilimo

WMU Wizara ya Mifugo na Uvuvi WKS Wizara ya Katiba na Sheria

WM Wizara ya Madini

WMN Wizara ya Mambo ya Ndani WFM Wizara ya Fedha na Mipango

WEST Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia

WHMTH Wizara ya Habari, Mawasiliano na Teknolojia ya Habari

WUSM Wizara ya Utamaduni, Sanaa na Michezo

WUVB Wizara ya Uwekezaji, Viwanda na Biashara

DIBAJI

Ukeketaji ni vitendo vyenye madhara kwa wanawake na wasichana kwa kuwa vinasababisha wasifurahie haki, uhuru na utu wao katika baadhi ya jamii hapa nchini. Mkakati wa Taifa wa Kutokomeza Ukeketeji umeandaliwa kwa lengo la kuwezesha utekelezaji wa Mpango Kazi wa Taifa wa Kutokomeza Ukatili dhidi ya Wanawake na Watoto (MTAKUWWA) wa mwaka 2017/18 – 2021/22 katika eneo la utekelezaji la mila na desturi. Mkakati huu unathibitisha dhamira ya dhati ya Serikali katika kufikia Malengo ya Maendeleo Endelevu (SDGs) hususan lengo namba 5.3¹ ifikapo mwaka 2030, Ajenda ya Afrika ya mwaka 2063 na Mpango wa pili wa Maendeleo wa Miaka Mitano wa mwaka 2016/17-2020/21.

Mkakati umeandaliwa kwa kuwashirikisha wadau kuanzia ngazi ya Taifa hadi jamii ambapo unaelekeza afua za utekelezaji kwa Serikali na wadau katika kukabiliana na vitendo vya ukeketaji hapa nchini. Mkakati huu pia unalenga kuhamasisha na kuratibu juhudi za pamoja za wadau na kuimarisha uhusiano wa kitaasisi katika kuongeza kasi ya mapambano dhidi ya vitendo vya ukeketaji.

Serikali na Wadau wanatarajia Mkakati huu utatoa mwelekeo wa jumla katika utekelezaji wa afua za kutokomeza vitendo vya ukeketaji kuanzia ngazi ya Taifa hadi ya jamii. Aidha, Mkakati huu utawezesha upatikanaji wa rasilimali zitakazosaidia utekelezaji wa afua za kutokomeza ukeketaji nchini.

Dkt. Dorothy O. Gwajima (Mb)

Waziri wa Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum

Burgua

¹ SDG 5.3 Kutokomeza mila zenye madhara ikiwa ni pamoja na ndoa za utotoni, ndoa za kulazimisha na ukeketaji. Kiashiria katika hili kimeoneshwa katika sura ya tano kipengele cha 5.3.2: kuhusu uwiano wa wasichana na wanawake walio katika umri kati ya miaka 15-49 ambao wamefanyiwa vitendo vya ukeketaji.

USULI

Wanawake na watoto wamekuwa wakifanyiwa aina mbalimbali za ukatili ukiwemo ukatili wa kimwili, kingono, kisaikolojia na kiuchumi. Kutokana na mila na desturi za baadhi ya jamii za Kitanzania, ukeketaji umekuwa ni moja ya desturi na tamaduni zinazochochea ukatili dhidi ya watoto wa kike na wanawake na hivyo kuacha madhara ya kudumu katika maisha ya waathirika wa vitendo vya ukeketaji. Kwa mujibu wa Utafiti wa Afya ya Uzazi na Mtoto na Viashiria vya Malaria Tanzania wa mwaka 2015/2016, vitendo vya ukeketaji nchini vilikuwa asilimia 10.

Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania imedhamiria kutokomeza aina zote za ukatili dhidi ya wanawake na watoto ikiwemo ukeketaji na imekuwa ikiandaa na kutekeleza Sera na Sheria kwa lengo la kutokomeza vitendo hivyo. Sera, sheria na mikakati hiyo ni pamoja na Sera ya Maendeleo ya Mtoto ya mwaka 2008, Kanuni ya Adhabu (CAP 16) kama ilivyorekebishwa mwaka 2002, Sheria ya Mtoto Na. 21 ya mwaka 2009, Mkakati wa Taifa wa Maendeleo ya Jinsia 2005 na Mpango kazi wa Taifa wa Kutokomeza Ukatili dhidi ya Wanawake na Watoto wa mwaka 2017/18-2021/22.

Mkakati wa Kitaifa wa Kutokomeza Ukeketaji nchini unalenga kuimarisha jitihada za serikali na wadau katika kutokomeza vitendo vya ukeketaji na kutoa huduma kwa waathirika. Mkakati huu umeandaliwa kwa kuzingatia mazingira ya Kitanzania na umehuisha mikakati na mbinu mbalimbali zinazofaa kutumika katika kuzuia na kulinda watoto wa kike na wanawake dhidi ya vitendo vya ukeketaji. Aidha, mkakati unatoa mwongozo kwa wadau kuongeza juhudi katika kutokomeza ukeketaji na unalenga kuhamasisha, kushirikisha, kuboresha uratibu na kujenga uhusiano wa kitaasisi ili kuleta ufanisi katika utekelezaji wake. Vilevile, unaelekeza jinsi ya kukusanya rasilimali na kuzitumia kwa ufanisi, ubunifu na ushirikiano katika kutokomeza vitendo vya ukeketaji. Maandalizi ya mkakati huu yamezingatia mifano bora iliyotokana na utekelezaji wa afua za kutokomeza ukeketaji zilizofanyika nchini ambazo zimetoa somo kwa watekelezaji na watoa huduma wanaoendelea kutekeleza mkakati huu.

Dkt. Zainab A.S Chaula

Katibu Mkuu

Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum

MUHTASARI

Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania imedhamiria kuendeleza, kulinda na kutetea haki za wanawake na watoto ambapo mwaka 2016 ilizindua Mpango Kazi wa Taifa wa Kutokomeza Ukatili Dhidi ya Wanawake na Watoto. Katika utekelezaji wa eneo namba 2 la Mila na Desturi² umeandaliwa Mkakati wa Taifa wa Kutokomeza Ukeketaji (2020/21 -2024/25) kwa ajili ya kupanua wigo wa utekelezaji na kupunguza kiwango cha ukeketaji nchini. Uandaaji wa Mkakati huu umeonesha dhamira ya Tanzania katika kutekeleza mikataba ya Kikanda na ya Kimataifa kuhusu haki za wanawake na watoto.

Serikali imeandaa Mkakati huu kwa kushirikiana na wadau wa maendeleo kuanzia ngazi ya Taifa hadi kwenye jamii. Wadau walishirikishwa kupitia mahojiano na majadiliano ya vikundi ambapo maoni na mapendekezo yao yametumika kuboresha taarifa za msingi kutoka kwenye nyaraka mbalimbali zikiwemo za Sera na machapisho mbalimbali ya wadau. Aidha, uzoefu na mifano bora iliyoibuliwa kutoka katika ngazi ya Taifa na Kimataifa imesaidia kuelezea hali halisi ya ukeketaji na mbinu mbadala za kukabiliana na vitendo hivyo hapa nchini.

Kwa mujibu wa Taarifa ya Utafiti wa Afya ya Uzazi na Mtoto na Viashiria vya Malaria Tanzania wa mwaka 2015/2016, vitendo vya ukeketaji nchini vilikuwa asilimia 10. Vitendo vya ukeketaji vimeenea katika baadhi ya Mikoa ikiwemo Manyara (58%), Dodoma (47%), Arusha (41%), Mara (32%), Singida (31%), Tanga (14%), Kilimanjaro (10%), Morogoro (9%) na Iringa (8%). Sababu zinazochangia ukeketaji kwenye jamii zimetofautiana kutoka jamii moja hadi nyingine. Baadhi ya watu katika jamii hizo wanafanya kwa ufahari, kudhibiti matamanio ya kingono, kuepuka unyanyapaa, imani kwamba inatibu ugonjwa unaoitwa lawalawa. Sababu nyingine ni chanzo cha mapato kwa ngariba na wazazi kuamini kwamba ukeketaji unarahisisha wakati wa kujifungua, kuepusha vifo vya ghafla, kummiliki mume katika ndoa na kuvusha rika. Kwa sasa baadhi ya Ngariba na wakunga wa jadi wanashiriki katika kuwakeketa watoto punde wanapozaliwa kwa kuogopa mkono wa sheria. Aidha, baadhi ya viongozi wa jadi na wanafamilia wanawake wakiwemo bibi na wakwe ni watu walio mstari wa mbele katika kutekeleza vitendo vya ukeketaji.

Serikali kwa kushirikiana na wadau imekuwa ikitumia mbinu mbalimbali kubadilisha mitazamo ya jamii kuhusiana na vitendo vya ukeketaji. Mbinu hizo ni pamoja na:- (i) Kuimarisha utekelezaji wa sera na sheria kuhusu ukeketaji kwa wanawake na watoto; (ii) Kuhakikisha

² Eneo la kimaudhui Namba 2 katika MTAKUWWA: Mila na Desturi zinazowawezesha wanawake kuunga mkono mahusiano yasiyo ya kinyanyasaji, yenye heshima, yaliyo chanya na yanayozingatia uwiano wa kijinsia.

kwamba jamii inakuwa na dhamira ya kuacha vitendo vya ukeketaji (iii) Kuendesha kampeni zinazohusisha vyombo vya habari na njia nyingine za mawasiliano; (iv) Kujumuisha masuala ya ukeketaji katika mfumo wa utoaji huduma za afya; (v) Kujenga uelewa wa wadau wa haki kupitia klabu za vijana na mabaraza ya watoto (vi) Kuendesha mijadala katika ngazi ya Jamii na Taifa kuhusu madhara ya ukeketaji na namna ya kukomesha vitendo hivyo. Mbinu hizi zimechangia katika kuongeza uelewa wa jamii, hamasa na ushawishi kwa ajili ya kuzuia na kulinda watoto wa kike na wanawake dhidi ya vitendo vya ukeketaji na kusababisha kupungua kwa matukio ya ukeketaji kutoka asilimia 18 mwaka 1996 hadi asilimia 10 mwaka 2015/16. Mkakati huu umeandaliwa ili kuongeza jitihada za kupunguza vitendo vya ukeketaji nchini.

Mkakati huu umegawanyika katika Sura Tano. **Sura ya Kwanza** inahusu Utangulizi na malengo ya kuandaliwa kwa mkakati pamoja na hali halisi ya ukeketaji nchini; **Sura ya Pili** inaelezea juu ya muundo na dhana ya ukeketaji; **Sura ya Tatu** inaelezea muundo wa utekelezaji ambao unalenga kuhakikisha malengo ya mkakati yanafikiwa; **Sura ya Nne** inafafanua juu ya Mfumo wa Ufuatiliaji na Tathmini; na Sura **ya Tano** inaelezea kuhusu mahitaji ya rasilimali fedha kwa ajili ya utekelezaji wa mkakati huu.

SURA YA KWANZA

1.1 UTANGULIZI

Ukeketaji ni kitendo cha kimila kinachotekelezwa na baadhi ya jamii ambapo sehemu ya nje ya via vya uzazi vya mwanamke huondolewa, huchanjwa, hukatwa ama huharibiwa kabisa kwa sababu zisizo za kitabibu. Ukeketaji ni aina mojawapo ya ukatili wa kijinsia na ukiukwaji wa haki za wanawake na watoto wa kike. Kuna aina nne za ukeketaji zinazotambulika ambazo ni; (i) kuondolewa kwa sehemu ya au kisimi/kinembe chote, (ii) kuondolewa sehemu yote ya kisimi na mashavu ya ndani, (iii) kukata na kukwangua mashavu ya ndani na ya nje na kuondoa au kutokuondoa kisimi pamoja na kushona na kubakiza tundu dogo kwa ajili ya haja ndogo na hedhi (iv) uharibifu wa via vya uzazi ambayo hauhusishi aina zilizotajwa hapo juu mfano kuvuta mashavu ya ndani, kuvuta kisimi na kuweka dawa ukeni kwa ajili ya kufanya uke kuwa mdogo.

Vitendo vya ukeketaji vimekuwa vikifanyika katika viwango vinavyotofautiana duniani kama vile katika nchi za Afghanistan, Brunei, India, Indonesia, Iran, Iraq, Jordan, Kuwait, Malaysia, Maldives, Oman, Pakistan, Palestina, Ufilipino, Qatar, Saudi Arabia, Singapore, Sri Lanka, Syria, Thailand, Uturuki, Umoja wa Falme za Kiarabu, Yemen na Kolombia. Hali kadhalika, vitendo vya ukeketaji hufanywa miongoni mwa jamii za wahamiaji na wakimbizi katika nchi za Ulaya kama Ufaransa, Ujerumani, Italia, Uholanzi, Norwei, Uhispania, Swideni, Kanada na Marekani. Katika Bara la Afrika, vitendo hivi vinafanywa katika vikundi vya makabila nchini Aljeria, Benin, Burkina Faso, Kameruni, Jamhuri ya Afrika ya Kati, Chadi, Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo, Jibuti, Misri, Eritria, Ethiopia, Gambia, Guinea, Guinea Bissau, Ivory Coast, Kenya, Liberia, Malawi, Mali, Mauritania, Naija, Naijeria, Jamhuri ya Kongo, Senegali, Sierra Leone, Somalia, Afrika ya Kusini, Sudani ya Kusini, Sudani, Tanzania, Togo na Uganda. Kwa mujibu wa Utafiti wa Shirika la Umoja wa Mataifa la Idadi ya Watu inakadiriwa kuwa takribani wasichana na wanawake milioni 200 hadi sasa wamekwisha fanyiwa aina mojawapo ya ukeketaji na kwamba wasichana milioni nne na laki moja (milioni 4.1) walikuwa katika hatari ya kufanyiwa vitendo vya ukeketaji mwaka 2019. Aidha, ripoti hiyo inaonyesha kwamba iwapo jitihada za makusudi za kutokomeza vitendo vya ukeketaji hazitachukuliwa, idadi hii inakadiriwa kuongezeka hadi kufikia wasichana milioni nne na laki sita (milioni 4.6) kwa kila mwaka ifikapo mwaka 2030. ³

 $[\]frac{{}^3\,www.unfpa.org/female-genital-mutilation.}$

Takwimu zinazohusu masuala ya ukeketaji katika ukanda wa Afrika Mashariki zinaonesha kwamba eneo la Karamoja lililopo katika nchi ya Kenya ndilo linaloongoza kwa kuwa na idadi kubwa ya wasichana au wanawake waliofanyiwa ukeketaji kwa kundi la wanawake wenye umri wa miaka 15 hadi 49 kwa asilimia 21 kwa kipindi cha miaka mitatu mfululizo kuanzia 2014 hadi 2016, ikifuatiwa na Tanzania yenye asilimia 10 na Uganda yenye asilimia 0.3.

Vilevile takwimu zinaonyesha kwamba kiwango cha ukeketaji nchini Ethiopia kwa mwaka 2005 ilikuwa asilimia 74.3. Kwa upande wa nchi ya Somalia viwango vya ukeketaji kwa mwaka 2006 ilikuwa asilimia 97.9. Aidha, pamoja na takwimu hizi kuonekana kuwa kubwa, nchi hizi zote zimetambua vitendo vya ukeketaji kwa wanawake na wasichana kuwa ni kosa la jinai. Katika kufikia adhma hii, mwaka 2018 nchi za Tanzania Ethiopia, Somalia, Uganda na Kenya ziliingia makubaliano na kutia saini Azimio linalokataza vitendo vya ukeketaji kupitia mipakani ifikapo mwaka 2030.

Kabla ya utekelezaji wa sheria dhidi ya ukeketaji, jamii nyingi zilikuwa zikifanya vitendo vya ukeketaji kwa watoto wa kike wenye umri kati ya miaka 9 – 14 na wanawake wenye umri kati ya miaka 15 – 49. Kwa baadhi ya Jamii, ukeketaji ulifanyika kama hatua moja wapo ya uvushaji rika kuelekea utu uzima na maisha ya ndoa. Vitendo hivi vimekuwa vikifanyika zaidi katika kipindi cha miezi ya Juni na Disemba ya kila mwaka kutokana na hali ya hewa ya ubaridi inayosaidia kupona kwa haraka kwa majeraha yaliyosababishwa na ukeketaji. Vilevile kipindi hiki familia nyingi zinakuwa zimeshavuna mazao yao na hivyo kuwa na fedha za kugharamia sherehe za ukeketaji. Aidha, kipindi hicho shule na hivyo inakuwa rahisi familia nyingi kutekeleza vitendo hivyo bila kubainika. Kwa baadhi ya jamii kama vile Wanyaturu, vitendo vya ukeketaji hufanyika kama njia ya kuzuia ugonjwa ujulikanao kama lawalawa.

Baada ya kutungwa kwa sheria ya kuzuia vitendo vya ukeketaji, ngariba wamekuwa wakihofia kukamatwa na kushtakiwa na hivyo kufanya vitendo hivyo kwa usiri mkubwa na kutosherehekea hadharani. Kwa sasa, wakeketaji wamekuwa wakiwakeketa watoto wachanga ambapo mzazi ushirikiana na ngariba bila kutoa taarifa kwa baadhi ya wanafamilia wakiwemo waume zao. Aidha, wakati mwingine wanawake wamekuwa wakikeketwa wakati wa kujifungua kwa shinikizo la wakwe zao. Katika jamii nyingi, vitendo vya ukeketaji vimekuwa vikifanywa na wanawake wenye umri mkubwa kwa imani kuwa wana mikono yenye vipaji vya kuponya

majeraha kwa haraka na huchukuliwa kama jambo la kurithi. Wakeketaji hutumia vifaa kama vile nyembe, visu, misumari na mitishamba na kwa baadhi ya jamii kama vile Wanyaturu hutumia mkojo kama dawa ya kuzuia jeraha la kukeketwa lisioze. Katika jamii za mikoa ya Arusha na Singida, watoto hukeketwa kwa kutumia magadi ambayo hupakwa juu ya kinembe. Baada ya ukeketaji, watoto hutunzwa vizuri kwa kupewa chakula maalum na kupumzika. Aidha, jamii zingine huwachinjia kuku, mbuzi na kuwapatia wasichana waliokeketwa. Inaaminika kwamba kuwapa watoto waliokeketwa vyakula vya aina hii itasaaidia kuwafanya wapone majeraha ya kukeketwa mapema zaidi.

[.]

⁴ Wanawake wazee wanaojishughulisha na ukeketaji hujulikana kwa majina tofauti tofauti kama *mangariba, vikuu, wakunga, engamuratani* (neno la Kimasai likiwa na maana ya mkunga wa jadi) na *mbangeu* (neno toka kabila la Wasonjo likimaanisha pia wakunga wa jadi).

1.2 JITIHADA ZA KUTOKOMEZA VITENDO VYA UKEKETAJI NCHINI

Baraza Kuu la Umoja wa Mataifa kupitia Mkutano wake wa mwaka 2012 lilipitisha Azimio Na. Na.67/146 la kupinga vitendo vya ukeketaji Duniani. Azimio hilo lilitaja kitendo cha ukeketaji kuwa ni kitendo chenye madhara makubwa na kinasababisha athari za kiafya, kisaikilojia, kingono na uzazi kwa wanawake na wasichana. Aidha, kitendo hicho huwaweka wanawake na Wasichana waliofanyiwa ukeketaji katika hatari ya kupata maambukizi ya virusi vya UKIMWI, sambamba na matatizo ya uzazi kabla na baada ya kujifungua na pia humfanya mama aliyejifungua na mtoto wake wapate madhara ya kiafya.

Tanzania imedhamiria kutokomeza vitendo vya ukeketaji kwa kuridhia matamko na mikataba mbalimbali ya kikanda na ya kimataifa inayolenga kutetea haki za wanawake na watoto. Mikataba hiyo inajumuisha Mkataba wa Kimataifa wa Kutokomeza aina zote za Ubaguzi dhidi ya Wanawake wa mwaka 1979 na Mkataba wa Kimataifa wa Haki za Mtoto wa mwaka 1989. Kwa upande wa Bara la Afrika imesaini Mkataba wa Afrika wa Haki na Ustawi wa Mtoto wa mwaka 1990, Mkataba wa Afrika kuhusu Haki za Binadamu zikiwemo za Wanawake wa mwaka 2003. Hali kadhalika, Jumuiya ya Afrika Mashariki ilitunga sheria ya katazo la kuwakeketa wanawake kwa lengo la lengo la kutokomeza ukeketaji katika Ukanda mzima wa Afrika Mashariki.

Dhamira ya Tanzania katika kutokomeza ukeketaji inajidhihirisha kupitia Sera na Sheria mbalimbali ikiwemo Sera ya Maendeleo ya Mtoto ya mwaka 2008, Sera ya Wanawake na Maendeleo ya jinsia ya mwaka 2000, Mpango Kazi wa Taifa wa Kuongeza Kasi ya Kutokomeza Ukeketaji na Vitendo Vingine vya Kimila vyenye madhara nchini Tanzania (2001-2015) na Mpango wa Kitaifa wa Kutokomeza Ukatili Dhidi ya Wanawake na Watoto wa mwaka 2017/18 – 2021/22. Aidha, Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977 inatambua haki ya usawa, heshima na uadilifu⁵ haki ya kuishi⁶ na uhuru wa kutobaguliwa kwa misingi ya kijinsia⁷. Haki hizi zimejumuishwa katika Sheria mbalimbali za nchi, Sheria ya Mtoto Namba 21 ya mwaka 2009 na marekebisho yake ya mwaka 2019 sehemu 158A (1) na (2). Sheria hizi zinatamka adhabu ya kulipa faini isiyozidi milioni 2 au kifungo cha miaka isiyopungua 5 kwa

⁵Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977 (kama ilivyorekebishwa) kifungu 12

⁶Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977 (kama ilivyorekebishwa) kifungu 14

⁷Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977 (kama ilivyorekebishwa) kifungu 13

yeyote anayetenda, kufanikisha kutenda na anayelazimisha mtu mwingine yeyote kufanya ukeketaji kwa mtoto aliye chini ya umri wa miaka 18. Vilevile, serikali na wadau wamekuwa wakifanya kazi kwa pamoja katika ngazi zote kuzuia na kushughulikia vitendo vya ukeketaji. Wizara zinazohusika katika kutokomeza ukeketaji ni pamoja na:

- (a) Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum (WMJJWM);
- (b) Wizara ya Uwekezaji, Viwanda na Biashara (WUVB);
- (c) Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia (WEST);
- (d) Wizara ya Habari, Mawasiliano na Teknolojia ya Habari (WHMTH)
- (e) Wizara ya Utamaduni, Sanaa na Michezo (WUSM);
- (f) Wizara ya Katiba na Sheria (WKS);
- (g) Wizara ya Kilimo (WK)
- (h) Wizara ya Mifugo na Uvuvi (WMU);
- (i) Wizara ya Madini (WM);
- (j) Wizara ya Mambo ya Ndani (WMN);
- (k) Wizara ya Fedha na Mipango (WFM);
- (1) Ofisi ya Rais Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa (OR-TAMISEMI); na
- (m) Ofisi ya Waziri Mkuu-Kazi, Ajira, Vijana na Wenye Ulemavu (OWM-KAVWU).

Katika ngazi ya Wilaya, utekelezaji wa afua za kutokomeza ukeketaji unahusisha Mamlaka za Serikali za Mitaa, Mashirika Yasiyo ya Kiserikali, Taasisi za Dini, Vikundi vya Kijamii na Vyombo vya Habari. Mpango Kazi wa Taifa wa Kutokomeza Ukatili Dhidi ya Wanawake na Watoto unasisitiza umuhimu wa kuhusisha Mamlaka za Serikali za Mitaa kikamilifu katika kutokomeza ukeketaji kwa wanawake na watoto. Uhusishwaji wa Mamlaka za Serikali za Mitaa umejumuisha jitihada za moja kwa moja na zisizo za moja kwa moja ambapo jitihada za moja kwa moja zimekuwa zikijidhihirisha katika shughuli za maendeleo ya jamii, ustawi wa jamii, elimu na afya na juhudi zisizo za moja kwa moja zimekuwa zikihusisha Mashirika yasiyo ya Kiserikali yanayofanya kazi katika maeneo husika ya serikali za mitaa. Shughuli za pamoja zinazotekelezwa na Serikali na Mashirika yasiyo ya Kiserikali zinajumuisha miradi /program za pamoja mfano, ushirikiano baina ya Jeshi la Polisi na wadau wengine kama vile UNFPA,

UNICEF na WILDAF katika kuanzisha na kuimarisha Dawati 420 ya Jinsia na Watoto katika vituo vya Polisi vilivyopo nchini.

Vilevile, Mashirika yasiyo ya Kiserikali yamekuwa yakitekeleza programu na miradi mbalimbali katika Mikoa ambayo mashirika hayo yanafanyia kazi. Orodha ya baadhi ya Mashirika yanayofanya kazi ya kutokomeza ukeketaji nchini ipo katika kiambatisho namba 2. Mashirika haya yanafanya kazi katika mfumo wa ubia rasmi na usio rasmi. Kwa mfano, Mashirika ya World Vision Tanzania na AMREF Health Africa yanayofanya shughuli zao katika Jiji la Tanga yanatekeleza kwa pamoja programu ya uwezeshaji wa wananchi kiuchumi kwa kuwahusisha ngariba na viongozi wa jadi kwa lengo la kuwawezesha kupata kipato kwa njia halali na kuacha shughuli za ukeketaji

Serikali kwa kushirikiana na wadau wa maendeleo wakiwemo Mashirika ya Umoja wa Mataifa, Mashirika Yasiyo ya Kiserikali na Mashirika ya Dini imekuwa ikitekeleza Afua za pamoja za kutokomeza ukeketaji katika Mikoa ya Mara, Kilimanjaro Dar es Salaam, Arusha, Dodoma, Singida na Manyara. Afua zilizofanyika ni pamoja na kuelimisha jamii madhara ya ukeketaji, kutoa mafunzo kwa Wataalam wa Afya, Maafisa Polisi, Wataalam wa Halmashauri na Kamati za Usalama za Wilaya kuhusu kudhibiti vitendo vya ukeketaji katika maeneo husika. Aidha, maandiko mbalimbali kuhusu umuhimu wa kuwa na tohara mbadala yaliandaliwa ikiwemo jumbe mahususi za kupinga ukeketaji na kuelimisha jamii kupitia redio za jamii. Vilevile, mikutano ya wadau imetumika kwa lengo la kubadilishana uzoefu kuhusu kutokomeza ukeketaji, kuimarisha ushirikiano wa kufanya kazi kwa pamoja na kufanya harambee kwa ajili ya utekelezaji wa programu za pamoja. Mikutano hiyo ni pamoja na Maadhimisho ya Siku ya Elimu Duniani (tarehe 24 Januari), Siku ya Kimataifa ya Kupinga Ukeketaji (tarehe 6 Februari), Siku ya Wanawake Duniani (tarehe 8 Machi), Siku ya Mtoto wa Afrika (tarehe 16 Juni), Siku ya Mtoto ya Kimataifa ya Mtoto wa Kike (tarehe 11 Oktoba) na Siku kumi na sita za kupinga ukatili wa kijinsia (Novemba 25 hadi Disemba 10). Maadhimisho haya yanatumika kuongeza uelewa wa jamii kuhusu athari za ukatili wa kijinsia na kutoa matamko mbalimbali dhidi ya vitendo hivyo.

Serikali kwa kushirikiana na wadau wamekuwa wakitumia mbinu mbalimbali kuelimisha jamii kwa lengo la kubadili mtazamo wao kuhusu mila ya ukeketaji. Mbinu hizi ni pamoja na:

- (a) Matumizi ya Sheria na Mikataba ya Haki za Binadamu: Mbinu hii inahusisha usimamizi na utekelezaji wa sheria na Sera zinazokataza vitendo vya ukeketaji. Aidha, inahimiza ushirikiano miongoni mwa watoa huduma kama vile Polisi, Maafisa Maendeleo ya Jamii, Maafisa Watendaji ngazi ya Kata na vijiji pamoja na kufanya kazi kwa karibu na maafisa tabibu kwa lengo la kutoa msaada rafiki kwa vijana na pia kukusanya takwimu kuhusu vitendo vya ukeketaji;
- (b) Kujumuisha masuala ya ukeketaji katika utoaji wa huduma za afya: Mbinu hii inatumika kwa kuwahusisha wafanyakazi wa afya na utabibu katika kutoa huduma za matibabu za uangalizi pamoja na msaada wa kisaikolojia kwa waathirika wa vitendo vya ukeketaji. Mbinu hii itafanikiwa iwapo kutakuwa na uelewa wa kutosha wa jamii kuhusu madhara ya kiafya ambayo yanatokana na vitendo vya ukeketaji;
- (c) Mahubiri kupitia imani za kidini: Mbinu hii inatoa fursa kwa viongozi wa madhehebu mbalimbali ya dini kutumia maandiko Matakatifu kukemea vitendo vya ukeketaji pamoja na kutoa ufafanuzi au kuzuia upotoshaji wa kidini au kiimani ambao unachochea au kuendeleza vitendo vya ukeketaji;
- (d) Matumizi ya mbinu mchanganyiko: Mbinu hii inahusu matumizi ya mbinu zaidi ya moja kwa kushirikisha imani za kidini na ile ya afya kwa upande mmoja na ile ya kisheria na haki za binadamu kwa upande mwingine. Mbinu hii inahusisha kitendo cha ukeketaji na uvunjifu wa haki za binadamu kwa kuimarisha utekelezaji wa sera na sheria zinazohusu ukeketaji kwa lengo la kuhakikisha kwamba jamii inawajibika na kuongeza uelewa na hamasa katika kutokomeza vitendo hivi.

Aidha, afua zinazotekelezwa na wadau mbalimbali hapa nchini zinaakisi mbinu au njia zilizotajwa hapo juu. Afua hizo ni pamoja na

- (i) Kuhamasisha jamii kupitia maandiko na machapisho, burudani zenye kuelimisha, kuhusisha vyombo vya habari (kama vile radio, mitandao ya kijamii na michezo ya kuigiza katika runinga);
- (ii) Kushawishi na kushirikisha jamii kupinga vita vitendo vya ukeketaji kupitia utoaji wa mafunzo, ushauri, midahalo ya kijamii, makongamano, warsha, semina na mikutano ya hadhara;

- (iii) Kuendesha kampeni kwa kuwahusisha viongozi wa kimila na ngariba ambao tayari wamekwisha pata elimu kuhusu ukeketaji kwa lengo la kuleta mabadiliko ya kimtazamo kuhusu ukeketaji katika jamii;
- (iv)Kuhamashisha jamii kufanya sherehe za kimila za uvushaji rika wa wasichana bila kufanya ukeketaji kwa kuanzisha na kuendeleza mifumo ya huduma za msaada kwa makundi rika kupitia vilabu na mitandao iliyopo shuleni na nje ya shule;
- (v) Kuanzisha na kusimamia utendaji wa Kamati za Ulinzi wa Wanawake na Watoto pamoja na mabaraza ya watoto kwa lengo la kuimarisha ulinzi wa watoto hasa wasichana;
- (vi) Kuanzisha na kuendeleza vikundi vya uzalishaji mali kwa waathirika wa ukeketaji na ngariba; na
- (vii) Kuingia ubia na kuweka mazingira salama kwa waathirika wa vitendo vya ukeketaji.

Njia na afua mbalimbali zilizotumika zililenga kutoa ushawishi kwa jamii ili kuleta mabadiliko chanya ya kitabia kuhusu vitendo vya ukeketaji katika jamii na hatimaye kutokomeza kabisa vitendo vya ukeketaji kwa wanawake na wasichana nchini.

1.3 MAFANIKIO YALIYOPATIKANA

Tanzania imepata mafanikio mengi katika jitihada za kutokomeza ukeketaji nchini. Mafaniko hayo ni pamoja na kupunguza kiwango cha ukeketaji kutoka asilimia 18 mwaka 1996 hadi asilimia 10 mwaka 2015/16. Kupungua kwa kiwango cha ukeketaji kumechangiwa na utekelezaji wa mbinu na afua za kimkakati miongoni mwa wadau ndani ya Serikali na Wadau wa Maendeleo. Moja ya michango mikubwa katika kufanikisha mabadiliko haya ni uwepo wa mfumo wa kisheria ambao unazuia vitendo vya ukeketaji nchini. Kutungwa na kutekelezwa kwa sheria mbalimbali ambazo zinazuia ukeketaji pamoja na kuanzishwa kwa Dawati la Jinsia na Watoto katika vituo vya Polisi, rejista yenye mwegamo wa kijinsia ya kutunza taarifa za vitendo vya ukeketaji (2014), vituo vinne vya huduma za mkono kwa mkono (Hospitali ya Amana Jijini Dar es Salaam, Hospitali ya Rufaa Jijini Dodoma, Hospitali ya Sekoure Toure Mkoani Mwanza na Hospitali ya Rufaa Mkoani Iringa) na kuanzishwa kwa simu ya bure nambari 116 kwa ajili ya kutoa msaada kwa watoto waliofanyiwa vitendo vya ukatili. Aidha, kuanzishwa kwa Kamati za Ulinzi wa Wanawake na Watoto kuanzia ngazi ya Taifa hadi ngazi ya Kijiji/Mtaa kumesaidia kuongeza uelewa wa jamii kuhusu athari za vitendo vya ukatili na kuratibu upatikanaji wa

takwimu na taarifa za hali ya ukeketaji ndani ya jamii. Hali kadhalika, masuala yanayohusu jinsia yameingizwa katika idara za Wizara za kisekta, Wakala wa Serikali na Mamlaka za Serikali za Mitaa kwa kuteua au kuajiri wataalam wa masuala ya kijinsia.

Uwepo wa majadiliano ya wazi na midahalo ya jamii juu ya ukeketaji imesaidia kuwafanya baadhi ya viongozi wa kimila ambao walikuwa wanafanya vitendo vya ukeketaji kushiriki katika kuelimisha jamii kuhusu madhara ya ukeketaji na pia wanaongea kwa uwazi kupinga vitendo vya ukeketaji. Aidha, mifumo ya kushughulikia ukatili ikiwemo ukeketaji na waathirika wake imeanzishwa katika shule na jamii. Katika siku za karibuni kumekuwepo ongezeka la wasichana wanaokataa kufanyiwa vitendo vya ukeketaji na hali hii imesaidia kuleta hamasa ya kupinga vitendo hivyi miongoni mwa wasichana. Kuanzishwa kwa huduma za msaada kwa waaathirika wa vitendo vya ukeketaji katika maeneo mbalimbali nchini ikiwemo nyumba salama kwa ajili ya watoto walio katika hatari ya kukeketwa au ukatili wa aina nyingine kumeleta nafuu kubwa kwa waathirika wa vitendo vya ukeketaji

Kutokana na hamasa hiyo, baadhi ya familia na jamii zimeamua kuacha kutekeleza mila ya ukeketaji bila kulazimishwa na badala yake zinafanya sherehe za uvushaji rika kwa watoto wao wa kike bila ya kuwakeketa. Hamasa pia imechangia kuongezeka kwa taarifa za matukio ya vitendo vya ukeketaji katika vituo vya Polisi na Mamlaka za Serikali za Mitaa na hatua mbalimbali zimekuwa zikichukuliwa dhidi ya wakosaji ambao wanajihusisha na vitendo hivyo. Maendeleo ambayo yamefikiwa katika mapambano dhidi ya ukeketaji yanatokana na juhudi za pamoja baina ya serikali na wadau.

1.4 CHANGAMOTO NA UPUNGUFU

Afua za kutokomeza ukeketaji nchini zinakabiliana na changamoto nyingi. Kwa sasa vitendo hivyo vinafanywa kwa watoto wachanga na vimekuwa vikifanywa kwa siri. Changamoto hizo ni pamoja na: -

(i) Uelewa mdogo wa jamii kuhusu athari za ukeketaji na kutowajibika miongoni mwa watendaji katika vyombo vya sheria kumesababisha mashauri ya ukeketaji yanayofikishwa katika vyombo vya Sheria kutokupewa kipaumbele, hivyo kufanya watu wanaoendeleza vitendo hivyo wasikamatwe ama kushtakiwa;

- (ii) Kukosekana kwa afua zinazoshirikisha wadau wa mipakani katika kuzuia ukeketaji ambapo familia zinazokeketa zinavuka mpaka kutoka nchi moja kwenda nchi nyingine hasa katika Mikoa ya Mara, Manyara na Kilimanjaro sehemu ambazo vitendo vya ukeketaji vinafanyika zaidi na ngariba kupata mwanya wa kukimbilia nchi jirani baada ya kutenda vitendo hivyo ili kukwepa kushtakiwa;
- (iii) Kukosekana kwa juhudi za pamoja za kikanda katika kusimamia sheria dhidi ya ukeketaji;
- (iv)Kutokupewa kipaumbele cha kushughulikia masuala yanayohusu ukatili dhidi ya wanawake na watoto (ukijumuisha ukeketaji) katika ugawanyaji wa raslimali za serikali.
- (v) Kuwepo kwa afua chache za kuwasaidia wasichana walionusurika na mila ya ukeketaji na familia ambazo zimeachana na masuala hayo;
- (vi) Kukosekana kwa vigezo au namna ya kuwatambua watoto wachanga na watoto walio chini ya miaka sita ambao wamekeketwa;

Upungufu uliojitokeza katika mifumo ya kulinda haki za akina mama na watoto unajumuisha masuala yafuatayo:

- (i) Kuwepo kwa vituo vichache vya kutolea huduma kwa waathirika wa ukeketaji na ukatili wa kijinsia. Aidha, jamii haina taarifa kuhusu kuwepo kwa vituo hivyo pamoja na huduma zinazotolewa.
- (ii) Kuanzishwa kwa Kamati za Ulinzi wa Wanawake na Watoto kwenye baadhi ya maeneo katika Mikoa na Mamlaka za Serikali za Mitaa na kutowezeshwa vya kutosha ili ziweze kumudu majukumu yao.
- (iii) Ufahamu mdogo juu ya Sera, Sheria na miongozo inayopinga ukeketaji Sheria ya Mtoto Na 21 ya mwaka 2009 na Sheria ya Kanuni ya Adhabu;
- (iv) Udhaifu katika kuratibu jitihada za wadau katika kutokomeza ukeketaji. Hali hii husababisha wadau wengi kufanya kazi sehemu moja na hivyo kupunguza wigo wa mapambano dhidi ya ukeketaji na hatimaye kusababisha baadhi ya huduma kushindwa kuwafikia waathirika wa ukeketaji;
- (v) Kukosekana kwa raslimali endelevu kwa lengo la kusaidia juhudi zinazochukuliwa dhidi ya ukeketaji kutokana na ukubwa wa eneo la nchi; na

- (ii) Kukosekana kwa afua zinazoshirikisha wadau wa mipakani katika kuzuia ukeketaji ambapo familia zinazokeketa zinavuka mpaka kutoka nchi moja kwenda nchi nyingine hasa katika Mikoa ya Mara, Manyara na Kilimanjaro sehemu ambazo vitendo vya ukeketaji vinafanyika zaidi na ngariba kupata mwanya wa kukimbilia nchi jirani baada ya kutenda vitendo hivyo ili kukwepa kushtakiwa;
- (iii) Kukosekana kwa juhudi za pamoja za kikanda katika kusimamia sheria dhidi ya ukeketaji;
- (iv)Kutokupewa kipaumbele cha kushughulikia masuala yanayohusu ukatili dhidi ya wanawake na watoto (ukijumuisha ukeketaji) katika ugawanyaji wa raslimali za serikali.
- (v) Kuwepo kwa afua chache za kuwasaidia wasichana walionusurika na mila ya ukeketaji na familia ambazo zimeachana na masuala hayo;
- (vi) Kukosekana kwa vigezo au namna ya kuwatambua watoto wachanga na watoto walio chini ya miaka sita ambao wamekeketwa;

Upungufu uliojitokeza katika mifumo ya kulinda haki za akina mama na watoto unajumuisha masuala yafuatayo:

- (i) Kuwepo kwa vituo vichache vya kutolea huduma kwa waathirika wa ukeketaji na ukatili wa kijinsia. Aidha, jamii haina taarifa kuhusu kuwepo kwa vituo hivyo pamoja na huduma zinazotolewa.
- (ii) Kuanzishwa kwa Kamati za Ulinzi wa Wanawake na Watoto kwenye baadhi ya maeneo katika Mikoa na Mamlaka za Serikali za Mitaa na kutowezeshwa vya kutosha ili ziweze kumudu majukumu yao.
- (iii) Ufahamu mdogo juu ya Sera, Sheria na miongozo inayopinga ukeketaji Sheria ya Mtoto Na 21 ya mwaka 2009 na Sheria ya Kanuni ya Adhabu;
- (iv) Udhaifu katika kuratibu jitihada za wadau katika kutokomeza ukeketaji. Hali hii husababisha wadau wengi kufanya kazi sehemu moja na hivyo kupunguza wigo wa mapambano dhidi ya ukeketaji na hatimaye kusababisha baadhi ya huduma kushindwa kuwafikia waathirika wa ukeketaji;
- (v) Kukosekana kwa raslimali endelevu kwa lengo la kusaidia juhudi zinazochukuliwa dhidi ya ukeketaji kutokana na ukubwa wa eneo la nchi; na

Jamii hizo zimekuwa zikijihusisha na vitendo vya ukeketaji kwa sababu nyingi. Baadhi ya sababu hizo ni pamoja na:

- (a) Kupata heshima katika jamii (wanawake waliokeketwa huona fahari kutokana na kukeketwa na wanaume huona fahari kuoa wanawake waliokeketwa);
- (b) Udhibiti wa mwanamke kimapenzi (hoja hii imejengwa juu ya imani kwamba mwanamke aliyekeketwa anakuwa hana matamanio ya kutaka kujamiiana na wanaume kwa vile hamu ya kufanya ngono inakuwa imepungua kutokana na kukeketwa);
- (c) Kuogopa unyanyapaa katika jamii kwa lengo la kukubaliana na matakwa ya jamii na hivyo kuepuka unyanyapaa. Wasichana ama wanawake ambao hawajakeketwa hukejeliwa, huchekwa, hutengwa na hupuuzwa kwa kutoshirikishwa katika masuala ya kijamii;
- (d) Sababu za kiafya: hoja hii imejengwa kwa imani kwamba wasichana au wanawake waliokeketwa ni safi zaidi kuliko wale ambao hawajakeketwa. Pia kuna Imani kuwa ukeketaji unaponya ugojwa unaojulikana kwa jina la lawalawa.
- (e) Ni kaida ya mpito au njia ya huvushaji rika yaani kuingia katika uanamke na ndoa;
- (f) Ngariba huitumia kama chanzo cha kujipatia kipato ambapo wale wanaokeketwa hulipia gharama za kukeketwa. Kwa upande wa wazazi hupata kipato kupitia mahari ambazo huzipata mara wanapowaozesha binti zao waliokeketwa;
- (g) Kurahisisha tendo la kujifungua: (hoja hii imejengwa juu ya imani kwamba kukeketwa humfanya mwanamke ajifungue pasipo kuwa na matatizo na hasa uwezekano wa kufanyiwa upasuaji;
- (h) Kuwadhibiti waume zao;
- (i) Kuzuia vifo vya ghafla (kinembe kinaaminiwa kuwa ni sumu kwa wanaume) na kuendeleza utawala wa wanaume juu ya wanawake; na

Aina ya ukeketaji ambayo kwa kawaida hufanywa nchini Tanzania ni ile ya kwanza inayohusisha kukata kinembe⁹ na kuchanja sehemu ya nje ya kinembe (aina ya pili ya ukeketaji)¹⁰ Aina hii ya ukeketaji inafanya asilimia 81% ya ukeketaji. Aina ya tatu ya ukeketaji ambayo hujulikana kwa Kiingeraza kama *infibulation* ¹¹ na aina ya nne¹² ya ukeketaji zina asilimia 7% na 3% ya kila moja katika vitendo vya ukeketaji vinavyofanyika¹³. Aina ya kwanza na ya pili ya ukeketaji hufanywa kwa kiasi kikubwa miongoni mwa jamii za Wamasai, Wabarbaig, Wairaq na Wagogo. Aina ya tatu ya ukeketaji hufanywa zaidi katika jamii za wahamiaji kutoka Somalia na miongoni mwa jamii zenye asili ya Kinubi zinazopatikana katika Mikoa ya Kilimanjaro na Arusha¹⁴

1.5 SABABU ZA KUANDAA MKAKATI

Kuandaliwa kwa mkakati huu kumezingatia dhana kwamba ukeketaji ni mila kandamizi na ni miongoni mwa aina za ukatili wa kijinsia ambao ni lazima utokomezwe. Ukeketaji una madhara ya muda mrefu na mfupi kwa wasichana na wanawake. Mojawapo ya athari za ukeketaji kwa wanawake na wasichana ni kupoteza damu nyingi na kupata maumivu makali mara baada ya kukeketwa. Ukeketaji unahusisha ukataji wa kinembe ambao unaweza kupelekea kukata mishipa mingine ya damu au kukata sehemu ya mwisho ya neva na kusababisha mkeketwaji kuvuja damu nyingi, kupata maumivu makali na ya muda mrefu. Aidha, huweza kusababisha kupata maambukizi na kuzirai. Madhara mengine ni kuvimba sehemu za siri za uzazi, matatizo ya kukojoa, kuharibu mfumo wa kawaida wa kupona pamoja na matatizo ya kisaikolojia.

_

⁹ Kitendo cha ukeketaji ambapo kinembe na wakati mwingine ngozi yake tu ya juu huondolewa nusu yake yote.

Kitendo cha ukeketaji ambapo kisimi na labia kubwa_vinaondolewa vyote au nusu yake kwa kuchanja au pasipo kuchanja labia kubwa

¹¹ Kitendo cha ukeketaji ambapo midomo ya uke hufanywa finyu kwa kutengeneza kifuniko. Kifuniko hiki hutengenezwa kwa kukata na kufunika sehemu ya nje ya uke kwa kutoa kisimi au sehemu ya ndani ya uke.

¹² Kitendo cha ukeketaji kinachohusisha kukichoma kinembe kwa ncha kali au kukiunguza ikiwa ni pamoja na maeneo yanayokizunguka au kukata mishipa ya uke na kuweka katika uke vitu vyenye kuwasha au mitishamba ndani ya uke.

Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto (Tanzania Bara). Wizara ya Afya (Zanzibar) Shirika la Takwimu Tanzania (Ofisi ya Mtakwimu Mkuu na Serikali ICF 2016, Taarifa ya Utafiti wa Afya ya Uzazi na Mtoto na Viashiria vya Malaria Tanzania 2015/16, Dar es Salaam, Tanzania, Rockville, Maryland, USA, uk 359

¹⁴ http://www.ahrlj.up.ac.za/table of contents 140-issues/volume-13-no-2-2013

Madhara mengine ambayo yanatokana na aina ya kwanza, ya pili na ya tatu ya ukeketaji ni ya muda mrefu. Sehemu za mwishoni za neva ambazo hazikufungwa vizuri au zile ambazo hazijafunikwa na ngozi yake zitokanazo na mishipa kuharibika au kuwa na makovu, zinaweza kusababisha mtu kuwa na maumivu ya muda mrefu, maambukizi sugu ya sehemu za siri za uzazi yanaweza kusababisha kuwa na maumivu sugu, kutokwa usaha ukeni na kuwashwa. Maambukizi sugu ya njia ya uzazi yanaweza kusababisha maumivu sugu ya mgongo au nyonga. Kama maambukizi katika njia ya mkojo hayakutibika, yanaweza kupelekea kushindwa kufanya kazi kwa figo, kuwa na sumu katika damu na kupelekea kifo. Kuziba kwa mfuko wa mkojo na maambukizi yenye kujirudia ya njia ya mkojo yanaweza kusababisha kupata mkojo kunakoambatana na maumivu ya kujirudia. Kuziba kwa mlango wa uke kunaweza kupelekea kuwa na maumivu makali wakati wa hedhi, hedhi zisizo na mpangilio unaoeleweka na kuwa na ugumu kupitisha damu inayotokana na hedhi, hasa kwa wanawake waliokeketwa kwa aina ya tatu ya ukeketaji. Kutoa, au kuharibu sehemu yoyote nje katika sehemu za uzazi za mwanamke na hasa kinembe, huweza kumuathiri mwanamke na kumfanya asifurahie kitendo cha kujamiiana na hivyo kusababisha matatizo makubwa ya kingono. Matatizo haya ya kingono ni pamoja na kupungua sana kwa hamu ya kufanya mapenzi, maumivu wakati wa kufanya mapenzi, maumivu au shida kwenye uke kupokea uume wakati wa kujamiiana, kupungua kwa ute au majimaji wakati wa kujamiiana, kutofika kileleni. Madhara mengine ya muda mrefu ni pamoja na matatizo ya uzazi, fistula ya uzazi, matatizo kabla na baada ya kujifungua, ndoa za utotoni na kukiukwa kwa haki za wasichana za kupata elimu na fursa za maendeleo.

Mkakati huu umeandaliwa kuchochea kasi na kuongeza jitihada za kutokomeza ukeketaji kwa ushirikiano kati ya Serikali na Wadau wa Maendeleo. Kwa sasa Ngariba wanatumia mbinu nyingine ya kukeketa watoto wachanga ili kukwepa hatua za kisheria kuchukuliwa dhidi yao. Kwa sababu hiyo, mkakati maalum unahitajika kushughulikia changamoto hii ili kulinda haki za watoto wachanga ikiwa ni pamoja na kuwashirikisha wadau wengine kama watoa huduma za afya, familia na kuhamasisha uvushaji rika bila ukeketaji kwa wasichana ambao wanahitaji huduma hizo. Pamoja na ushirikishwaji wa wadau bado kuna haja ya kuandaa na kusambaza taarifa muhimu zinazolenga kuleta mabadiliko ya kimtazamo na kifikra kwa kila kundi wakiwemo wasichana, wanawake, familia na jamii. Pia, utoaji wa huduma za msingi kwa

waathirika wa vitendo vya ukeketaji zikiwemo huduma za msaada na rufaa kwa wahitaji zinahitajika kwa kiwango kikubwa. Kwa hiyo, Mkakati huu ni muhimu kwa ajili ya kuongeza umakini katika kushughulikia ukeketaji, kuimarisha uratibu wa wadau na kuunganisha jitihada za wadau kwa ajili ya ufanisi ili hatimaye kupunguza kiwango cha ukeketaji nchini.

1.6 MAANDALIZI YA MKAKATI

Mkakati wa Kitaifa wa Kutokomeza Ukeketaji nchini uliandaliwa kwa kushirikisha wadau mbalimbali katika ngazi tofauti ikiwa ni pamoja na mikutano ya wazi, majadiliano katika vikundi na mahojiano ya mtu mmoja mmoja. Katika ngazi ya Kitaifa, mashauriano yalifanyika kupitia wajumbe 10 wa Kamati Elekezi ya MTAKUWWA ambao walitoka Ofisi ya Rais-Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa, Ofisi ya Waziri Mkuu, Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto, Wizara ya Katiba na Sheria, Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia, Wizara ya Habari, Utamaduni, Sanaa na Michezo, Wizara ya Madini, Wizara ya Maji na Umwagiliaji, Wizara ya Kilimo, Mifugo na Uvuvi na Wizara ya Viwanda, Biashara na Uwekezaji. Wadau wengine ni pamoja na: Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora, Tume ya Kurekebisha Sheria na Wadau wa Maendeleo wakiwemo Shirika la Umoja wa Mataifa la Idadi ya Watu, Shirika la Umoja wa Mataifa linaloshughulikia masuala ya Wanawake, Shirika la Umoja wa Mataifa la Watoto Duniani, Shirika la Umoja wa Mataifa la Uchumi, Utamaduni na Mambo ya Kijamii, Shirika la Afya Duniani, Uwakilishi wa Tume ya Ulaya kwa Tanzania na Jumuiya ya Afrika Mashariki, Idara ya Uingereza ya Mambo ya Nje na Maendeleo ya Kimataifa na Shirika la Plan International.

Maoni mbalimbali yalikusanywa kutoka kwa wadau wa kutokomeza ukeketaji ambao ni pamoja na Mamlaka za Serikali za Mitaa na Asasi za Kiraia (AZAKI) zinazofanya shughuli zake katika Mikoa tisa yenye kiwango cha juu cha vitendo vya ukeketaji. Mikoa hiyo ni Arusha, Kilimanjaro, Manyara, Dodoma, Mara, Singida, Iringa, Morogoro na Tanga. Wadau kutoka Mkoa wa Tabora walitoa maelezo ya namna walivyoweza kudhibiti vitendo vya ukeketaji na kuwa miongoni mwa mikoa yenye kiwango cha chini katika vitendo vya ukeketaji kwa asilimia 0.6. Wadau hao ni pamoja na Maafisa kutoka Mamlaka za Serikali za Mitaa, wawakilishi wa Mashirika yasiyo ya Kiserikali na Vikundi vya Kijamii. Aidha, maoni yalikusanywa kutoka kwa wajumbe wa Kamati za Ulinzi wa Wanawake na Watoto katika baadhi ya Mikoa na

Halmashauri, wajumbe wa Mabaraza ya Watoto, wawakilishi wa vikundi katika shule za Msingi na Sekondari, watu maarufu, viongozi wa kimila, ngariba, wakunga wa jadi na waendesha *bodaboda*¹⁵ kutoka katika Wilaya zilizochaguliwa katika Mikoa ya Manyara, Morogoro na Singida. Baadhi ya wadau waliotoa maoni wakiwemo wajumbe wa Kamati za Ulinzi wa Wanawake na Watoto, wajumbe wa mabaraza ya watoto, wanachama wa vilabu katika shule za Msingi na Sekondari walikuwa waathirika wa ukeketaji.

Mashauriano haya yalichangia kuonesha hali halisi ya ukeketaji ilivyo nchini na katika baadhi ya jamii, mafanikio, changamoto na mapungufu ya afua zilizokwisha tekelezwa; mabadiliko tarajiwa pamoja na majukumu ambayo wadau hawa wanaweza kuyatekeleza katika siku sijazo ili kupunguza vitendo vya ukeketaji. Maoni, takwimu na taarifa zilizokusanywa kutoka katika mashauriano, mapitio ya maandishi na kumbukumbu mbalimbali na kufanyiwa uchambuzi pamoja na kuhakikiwa na hatimaye kutumika katika kuandaa mkakati huu. Jumla ya wadau 288 (wanaume 160 na wanawake 128) walifikiwa.

Jedwali Namba 2: Muhtasari wa Wadau waliotoa maoni

Kanda	Wanaume	Wanawake	Jumla
Kanda A	32	40	72
Arusha, Kilimanjaro na Manyara			
Kanda B	73	34	107
Dodoma, Mara, Singida na Tabora			
Kanda C	45	32	77
Iringa, Morogoro na Tanga			
Dar es Salaam	4	8	
Wakala mbalimbali			12
Dodoma	6	8	14
Wizara za kisekta			
Dar es Salaam	0	6	6
Taasisi za Kiraia			
Jumla Kuu	160	128	288

1.7 MUUNDO WA MKAKATI

Mkakati wa Taifa wa kupinga ukeketaji umegawanyika katika sura tano.

¹⁵ Pikipiki ambazo hutumika kama aina mojawapo ya usafiri wa Umma.

Sura ya Kwanza ni utangulizi ambayo inaelezea hali halisi ya ukeketaji, mchakato wa maandalizi, afua za kutokomeza ukeketaji zilizotekelezwa na wadau mbalimbali, mafanikio pamoja na changamoto. Aidha, sura pia inaelezea kuhusu jamii ambazo zinaendeleza utamaduni wa kukeketa nchini, wale ambao wanajihusisha na vitendo vya ukeketaji, sababu za watu kujihusisha na vitendo hivi vya ukeketaji na madhara yake.

Sura ya Pili inaelezea jinsi kiunzi cha nadharia ya mabadiliko kitakavyosaidia kubadili mitazamo na tabia za jamii katika suala la ukeketaji. Aidha, sura hii inajadili kuwa nadharia hii imeandaliwa kwa kuzingatia sababu za kimazingira na mabadiliko ya kijamii pamoja na kujumuisha misingi inayoelezea tabia ya mabadiliko inayoongoza utekelezaji wa mkakati. Kwa kuzingatia muundo na nadharia hii, mkakati umeandaliwa ili kushughulikia sababu zinazopelekea vitendo vya ukeketaji kwa kuhusianisha na masuala ya wanawake, wasichana, familia, jamii na sera zinazozuia ukeketaji. Mkakati huu unasisitiza kuwa, kuenea kwa ukeketaji nchini kutapungua endapo masuala yaliyotajwa yatashughulikiwa kwa juhudi za pamoja.

Sura ya Tatu inafafanua malengo ya mkakati, hatua za kimkakati za kuyafikia malengo hayo na mfumo wa utekelezaji wa malengo hayo.

Sura ya Nne inatoa maelezo kuhusu namna ufuatiliaji na tathmini utakavyofanyika katika kipindi cha utekelezaji wa Mkakati. Aidha, mkakati huu ni sehemu ya utekelezaji wa Mpango kazi wa Kitaifa wa Kutokomeza Ukatili Dhidi ya Wanawake na Watoto wa mwaka 2017/18-2021/22

Sura ya Tano inatoa ufafanuzi juu ya makisio ya gharama za utekelezaji wa Mkakati kwa kipindi cha miaka mitatu. Gharama hizi zimewekwa kama mwongozo katika juhudi za wadau na serikali kukusanya raslimali ambazo zinahitajika kwa ajili ya utekelezaji wa Mkakati huu.

SURA YA PILI

KIUNZI CHA NADHARIA YA UKEKETAJI

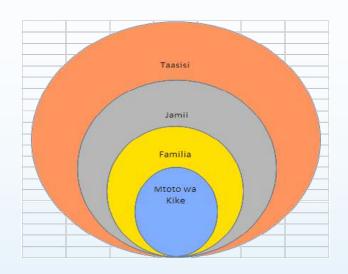
2.1 UTANGULIZI

Mawazo na mitazamo kuhusu ukeketaji yaliyomo kwenye Mkakati wa Taifa wa Kutokomeza Ukeketeji na Mpango wa Utekelezaji yameelekezwa vema kwa kutumia kiunzi cha nadharia ya mabadiliko ya jamii (tazama Mchoro Na. 1 hapo chini). Nadharia hii imejikita katika kuangalia uhusiano mtambuka uliopo baina ya mtu binafsi, mtu na mtu, jamii na mifumo ya kitaasisi iliyopo kwenye jamii inayojihusisha na vitendo vya ukeketaji (kama ilivyowasilishwa katika Mchoro Na.1). Aidha, nadharia hii inawawezesha wadau ambao wanatekeleza masuala ya kuzuia ukeketaji waweze kufahamu sababu zinazowavutia na kuwasukuma baadhi ya wanajamii kujihusisha na vitendo vya ukeketaji katika ngazi ya kitaifa au kitaasisi hadi ngazi ya mtu binafsi akiwemo mtoto wa kike na mwanamke.

2.2 UKEKETAJI KATIKA HATUA TOFAUTI NA AFUA ZA KUTOKOMEZA

2.2.1 MSICHANA AU MWANAMKE

Msichana au mwanamke huathiriwa na sababu binafsi ambazo husababisha kuingia katika vitendo vya ukeketaji. Sababu hizo hujumuisha uwezo wa kuelewa, kujitambua taswira binafsi, kujithamini, jinsia, umri, kabila au jamii anayotoka, uwezo wa kiuchumi. hadhi ya kijamii, maadili. malengo na matarajio binafsi, kiwango cha elimu na uwezo wake katika kukabiliana na unyanyapaa. Mkakati wa kupinga ukeketaji katika ngazi hii utalenga kumwezesha msichana au mwanamke

Mchoro Na. 1: Nadharia ya Mfumo wa Mabadiliko ya kijamii

Kukataa kukeketwa kwa kuongeza viwango vyao vya uelewa kuhusu athari za kijamii na kiafya zinazosababishwa na ukeketaji. Utasaidia pia kumwezesha kutambua imani na mawazo potofu

na kumpa taarifa sahihi kuhusu athari za vitendo vya ukeketaji na njia wanazoweza kuzitumia katika kutoa taarifa za matukio ya ukeketaji yanayotokea katika jamii. Aidha, mkakati utaongeza kiwango chao cha udadisi na mashaka juu mitazamo ya jamii kwamba ukeketaji una faida na hivyo kuwaongezea uwezo na u**jasiri na kupinga** vitendo hivyo. Hivyo, wadau wa masuala ya ukeketaji watatumia mbinu ya **mawasiliano ya mabadiliko ya** kitabia kuleta mabadiliko miongoni mwa wanawake na wasichana. Kwa muktadha huo, Mawasiliano ya mabadiliko ya kitabia yatatumika kufikia idadi kubwa ya wanajamii kwa kutumia njia mbalimbali za mawasiliano ikiwemo mafunzo, majadiliano, mazungumzo na vipepelushi ili kuleta mabadiliko endelevu kwenye uelewa, mitazamo/imani na tabia katika ngazi ya mtu mmojammoja na jamii.

2.2.2 FAMILIA

Msichana au mwanamke ni sehemu ya familia; hivyo uwepo wake katika kifamilia hufanya iwe rahisi kwake kuingizwa katika mila ya ukeketaji. Hali hii inaleta shinikizo kwa familia na kuweka msukumo wa kuwakeketa wanawake au wasichana. Shinikizo hili linaweza kuwa katika muundo wa vitisho, kupewa laana, kupigwa, unyanyapaa, kutengwa, kubaguliwa na wakati mwingine kufukuzwa katika familia. Mkakati huu unalenga kuzisaidia familia za wasichana na wanawake kushinda shinikizo lolote la kijamii linalowekwa juu yao ili kufanyiwa ukeketaji. Kwa sababu hiyo, Mkakati huu unajielekeza katika kusaidia familia za wasichana na wanawake kukabiliana na shinikizo lolote la kijamii linaloelekezwa kwao. Vilevile utasaidia kukabiliana na shindikizo linalosababishwa na familia, makundi rika, ndugu na jamii kwa ujumla. Wadau wanatumia mbinu ya mawasiliano ya mabadiliko ya kitabia na mfumo wa mawasiliano ya mabadiliko ya kijamii kama mwongozo katika kufikia mabadiliko haya. Mbinu ya mawasiliano ya mabadiliko ya kijamii kwa muktadha wa mkakati huu itatumika kuishirikisha jamii katika mchakato shirikishi wa kuihamasisha jamii kwa njia ya kampeni za vyombo vya habari, usambazaji wa majarida yenye jumbe za mawasiliano, mazungumzo ya siri, umma na ya kijamii, midahalo na makubaliano ambayo yanaruhusu makundi ya watu au jamii kubadili tabia kwa kiwango kikubwa, kutokomeza mila na desturi zenye madhara kubadilisha mila na mifumo isiyo na usawa ndani ya kijamii.

2.2.3 **JAMII**

Familia inapata msukumo mkubwa kutoka kwa ndugu, marafiki, majirani na watu wengine kwenye kutoa maamuzi juu ya kutekeleza kitendo cha ukeketaji. Sehemu hii inaeleza sababu

zinazochangia wanawake na wasichana kuwa katika hatari ya kukeketwa. Sababu hizi ni pamoja na **mila** na **desturi** ambazo zinafanya ukeketaji kuwa ni **vitendo vinavyokubalika**; Ushawishi kuhusu kuachana na tamaduni hizi (kupitia viongozi wa mila, waganga wa jadi, wakunga wa jadi, ngariba, na wengine wenye kupenda kudumisha mila) na mazingira wezeshi yanayoweza kuwasaidia wasichana au wanawake kulindwa dhidi ya waarifu wa ukeketaji.

Mkakati huu unatoa unawaongoza wanajamii hususani viongozi wa kimila na ngariba ambao wanajukumu kubwa la kushawishi jamii katika kubadili mila zenye madhara na kuja na mila na desturi mpya zenye kukubali, kuheshimika na zenye kulinda haki za watoto wa kike na wanawake dhidi ya vitendo vya ukeketaji. Vilevile, Mkakati unaelekeza kushirikisha viongozi wa kimila, ngariba, na viongozi wa dini kama vinara wa mabadiliko katika kutokomeza vitendo vya ukeketaji pamoja na kufanikisha mazungumzo ambayo yanalenga kujenga muafaka, kutoa matamko na kutoa mwongozo wa kutokomeza ukeketaji kama tendo lisilofaa kwa jamii. Pia, viongozi hao watafanya kazi ya kuratibu na kushirikiana na mtu mmoja mmoja, familia na jamii zilizokwisha achana na kitendo hicho katika kupinga ukeketaji ili kufikia azma hii. Wadau wanaotekeleza mkakati huu watatumia mbinu ya mawasiliano ya mabadiliko ya kijamii kama mwongozo katika kufanikisha mabadiliko haya.

2.2.4 TAASISI

Sehemu na hatua pana zaidi ya nadharia ya mabadiliko ya tabia katika kupunguza vitendo vya ukeketaji ni taasisi¹⁶.Kupitia matumizi ya Sheria na uwepo wa mifumo ya ulinzi wa wanawake na wasichana ukeketaji unaweza kudhibitiwa. Mifumo hiyo inahusisha Serikali na Wadau kama vile Mashirika Yasiyo ya Serikali na wadau wa maendeleo ambao wanaandaa Sera, Sheria, miongozo na programu mbalimbali za kuzuia na kushughulikia kesi za ukeketaji. Mkakati huu unalenga kuimarisha mifumo iliyopo ya ulinzi wa wanawake na wasichana kufikia viwango vya kimataifa na kikanda na kimataifa pamoja na kuongeza nguvu katika usimamizi wa sheria, sera, miongozo na programu zilizoanzishwa kwa lengo la kuwalinda wanawake na wasichana dhidi ya ukatili pamoja na ukeketaji. Baadhi ya mifumo hiyo ni pamoja na Dawati la Jinsia na Watoto katika vituo vya Polisi na Kamati za Ulinzi wa Wanawake na Watoto. Wadau watakaotekeleza mkakati huu watatumia mbinu mchanganyiko za kuhamasisha jamii pamoja na ushawishi kama

_

Katika muktadha huu, Taasisi hazimaanishi Mashirika yenye kuonekana kimajengo na mifumo inayotoa huduma (kama vile elimu na afya) bali pia uwepo wa sera, sheria, kanuni na miundo ya kiprogramu ambayo inaunda maono na utendaji kazi wa Taasisi.

zana za kufikia mabadiliko tarajiwa. Ni muhimu kutekeleza afua za kutokomeza ukeketaji kupitia ngazi zote za nadharia ya mabadiliko ya tabia kwa pamoja ili kuleta ufanisi kwa sababu hii itasaidia kuleta mabadiliko ya kudumu kuliko kutekeleza afua katika kila ngazi.

2.3 KANUNI ZA MSINGI KATIKA UTEKELEZAJI WA MKAKATI

Kanuni katika mkakati huu zinaelekeza serikali na wadau wanaohusika katika kutokomeza vitendo vya ukeketaji hatua za kufuata kabla ya vitendo vya ukeketaji havijatokea au baada ya kutokea na hatua za kuchukua wakati wa kutoa huduma kwa waathirika wa vitendo hivyo.

Kanuni ya 1: "Usimdhuru Yeyote"

Serikali na wadau watatakiwa kuchukua tahadhari ya kutomdhuru mtoto au mwanamke wakati wanashughulikia mashauri yao yanayohusu ukeketaji. Badala yake wanatakiwa kukabiliana na matukio ya ukeketaji kwa ujumla wake wakilenga watoto wa kike, wanawake, familia na jamii. Wadau hao watatakiwa kufanya kazi wakilenga kuzuia na kuwakinga wanawake na watoto wa kike dhidi ya ukeketaji kwa kutumia mikakati inayofaa ili kuepuka matokeo yoyote hasi ambayo yanaweza kujitokeza katika kupigania haki na ustawi wa kundi hili.

Kanuni ya 2 – Tumia Ukweli wa Kibaiolojia

Kushawishi mabadiliko ya mila na desturi yenye madhara katika jamii. Serikali na wadau wanapaswa kutumia na kuhimiza matumizi ya ukweli wa kibaiolojia kuhusu ukeketaji ili jamii iweze kupata uelewa sahihi kuhusu madhara yake.

Kanuni ya 3 – Haki za Binadamu Katika Maendeleo

Serikali na wadau wengine watapaswa kuzingatia haki za wanawake na watoto wa kike kama zifuatazo:

- (i) *Haki ya upatikanaji wa huduma bora za afya*: Binadamu wote wana haki ya kupata viwango bora vya huduma za afya ya mwili na akili¹⁷. Hata hivyo, vitendo vya ukeketaji kwa wanawake na wasichana vinachangia kuwazuia wasiwe na haki hiyo katika jamii.
- (ii) *Haki ya kuishi na kuwa timilifu kimwili*: Haki hii inajumuisha kuwaepusha na vitendo vya ukatili ikiwa ni pamoja na mateso, unyanyasaji na vitendo vya aina yoyote

¹⁷ Mkataba wa kimataifa juu ya haki za kiuchumi, kijamii na kiutamaduni (1966) kifungu cha 12 na Mkataba wa Kimataifa wa haki za mtoto (1990) kifungu cha 24

vinavyomshushia hadhi na utu binadamu.^{18.} Kinyume na haki hii, ukeketaji unaweza kusababisha madhara makubwa ya kimwili na kiakili ambayo wakati mwingine husababisha kifo. Hivyo, ukeketaji hukosesha wanawake na watoto wa kike kupata haki ya kuthaminiwa utu wao, haki ya kuwa huru dhidi ya vitendo vya ukatili pamoja na haki ya kuishi.

- (iii) Kuwa na ulinzi dhidi ya vitendo vya ukatili, mateso, udhalilishaji na unyanyasaji: ¹⁹ Ukeketaji husababisha mateso kwa wanawake na wasichana kutokana na matumizi ya vifaa visivyo na usafi, mazingira hatarishi na bila ya ridhaa ya mhusika.
- (iv) *Haki ya usawa na kutobaguliwa kwa misingi ya jinsi:*^{20.} Ukeketaji hudumisha imani ya kibaguzi kuhusu uhalali wa wanawake na watoto wa kike kushika nafasi ya chini. Aidha, inafaa katika fasili ya ubaguzi dhidi ya wanawake hivyo kuthibitisha tena imani za mfumo dume na tamaduni mbalimbali zinazowakandamiza wanawake na watoto wa kike.
- (v) Haki za mtoto: Mkataba wa Kimataifa wa Haki za Mtoto unatambua wajibu wa wazazi na familia katika kufanya maamuzi kwa niaba ya watoto, lakini unaweka jukumu la mwisho la kulinda haki za mtoto katika mikono ya Serikali²¹. Ukeketaji unatambulika kama ukiukwaji wa maslahi mapana ya mtoto na ukiukwaji wa haki za mtoto. Tamko hili pia linazipa mamlaka za Serikali kukomesha vitendo vya kimila vyenye kuathiri afya ya mtoto²².

Kutokana na kanuni hizi viwango vya kimataifa vya haki za binadamu, mkakati huu unaelekeza kwamba ukeketaji ni ukiukwaji mkubwa wa haki za wanawake na wasichana, hivyo basi utekelezaji wake utaelekezwa katika kuhimiza utoaji wa haki na ulinzi kwa watoto wa kike na wanawake. Aidha, mkakati unazitambua familia, jamii, serikali na taasisi zake, Mashirika Yasiyo ya Kiserikali kama taasisi zenye wajibu wa kuzuia na kulinda haki za wanawake na watoto wa kike.

¹⁸ Mkataba wa kimataifa juu ya haki za kiuchumi, kijamii na kiutamaduni (1966) kifungu cha 6 na Mkataba wa Kimataifa wa haki za mtoto (1990) kifungu cha 6

¹⁹ Mkataba wa kimataifa juu ya haki za kisiasa na kijamii (1966) kifungu cha 7

²⁰ Mkataba wa kimataifa juu ya haki za kisiasa na kijamii (1966) kifungu cha 2

²¹ Mkataba wa Kimataifa waHaki za Watoto (1990) kifungu cha 5

²² Mkataba wa Kimataifa wa Haki za Watoto (1990) kifungu cha 24

Kanuni ya 4-Uwezeshaji wa Wasichana na Wanawake

Mkakati utashikamana na wanawake na wasichana ambao ni waathirika wa ukeketaji na wale walio katika hatari ya kukeketwa. Aidha, utaunga naunga mkono jitihada za kudai na kulinda haki za Wanawake na Watoto ikiwemo haki ya kupewa habari, uwezo wa kutumia taarifa zilizotolewa, kuomba msaada na kupata huduma wezeshi. Hali kadhalika utatuzi wa haki zao zinapokiukwa kwa ajili ya kufikia malengo yao kamili kama binadamu.

Kanuni ya 5 - Menejimenti iliyojikita katika Matokeo

Mkakati utajikita zaidi katika upatikanaji wa matokeo au mabadiliko yanayopimika kama kiashiria cha msingi katika kupunguza vitendo vya ukeketaji nchini. Utekelezaji wa mkakati utajikita katika ufuatiliaji wa matokeo yatakayopatikana kwa kutumia viashiria stahiki; ukibainisha na kudhibiti vihatarishi kwa kuzingatia matokeo tarajiwa na raslimali zinazohitajika. Aidha, kuongeza maarifa kutokana na kujifunza mambo mbalimbali na kuyajumuisha katika maamuziikiwa ni pamoja na kuonesha mafanikio katika mapambano dhidi ya ukeketaji.

Kanuni ya 6 – Kufanya kazi kwa Ubia

Serikali itatekeleza mkakati huu kwa kushirikiana na wadau wengine wa maendeleo ili kupata matokeo chanya katika kutokomeza ukeketaji, kuunganisha nguvu na wadau wanaotoa mbinu jazilizi; kutumia mbinu za kiprogramu zenye viwango vikubwa na/au ambao wanajukumu la kutimiza haki ili kuzuia ukeketaji usifanyike kupitia mabadiliko ya sera, utekelezaji na utoaji wa huduma kwa waathirika, manusura na familia zao.

Kanuni ya 7 – UShirikishaji wa wadau

Mkakati huu unatambua kuwa jamii inao uwezo wa kubadilika na katika muktadha huu wanaweza kutumika kuleta mabadiliko chanya katika harakati za kutokomeza ukeketaji. Mbinu hii inahimiza ushiriki wa wadau katika ngazi zote za jamii na kubuni mbinu tofauti za kutokomeza ukeketaji kwa lengo la kujenga dhana ya umiliki wa michakato wa kuleta mabadiliko. Mkakati huu unalenga kujenga ushirikiano wa mtu mmojammoja, familia, watu wenye ushawishi katika jamii, wadau wa kutokomeza ukeketaji na serikali katika kushughulikia suala la ukeketaji.

Kanuni ya 8- Nadharia ya Mabadiliko ya Kitabia

Mkakati huu unatambua kuwa ukeketaji hufanyika katika mazingira ambayo mila na desturi za jamii husika zinakumbatia suala hili. Hiyo basi maamuzi ya kutokomeza au kutotokomeza ukeketaji katika jamii yanatokana na namna ambavyo unashirikisha wadau wengine katika jamii husika. Mkakati unalenga kubadilisha tabia ya mtu binafsi na jamii na kufuatili jinsia mabadiliko yanatokea kwa mtu huyo na katika jamii. Kwa ujumla mkakati unatambua kuwa baadhi ya watu, kama vile watoto na wanawake, hawana uwezo wa kuleta mabadiliko katika kutokomeza vitendo vya ukeketaji hivyo, utawalenga makundi yenye nguvu katika jamii ili yaweze kushughulikia suala hili kwa kuwahusisha watoto wa kike, wanawake, familia na jamii ili wabadilike kitabia.

SURA YA TATU

MUUNDO WA UTEKELEZAJI

3.1 UTANGULIZI

Serikali kwa kushirikiana na wadau itatumia mbinu ya kisayansi na zenye mpangilio mzuri katika kuhamasisha mabadiliko yanayopimika ya kitabia na kijamii ambayo yatawezesha kupunguza vitendo vya ukeketaji nchini. Mbinu hiyo itahusisha watoto, familia, jamii na watoa maamuzi katika ngazi ya Taifa, Mkoa na Mamlaka za Serikali za Mitaa katika kutetea na kulinda haki za wasichana na wanawake.

3.2 DIRA, DHIMA NA MALENGO YA MKAKATI

3.2.1 **DIRA**

Kuwa na jamii ambayo wanawake na watoto wa kike wataishi bila kufanyiwa vitendo vya ukeketaji.

3.2.2 **DHIMA**

Kuwalinda wanawake na watoto wa kike dhidi ya vitendo vya ukeketaji, kutoa huduma kwa waathirika wa ukeketaji na kuchukua hatua za kisheria dhidi ya watu wanaoshiriki katika kutekeleza vitendo vya ukeketaji kwa kushirikisha wadau katika ngazi mbalimbali ndani ya jamii.

3.2.3 MALENGO

3.2.3.1 Lengo Kuu

Kupunguza kiwango cha ukeketaji nchini kutoka asilimia 10 ya mwaka 2015/16 hadi asilimia 5 ifikapo mwaka 2024/25.

3.2.3.2 Malengo Mahsusi

(i) Kuongeza idadi ya wasichana²³ na wanawake wanaokataa²⁴ kufanyiwa vitendo vya ukeketaji.

²³ Neno msichana lina maana ya watoto wa kike walio kati ya umri wa miaka 6-17. Watoto wakike walio na umri wa miaka 0-5 wanahesabika katika kipengele cha familia kwa vile hawawezi kufanya maamuzi ya kukimbia vitendo vya ukeketaji.

vya ukeketaji. ²⁴Kukimbia kwa mujibu wa andiko hili, maana yake ni kufanya maamuzi sahihi ya kukataa na kujiepusha na vitendo vya ukeketaji.

- (ii) Kuongeza wigo wa upatikanaji wa huduma za msaada kwa waathirika wa ukeketaji.
- (iii) Kuongeza idadi ya misaada kwa familia zinazokataa kukeketa watoto wa kike.
- (iv) Kuongeza idadi ya watu katika jamii wanaopinga vitendo vya ukeketaji
- (v) Kuongeza idadi ya Ngariba waliobadili mtazamo kuhusu vitendo vya ukeketaji.
- (vi) Kuimarisha uratibu wa wadau wanaotekeleza afua za kutokomeza ukeketaji

3.3 MALENGO NA MIKAKATI YAKE

3.3.1 LENGO KUU

Lengo la Mkakati wa Kitatifa wa Kutokomeza Ukeketaji ni kupunguza vitendo vya ukeketaji nchini kutoka asilimia 10 ya mwaka 2015/16 hadi asilimia 5 ifikapo mwaka 2024/25. Lengo hili litafikiwa endapo: (1) Wasichana na wanawake watakataa vitendo vya ukeketaji (2) Msaada na huduma zitapatikana kwa waathirika wa ukeketaji kwa wakati, (3) Familia nyingi zitakataa kuwatoa watoto wao wa kike kwa ajili ya kukuketwa, (4) Jamii nyingi zitapinga na kukataa ukeketaji, (5) Ngariba wengi watakataa na kuacha vitendo vya ukeketaji na (6) Uratibu wa wadau katika kushughulikia masuala ya ukeketaji utaimarishwa. Sehemu zifuatazo zinaeleza kwa kina malengo mahususi kwa kila kundi la watekelezaji.

3.3.2 MALENGO MAHSUSI NA MIKAKATI YA UTEKELEZAJI

Lengo mahsusi namba 1: Kuongeza idadi ya wasichana na wanawake wanaokataa kufanyiwa vitendo vya ukeketaji

Miongoni mwa masuala yanayotakiwa kufanyika katika kupunguza vitendo vya ukeketaji ni wasichana na wanawake kusema "HAPANA". Ili waweze kufanya uamuzi huo, wanahitaji kuwa na elimu sahihi juu ya haki zao, madhara ya ukeketaji na athari nza ukatili wa kijinsia. Vilevile, kuwa na uelewa kuhusu sera, sheria, kanuni na mifumo iliyoandaliwa kwa ajili ya kuwalinda dhidi ya ukeketaji na aina nyingine za ukatili wa kijinsia. Ili wasichana na wanawake waweze kuwa na uelewa juu ya mambo hayo, Serikali kwa kushirikiana na wadau itafanya yafuatayo: -

- (i) Kuongeza upatikanaji wa taarifa sahihi juu ya masuala yanayohusiana na ukeketaji;
- (ii) Kuimarisha uwezo wa wanawake na watoto katika kutoa taarifa ya matukio ya vitendo vya ukeketaji na uwezekano wa kutokea kwa vitendo hivyo; na

(iii) Kutoa misaada na huduma mbalimbali kwa wasichana walio katika mazingira hatarishi na waathirika wa vitendo vya ukeketaji.

Mikakati: Serikali kwa kushirikiana na wadau itatumia mbinu ya kimkakati ya mawasiliano katika kuandaa jumbe zinazolenga kutokomeza ukeketaji. Hili litafanyika kwa kutumia njia mbalimbali za mawasiliano zinazofaa kufikisha taarifa sahihi na kufanikisha mabadiliko ya uelewa, mitazamo, imani na tabia kuhusu dhana nzima ya ukeketaji. Tafiti za mbalimbali zilizopo zitatumika kuelezea kiwango cha uelewa, kuhusiana na vitendo vya ukeketaji na tabia miongoni mwa watoto (wasichana na wavulana). Suala lingine la msingi linalofaa kushughulikiwa ni misukumo iliyopo katika jamii inayosababisha vitendo vya ukeketaji kuendelea. Kwa ujumla, familia, marafiki na makundi rika yana mchango mkubwa sana katika kuendeleza mila ya ukeketaji. Hivyo, Serikali kwa kushirikiana na wadau itashughulikia suala hili ili kubadili mitazamo ya jamii na hatimaye kupunguza ushiriki wao katika mila ya ukeketaji. Vilevile, Serikali itahakikisha kwamba kunakuwepo na nyumba salama na upatikanaji wa huduma za kijamii kwa wasichana waliopo katika mazingira hatari ya kukeketwa.

Lengo mahsusi namba 2: Kuongeza wigo wa upatikanaji wa huduma za msaada kwa waathirika wa vitendo vya ukeketaji

Wanawake na wasichana waliokeketwa wamepata madhara makubwa sana ya kiafya na kimwili. Kwa sababu hiyo, Serikali kwa kushirikiana na Wadau kupitia mkakati huu, itapaswa kuimarisha upatikanaji wa huduma za misaada kwa waathirika wa vitendo vya ukeketaji. Ili huduma hizo ziweze kuimarishwa, mambo yafuatayo yatapaswa kufanyika;

- (1) Kujumuisha masuala ya ukeketaji katika Mwogozo wa Utoaji Huduma kwa Waathirika wa Ukatili wa Kijinsia (2) Kuanzisha nyumba salama na huduma mbadala za malezi kama vile kuwa na mtu wa kuaminika au familia zinazoweza kuwatunza wasichana walio katika hatari ya kufanyiwa vitendo vya ukeketaji pamoja na kufanya upatanishi katika familia.
- (3) Kanuni ya Adhabu Namba 16 na Sheria ya Mtoto ya mwaka 2009 zijumuishe masuala ya ulinzi kwa wanawake na watoto wa kike pamoja na kutoa adhabu kali dhidi ya watu wanaotekeleza vitendo vya ukeketaji; na

(4) Dawati la Jinsia na Watoto lililopo katika vituo mbalimbali vya Polisi nchini linapaswa kutoa huduma kwa waathirika wa ukatili. Vilevile linapaswa kukusanya na kutunza taarifa zinazohusu mashauri ya ukeketaji kwa ajili ya hatua za kisheria na mabadiliko ya kisera.

Mikakati: Serikali kwa kushirikiana na wadau itajumuisha afua za kuzuia na utoaji wa huduma kwa waathirika wa ukeketaji katika utoaji wa huduma za afya kwa mujibu wa miongozo ya Taifa ya kuzuia ukatili wa kijinsia; Kuwezesha kuanzishwa kwa nyumba salama na huduma mbadala za malezi kwa kuandaa mazingira au makazi salama na huduma mbadala kama vile kuwa na mipango ya kuwa na mtu wa kuaminika au familia zinazoweza kuwatunza wasichana walio katika hatari ya kukumbwa na vitendo vya ukeketaji; kufanya upatanishi katika familia; Kuimarisha Dawati la Jinsia na Watoto (DPJW) ili liweze kutoa hudma za kitaalam katika kuwashughulikia ipasavyo matatizo yawaathirika wa vitendo vya ukeketaji na kukusanya takwimu zinazohusiana na mashauri ya vitendo vya ukeketaji kwa ajili ya hatua za kisheria na marekebisho ya kisera.

Lengo mahsusi namba 3: Kuongeza idadi ya misaada kwa familia zinazokataa kukeketa watoto wa kike.

Miongoni mwa sababu zinazowafanya wasichana kufanyiwa vitendo vya ukeketaji ni shinikizo la familia na makundi rika. Kwa kuzingatia hilo, mkakati huu unalenga kuongeza idadi ya familia ambazo haziwashinikizi watoto wao (watoto wachanga wa kike, wasichana na wanawake) kufanyiwa vitendo vya ukeketaji. Vilevile familia hizi zinahitaji kuwa na uelewa kuhusu haki za mtoto, madhara ya ukatili ukiwemo ukeketaji, sera, sheria, kanuni na mifumo iliyoandaliwa kwa ajili ya kuwalinda. Ushahidi uliopo unaonesha kuwa ukeketaji sio suala linaloratibiwa kijamii wala kuamuriwa na watoa maamuzi wakubwa katika jamii bali ni maamuzi yaliyoko kwenye ngazi ya familia tofauti na ilivyokuwa ikifikiriwa hapo awali²⁵. Familia zilizobadilika na kuwalinda binti zao dhidi ya vitendo vya ukeketaji zina umuhimu mkubwa sana na ni mfano wa kuigwa na familia nyingine katika kufanya maamuzi ya kuwalinda binti zao dhidi ya ukeketaji. Ili kufikia azma hii, Serikali na wadau watapaswa kufanya yafuatayo: (1) Kuongeza upatikanaji wa taarifa sahihi kuhusu masuala yanayohusiana na

²⁵https://www.researchgate.net/publication/282162843_Female_genital_cutting_is_not_a_social_coordination_norm

ukeketaji (2) Kuongeza uwezo wa familia kuchukua hatua sahihi kuwakinga binti zao; na (3) Kuongeza uwezo wa familia kuhamasisha wanajamii wengine kuachana na vitendo vya ukeketaji.

Mikakati: Serikali kwa kushirikiana na wadau watatumia taarifa walizonazo kimkakati kwa ajili ya kuwasiliana, kutoa taarifa, kuelimisha na kuwasaidia mtu mmojammoja kwenye familia kuelewa haki za binadamu, masuala ya kijinsia na ukeketaji. Vilevile itawezesha jamii kufahamu sera, sheria, mikakati na mfumo wa ulinzi wa haki za wanawake na wasichana ili kuhamasisha na kuleta mabadiliko endelevu katika maarifa, mtazamo, imani na tabia za wanafamilia juu ya ukeketaji. Aidha, Serikali kwa kushirikiana na wadau itawezesha kufanyika kwa majadiliano katika muhtadha wa ukeketaji kati ya Watoto (kama wenye kubeba haki) na wazazi (kama wenye kubeba wajibu) kwa lengo la kushirikiana kubadili mfumo wa kijamii, kulinda haki za watoto na kuwakinga dhidi ukeketaji.

Lengo mahsusi namba 4: Kuongeza idadi ya jamii zinazokataa vitendo vya ukeketaji

Shinikizo la jamii kwa wazazi na familia husababisha wasichana na wanawake kufanyiwa vitendo vya ukeketaji. Kutokana na hilo, jamii zinapaswa kuhamasishwa kuacha kutoa msukumo kwa familia na wazazi kwa ajili ya kuwashindikiza kukeketa watoto wao. Ili jamii ziache kuwalazimisha wazazi na familia kufanya vitendo vya ukeketaji kwa watot wanahitaji kupewa elimu kuhusu haki za watoto na wanawake, madhara ya vitendo vya ukeketaji, ukatili wa kijinsia, sera, sheria, kanuni na mifumo iliyoandaliwa kuwalinda wasichana na wanawake. Vilevile, wazazi na familia wanatakiwa kuachana na mitazamo na imani zinazodumisha ukeketaji.Katika kufanikisha hili, Serikali kwa kushirikiana na wadau itafanya yafuatayo: (1) Kuongeza upatikanaji wa taarifa sahihi kuhusu masuala ya ukeketaji (2) Kuongeza wigo wa majadiliano katika ngazi ya jamii itakayojadili jinsi ya kuwalinda wasichana na wanawake dhidi ya vitendo vya ukeketaji vyenye kukiuka haki zao (3) Kuongeza ushiriki wa jamii kwenye afua za kuzuia ukeketaji (4) Kuongeza juhudi za viongozi wa dini katika kuunga mkono na kuzungumza waziwazi kuhusu madhara ya ukeketaji kwa waumini wao; na (5) Kuongeza ushiriki na utayari wa viongozi wa kimila na ngariba ambao wanaunga mkono vitendo vya ukeketaji ili waache vitendo hivyo.

Mikakati: Serikali kwa kushirikiana na wadau itaoneza jitihada katika matumizi ya mbinu ya mawasiliano yenye ufanisi kuwafikia viongozi wa kimila, ngariba na viongozi wa dini kwa ajili ya kuleta mabadiliko mahususi na kwa pamoja. Mkakati huu unalenga kuongeza uelewa juu ya haki na sheria zinazohusu wasichana na wanawake, mila na tamaduni za jamii kuhusiana na ukeketaji, maendeleo na mabadiliko ya muktadha. kuleta mabadiliko ya tamaduni na mila ambazo zinadumisha vitendo vya ukeketaji; kuachana na vitendo vya ukeketaji, kuzingatia mila na tamaduni chanya; kubadilishana uzoefu na mafunzo mbalimbali kutoka kwenye jamii na namna ya kuachana na ukeketaji, mila na tamaduni hizo kwa kufuata na kuzingatia tamaduni na mila zisizo na madhara. Aidha, jamii zitasaidiwa kupata huduma kwa wasichana walio katika hatari ya kukeketwa na waathirika wa vitendo hivyo na kuwawezesha kutumia mifumo ya ulinzi wa haki hizo. Hali kadhalika jamii hizo zitawezeshwa kwa kupatiwa mifumo bora ya kutoa taarifa zozote zinazohusiana na masuala ya ukeketaji.

Lengo mahsusi namba 5: Kuongeza idadi ya Ngariba wanaokataa na kuacha vitendo vya ukeketaji

Vitendo vya ukeketaji haviwezi kufanyika kama hakuna Ngariba. Hivyo, kuongezeka kwa idadi ya Ngariba wanaokataa na kuachana na vitendo vya ukeketaji, kutachangia kutokomeza vitendo vya ukeketaji. Ili kufikia lengo la kuwa na idadi kubwa ya ngariba wanaoacha vitendo vya ukeketaji, mambo yafuatayo yanatakiwa kufanyika:

- (1) Idadi ya Ngariba na au wakunga wa jadi wanatakiwa kufahamu madhara ya ukeketaji, haki za binadamu, Sera zinazohusu haki za wasichana na wanawake, sheria na masuala ya kijinsia na hivyo kuwa vinara wa mabadiliko kwenye jamii zao.
- (2) Ngariba na wakunga wa jadi wanatakiwa kuwa na njia mbadala za kujipatia kipato badala ya kutegemea ukeketaji kama chanzo cha mapato.
- (3) Ngariba na wakunga wa jadi waliocha ukeketaji wanatakiwa kutoa ushuhuda dhidi ya ukeketaji na kuongea kwa uwazi ili kuhamasisha uvushaji rika bila kukeketa kwenye maeneo yao.

Mikakati: Serikali kwa kushirikiana na wadau watafanya yafuatayo;- Kutoa mafunzo kwa ngariba kuhusu madhara ya ukeketaji, haki za binadamu, sera, sheria, masuala ya jinsia na

kuwateua kuwa vinara wa mabadiliko kwenye jamii zao; kutoa mafunzo na msaada kwa wakunga wa jadi juu ya njia mbadala za kujipatia kipato; na kuwatia moyo ngariba na wakunga wa jadi waliobadilika ili waweze kutoa ushuhuda kuhusiana na madhara ya vitendo vya ukeketaji na kuzungumzia suala hilo kwa uwazi ili kuhamasisha uvushaji rika bila kukeketa kwenye maeneo yao.

Lengo mahsusi namba 6: Kuimarisha uratibu wa wadau wanaotekeleza afua za kutokomeza ukeketaji

Serikali inatambua uwepo wa wadau wanaoshiriki kutekeleza afua za kutokomeza ukeketaji nchini. Kwa kutambua hilo itaimarisha uratibu katika utekelezaji wa afua za kutokomeza ukeketaji kwa kufanya mambo yafuatayo; (1) Kuweka uratibu madhubuti na jumuishi wa wadau wanaopinga vitendo vya ukeketaji na afua zao kuanzia ngazi ya taifa hadi ngazi za chini (2) Kuimarisha ushirikiano na ubia na wadau wengine ili kupanua wigo na kutekeleza afua nyingi zaidi za kutokomeza ukeketaji kote nchini. (3) Kushirikiana na Wizara za kisekta kwa lengo la kuingiza masuala yanayohusu ukeketaji kwenye mipango na bajeti za wizara husika na kutoa kipaumbele katika mgawanyo wa raslimali kwa ajli ya kutekeleza programu zinazohusu kutokomeza ukeketaji. Ushirikiano huu wa kitaasisi utasaidia wasichana, wanawake, familia na jamii kuacha vitendo vya ukeketaji kupitia taarifa sahihi, ulinzi, huduma na msaada.

Mikakati: Serikali kwa kushirikiana na wadau itafanya yafuatayo; kuweka muundo wa kitaasisi na uratibu wa Mkakati wa Kitaifa wa Kutokomeza Ukeketaji ili uwezeshe wadau kushiriki vyema katika kutokomeza vitendo vya ukeketaji. Muundo wa kitaasisi na uratibu utaelekeza uongozi wa Serikali katika ngazi zote kuweka kipaumbele na kutimiza malengo ya mkakati sanjari na kupima matokeo ya muda mfupi na ya kati. Lengo la kufanya haya litakuwa ni (1) kuhakikisha uratibu wa wadau wanaotekeleza Mkakati wa Kutokomeza Ukeketaji unakuwa madhubuti na wenye ufanisi kuanzia ngazi ya Taifa hadi jamii. Kutoa taarifa juu ya afua za utekelezaji wa vitendo vya ukeketaji na maeneo yaliyofikiwa katika utekelezaji wa afua hizo (2) Kuzijengea uwezo taasisi zinazohusika ikiwemo Kamati za Ulinzi wa Wanawake na Watoto pamoja na Maafisa Maendeleo ya Jamii katika kushughulikia vitendo vya ukeketaji (3) Kuhakikisha uwepo wa uratibu madhubuti na kuunganisha mbinu zinazotumika kushughulikia masuala ya ukeketaji kwa wadau kuanzia ngazi za taifa hadi Vijiji na Mitaa ikiwa ni pamoja na

jamii zinazoishi mipakani. (4) Kushawishi maamuzi ya upatikanaji wa fedha kwa lengo la kushughulikia vitendo vya ukeketaji.

3.4 MUHTASARI WA MALENGO, MIKAKATI, MATOKEO YANAYOTARAJIWA, VIASHIRIA VYA KIUTENDAJI NA **WAHUSIKA**

Jedwali Namba 3. Muhtasari wa Malengo, Mikakati, Matokeo yanayotarajiwa, Viashiria vya Kiutendaji na Wahusika

Kuongeza idadi 1.1 Kufanya kampeni kupitia Watoto na Wanawake nchi Idadi ya watoto na OR-TAMISEMI, ya wasichana na vyombo vya habari (programu nzima kupata elimu kuhusu wanawake ambao WMJIWM, wanawake n njia za redio, runinga, michezo ya kufanyiwa ukeketaji, elimu ya afya ya wanefikiwa WHMTH, WEST kufanyiwa njia za kielektroniki na uzazi Sheria, Sera, na mifumo vya machapisho kuanzia ngazi za ya mlinzi kupitia vyombo vya kuwaezesha wanawake na kuwaezesha wanawake na kuwawezesha wanawake na madhara ya ukeketaji, elimu ya madhara ya ukeketaji, elimu ya afya ya madhara ya ukeketaji, elimu ya afya ya madhara ya ukeketaji, elimu ya	uongeza idadi	1		TOTAL COLUMN	111111111111111111111111111111111111111	
Kuongeza idadi 1.1 Kufanya kamper ya wasichana na vyombo vya habar wanaokataa kufanyiwa hijia za redio, runinga, wanaokataa hijia za kielekt vitendo vya machapisho kuanzi ukeketaji. Taifa hadi ngazi kuwawezesha wa watoto kuhusu haki madhara ya ukeketa	uongeza idadi					
1 Kuongeza idadi 1.1 Kufanya kamper ya wasichana na wanawake za redio, runinga, wanaokataa kufanyiwa njia za kielekt vitendo vya machapisho kuanzi ukeketaji. Taifa hadi ngazi kuwawezesha wan kuwawezesha wan madhara ya ukeketi	uongeza idadi				UTENDAJI	WAKUU
		1.1	Kufanya kampeni kupitia	Watoto na Wanawake nchi	Idadi ya watoto na	OR-TAMISEMI,
a Vya	wasichana na		vyombo vya habari (programu nzima kupata elimu kuhusu wanawake ambao	nzima kupata elimu kuhusu	wanawake ambao	WMJJWM,
vya	anawake		za redio, runinga, michezo ya haki, jinsia, madhara ya wamefikiwa	haki, jinsia, madhara ya	wamefikiwa	WHMTH, WEST,
vya	anaokataa		kuigiza, habari fupifupi) kwa ukeketaji, elimu ya afya ya	ukeketaji, elimu ya afya ya		Wadau wa
vya ji.	ıfanyiwa		njia za kielektroniki na uzazi Sheria, Sera, na mifumo	uzazi Sheria, Sera, na mifumo		Maendeleo na
			machapisho kuanzia ngazi za ya mlinzi kupitia vyombo vya	ya mlinzi kupitia vyombo vya		AZAKI
kuwaelimisha, kuv kuwawezesha wai watoto kuhusu haki madhara ya ukeket	reketaji.		Taifa hadi ngazi ya jamii, habari.	habari.		
kuwawezesha wan watoto kuhusu haki madhara ya ukeket			kuwaelimisha, kuwaarifu na			
watoto kuhusu haki madhara ya ukeketa			kuwawezesha wanawake na			
madhara ya ukeketa			watoto kuhusu haki zao, jinsia,			
			madhara ya ukeketaji, elimu ya			
afya ya uzazi, Sera			afya ya uzazi, Sera, Sheria, na			
mifumo ya ulinzi			mifumo ya ulinzi			

NA	NA MALENGO	NA	NA MIKAKATI	MATOKEO TARAJIWA	VIASHIRIA VYA	WAHUSIKA
					UTENDAJI	WAKUU
		1.2	Kuandaa burudani	zenye Watoto na Wanawake nchi Idadi ya watoto na	Idadi ya watoto na	OR-TAMISEMI,
			mafunzo (sanaa, michezo ya	michezo ya nzima kupata elimu kuhusu wanawake	wanawake	WMJJWM,
			kuigiza na muziki kuhusu haki	kuhusu haki haki, jinsia, madhara ya	waliopata elimu	WHMTH, WEST,
			za wanawake na watoto, jinsia, akeketaji, elimu ya afya ya	ukeketaji, elimu ya afya ya		Wadau wa
			ukeketaji, Sera, sheria, na	sheria, na uzazi Sheria, Sera na mifumo		Maendeleo na
			mifumo ya ulinzi.	ya mlinzi kupitia vyombo vya		Asasi za Kiraia
				habari.		
		1.3	Kuendesha mafunzo	(kwa Watoto na wanawake waliopata	Idadi ya watoto na	, OR-TAMISEMI,
			mfano warsha, semina,	semina, mafunzo juu ya haki zao, jinsia,	wanawake	WMJJWM,
			makambi, bonanza la michezo na madhara ya ukeketaji, elimu		waliopata mafunzo	WHMTH, WEST,
			na midahalo) kwa watoto na ye afya ya uzazi, sheria, sera	ye afya ya uzazi, sheria, sera		AZAKI na Wadau
			wanawake kuhusu haki zao, husika, na mifumo ya ulinzi	husika, na mifumo ya ulinzi		wa Maendeleo.
			jinsia, na madhara ya ukeketaji,			
			elimu ya afya ya uzazi, Sera			
			Sheria na mifumo ya ulinzi,			

NA]	NA MALENGO	NA	NA MIKAKATI	MATOKEO TARAJIWA	VIASHIRIA VYA	WAHUSIKA
					UTENDAJI	WAKUU
		1.4	Kuandaa na kuchapisha taarifa	Kupatikana kwa taarifa rafiki za	Idadi ya	OR-TAMISEMI,
			rafiki za kuelimisha na	kuelimisha na kuhabarisha jamii	machapisho ya	WMJJWM,
			kuhabarisha jamii juu ya haki za juu ya haki za mtoto, madhara		kuelimisha na	WHMTH, WEST,
			mtoto, madhara ya ukeketaji,	ya ukeketaji, elimu ya afya ya	jamii	Wadau wa
			elimu ya afya ya uzazi, sera,	uzazi, sera, sheria, na mifumo		Maendeleo.Asasi
			sheria, na mifumo ya ulinzi ya	ya ulinzi kwa mtoto.		za Kiraia na
			mtoto.			
		1.5	Kufanya mapitio ya mitaala ya	Mitaala iliyofanyiwa mapitio	Idadi ya mitaala	WMJJWM,
			elimu (kuanzia ngazi ya	ambayo inajumuisha masuala	iliyofanyiwa	WEST, Wadau wa
			chekechea hadi elimu ya juu) ya ukeketaji	ya ukeketaji	mapitio na	Maendeleo na
			kwa kuingiza masuala ya		kujumuisha	AZAKI
			ukeketaji		masuala ya	
					ukeketaji	
		1.6	Kuwajengea uwezo walimu ili	Kuwa na walimu wenye uwezo	Idadi ya walimu	TAMISEMI,
			waweze kutumia kufundishia	wa kufundisha mada za	waliopata mafunzo	WMJJWM, OR-
			mitaala iliyoingizwa masuala ya	ukeketaji zilizo katika		WEST, Wadau wa
			ukeketaji kuanzia ngazi ya	mihutasari ya mitaala		Maendeleo na
			chekechea hadi elimu ya juu	iliyorekebishwa.		AZAKI

NA	NA MALENGO	NA	NA MIKAKATI	MATOKEO TARAJIWA	VIASHIRIA VYA	WAHUSIKA
					UTENDAJI	WAKUU
		1.7	Kutoa mafunzo ya ulinzi wa	Kuwa na walimu waliopata	Idadi ya walimu	OR-TAMISEMI
			mtoto kwa walimu ili waweze	mafunzo ya kuwalinda	waliopata mafunzo	WMJJWM,
			kuwalinda wasichana dhidi ya	wasichana dhidi ya vitendo vya		WEST, Wadau wa
			vitendo vya ukeketaji, kwa	ukatili ukiwemo ukeketaji.		Maendeleo na
			kufuatilia wanafunzi	Walimu hao watakuwa na		AZAKI
			wanaohama na watoro shuleni	jukumu la kufuatilia wanafunzi		
			kutokana na kufanyiwa	wanaohama na watoro kutokana		
			ukeketaji.	na kufanyiwa ukeketaji.		
		1.8	Kujengea uwezo wajumbe wa	wajumbe wa mabaraza ya	Idadi ya wajumbe	OR-TAMISEMI
			mabaraza ya watoto, vijana na	watoto, vijana na klabu za	wa mabaraza ya	WMJJWM,
			klabu za watoto (klabu za ndani	watoto (klabu za ndani na nje	Watoto waliopata	WEST, Wadau wa
			na nje ya shule) juu ya haki za	ya shule) kupata uelewa kuhusu	mafunzo	Maendeleo na
			watoto, ukeketaji na mfumo wa	haki zao, ukeketaji na mfumo		AZAKI
			ulinzi na kuwezesha mabaraza	wa ulinzi na kuyawezesha		
			hayo kutoa elimu kwa watoto	mabaraza hayo kutoa elimu	Idadi ya Mabaraza	
				kwa watoto wengine	ya Watoto	
				)	yaliyofikiwa na	
					elimu hiyo	

NA	NA MALENGO	Z	Į.	NA MIKAKATI	MATOKEO TARAJIWA	VIASHIRIA VYA	WAHUSIKA
						UTENDAJI	WAKUU
2	Kuongeza ida	idadi 2.	2.1	Kuandaa vifaa (kit) vya	Kuwepo kwa vifaa (kit) vya	Idadi ya vifaa (kit)	OR-TAMISEMI,
	ya huduma	Za		mawasiliano kwa watoa	mawasiliano kwa watoa	vya mawasiliaono	WMJJWM, WA,
	misaada	na		huduma za afya katika kliniki	huduma za afya katika kliniki	kwa watoa	WHMTH, WEST,
	mwitikio kv	kwa		za watoto wachanga ili	za watoto wachanga ili	huduma za afya	na Wadau wa
	waathirika	wa		kuwaarifu, kuwaelimisha	kuwaarifu, kuwaelimisha		Maendeleo na
	vitendo v	vya		wazazi juu ya elimu ya uzazi,	wazazi juu ya elimu ya uzazi,		AZAKI
	ukeketaji.			haki za watoto na ukeketaji na	haki za watoto na ukeketaji na		
				baadaye kubadilisha mitizamo	baadaye kubadilisha mitizamo		
				yao juu ya uketaji.	yao juu ya uketaji.		
		2	2.2	Kuhamasisha vituo vya	Kuhamasishwa kwa vituo vya	Idadi ya watoto na	OR-TAMISEMI,
				kujifungulia kulinda akina	akina kujifungulia, kulinda akina	wanawake	WMJJWM,
				mama ambao hawajakeketwa mama ambao hawajakeketwa	mama ambao hawajakeketwa	wanaokeketwa	WFM,WA na
				pamoja na watoto wakike dhidi	pamoja na watoto wakike dhidi	katika vituo vya	Wadau wa
				ya kufanyiwa ukeketaji wakati	ya kufanyiwa ukeketaji wakati	kujifungulia	Maendeleo na
				wa kujifungua	wa kujifungua	kupungua	AZAKI
		2	2.3	Kuimarisha nyumba salama	Kuimarishwa kwa nyumba	Idadi ya nyumba	OR-TAMISEMI
				kwa wasichana waliokataa	salama kwa ajilia ya watoto	salama	WMJJWM, WFM,
				kukeketwa katika mikoa yenye	waliokimbia ukeketaji	zilizoimarishwa	na Wadau wa

NA	NA MALENGO	NA	NA MIKAKATI	MATOKEO TARAJIWA	VIASHIRIA VYA	WAHUSIKA	
					UTENDAJI	WAKUU	
			kiwango cha juu cha ukeketaji			Maendeleo na	na
						AZAKI	
		2.4	Kutambua, kuandikisha na	Kuwepo kwa orodha ya watu	Idadi ya watu	OR-TAMISEMI	
			kutoa mafunzo kwa watu	wanaoaminika ambao	wanaoaminika	WMJJWM, WFM,	1,
			wanaoaminika ndani ya jamii	wamepata mafunzo ya	ambao wamepata	na Wadau wa	ġ
			kwa ajili ya kuwatambua	kuhudumia Watoto walio katika	mafunzo	Maendeleo na	g
			wasichana walio katika hatari hatari	hatari ya kukeketwa,		AZAKI	
			ya kukeketwa na kuimarisha	kuimarisha kutambuliwa, kuandikisha na			
			familia zilipo ambazo	ambazo kupewa huduma ya upatanishi			
			zinaaminika. Pia kufanya	na mafunzo			
			upatanishi baina ya wazazi na	Watu wa kuaminika kuwa na	Idadi ya wasichana		
			watoto pamoja na kutoa	kutoa uwezo wa kufanya shughuli ya	waliounganishwa		
			huduma ya kisaikolojia na	upatanishi baina ya wazazi na	na familia zao		
			kijamii.	watoto pamoja na kutoa kutoka	kutoka kwenye		
				huduma ya kisaikolojia na	familia za watu		
				kijamii	wanaoaminika		

NA MALENGO	NA	NA MIKAKATI	MATOKEO TARAJIWA	VIASHIRIA VYA	WAHUSIKA
				UTENDAJI	WAKUU
	2.5	Kufanyia marekebisho kanuni	Kanuni ya Adhabu na Sheria	Idadi ya vifungu	WMJJWM,
		ya adhabu na Sheria ya Mtoto	ya Mtoto iliyofanyiwa	vya sheria	WMN, WHMTH,
		ili kujumuisha na kuboresha	ili kujumuisha na kuboresha marekebisho ili kujumuisha	vilivyofanyiwa	WKS, Jeshi la
		hatua za ulinzi wa wanawake na	wanawake na ulinzi wa Watoto na wanawake	marekebisho kwa	Polisi, Wadau wa
		wasichana ambao wanafanyiwa	na utoaji wa adhabu kali kwa	ajili ya adhabu	Maendeleo na
		vitendo vya ukeketaji	watu wanaondeleza vitendo vya	kwa watu	AZAKI
		ikujumuisha utoaji wa adhabu	ukeketaji	wanaondeleza	
		kali kwa watu wanaoendeleza		vitendo vya	
		vitendo hivyo		ukeketaji ndani ya	
				Kanuni ya adhabu	
				na sheria ya mtoto	
				iliyofanyiwa	
				marekebisho.	
	2.6	Kuimarisha Dawati la Jinsia na	Uwepo wa Madawati ya Jinsia	Uwepo wa dawati	WMJJWM,
		Watoto katika vituo vya Polisi	na Watoto katika vituo vya	la Jinsia katika	WMN, WHMTH,
		ili liweze kutekeleza	kutekeleza polisi nchi nzima ili liweze vituo vya polisi na	vituo vya polisi na	WKS, Jeshi la
		majukumu yake ipasavyo kwa	majukumu yake ipasavyo kwa kutekeleza majukumu yake	kuwepo kwa	Polisi, Wadau wa
		kutumia mbinu za kitaalamu	ipasavyo kwa kutumia mbinu za	takwimu za	Maendeleo na

NA	NA MALENGO	NA	NA MIKAKATI	MATOKEO TARAJIWA	VIASHIRIA VYA	WAHUSIKA
					UTENDAJI	WAKUU
			katika kushughulikia masuala	kitaalamu katika kushughulikia	matukio ya vitendo	AZAKI
			yanayohusu waathirika wa	masuala yanayohusu waathirika	vya ukeketaji	
			vitendo vya ukeketaji pamoja wa vitendo vya ukeketaji,	wa vitendo vya ukeketaji,	zilizounganishwa	
			na kuandaa takwimu kuhusu Kuandaa	Kuandaa takwimu kuhusu		
			waathirika wa ukeketaji kwa waathirika wa ukeketaji kwa	waathirika wa ukeketaji kwa		
			ajili ya marekebisho ya sera na	ajili ya marekebisho ya sera na		
			sheria	sharia pamoja na kuwepo kwa		
				takwimu za matukio ya vitendo		
				vya ukeketaji zilizounganishwa		
3	Kuongeza idadi	3.1	Kuanzisha Ajenda ya malezi	Kuandaa mabingwa wa kupinga	Idadi ya kampeni	WMJJWM,
	ya misaada kwa		katika Mikoa 6 iliyo juu katika vitendo vya ukeketaji kwenye	vitendo vya ukeketaji kwenye	zilizofanyika	WHMTH,
	familia		vitendo vya ukeketaji	jamii		WEST,WA Jeshi
	zinazokataa					la Polisi, Wadau
	kuruhusu watoto					wa Maendeleo,
	wao kukeketwa.			Mabingwa wa kupinga vitendo	Idadi ya familia	AZAKI
				vya ukeketaji kupewa elimu	zilizopata habari	
					kupitia vyombo	
					vya habari	

NA M	NA MALENGO	NA	NA MIKAKATI	MATOKEO TARAJIWA	VIASHIRIA VYA	WAHUSIKA
					UTENDAJI	WAKUU
		3.2	Kuwajengea uwezo wazazi na	Wazazi kufundishwa kuhusu	Idadi ya	OR- TAMISEMI,
			walezi kuhusu malezi chanya	malezi chanya na kuunda	wazazi/walezi	WMJJWM, WFM,
				vikundi vya malezi	waliopata elimu ya	AZAKI, na
					malezi chanya	Wadau wa
						Maendeleo.
					Idadi ya vikundi	
					vya malezi	
					vilivyoundwa	
		3.3	Kusaidia familia kuanzisha	Kutoa ujuzi wa ujasiliamali na	Idadi ya	OR-TAMISEMI,
			miradi ya kuingiza kipato	utunzaji wa fedha kwa wazazi,	wazazi/walezi na	WMJJWM, WFM,
				walezi na ngariba.	ngariba waliopewa	AZAKI na
					elimu ya	Wadau wa
					kuwasaidia	Maendeleo.
					kuingiza kipato	

NA MALENGO	NA	MIKAKATI	MATOKEO TARAJIWA	VIASHIRIA VYA	WAHUSIKA
				UTENDAJI	WAKUU
	3.4		Kuwatambua na kuwaunganisha Utambuzi na kuwaunganisha Idadi ya wasichana	Idadi ya wasichana	OR-TAMISEMI,
		wasichana waliokataa	watoto wakike na mafunzo ya waliojiunga	waliojiunga na	WMJJWM,
		kukeketwa na mafunzo ya ujuzi	ujuzi stadi.	mafunzo ya ujuzi	WHMTH, WEST,
		stadi katika maeneo yao		stadi	AZAKI, Wadau
					wa Maendeleo, na
					Kamati
					MTAKUWWA
	3.5	Kuhamasisha na kusaidia mfano	Familia zinazoaminika kupinga	Idadi ya familia	OR-TAMISEMI,
		wa familia zinazopinga	vitendo vya ukeketaji	zinazoaminika	WMJJWM,
		ukeketaji kwenye jamii	zinahamasika na kuwezeshwa	kuwezeshwa	WHMTH,
					AZAKI, Wadau
					wa Maendeleo,
					Kamati za
					MTAKUWWA

NA	NA MALENGO	Z	A	NA MIKAKATI	MATOKEO TARAJIWA	VIASHIRIA VYA	WAHUSIKA
						UTENDAJI	WAKUU
4	Kuongeza idadi	di 4.1		Kuzitambua (mapping) na	Kusambaza nyaraka za	Idadi ya jamii	OR-TAMISEMI,
	ya watu katika	ça		kuzitangaza jamii zinazofanya	utambuzi wa jamii zinazofanya	zinazofanya	WMJJWM,
	jamii zinazokataa	3a		vitendo vya ukeketaji	vitendo vya ukeketaji	vitendo vya	WHMTH,
	vitendo vy	vya				ukeketaji	AZAKI, Wadau
	ukeketaji					zilizotambuliwa na	wa Maendeleo na
						kutangazwa	Kamati ya
							MTAKUWWA
		4	4.2	Kufanya midahalo ya Kijamii	Kuwepo kwa midahalo ya	Idadi ya viongozi	OR-TAMISEMI,
				kwa kuhusisha viongozi wa	kijamii kwa kuhusisha viongozi	wa kimila, kidini	WMJJWM,
				kimila, kidini na watu	wa dini, kimila na watu	na watu mashuhuri	WHMTH,
				mashuhuri kwa ajili ya	mashuhuri kwa ajili ya	waliofikiwa	AZAKI, Wadau
				kushawishi mabadiliko na	kushawishi mabadiliko na	kupitia midahalo	wa Maendeleo na
				mtazamo wa jamii	mtazamo wa jamii	na kampeni	Kamati za
							MTAKUWWA
		4	4.3	Kuwatambua waganga wa	Kuwepo kwa kikosi kazi cha	Idadi ya waganga	OR -TAMISEMI,
				kienyeji waliobadilika, watu	watu kutokomeza ukeketaji katika	wa kienyeji, watu	WMJJWM,
				maarufu, viongozi wa dini na	ngazi ya jamii	maarufu, viongozi	WHMTH, WEST,
				viongozi wa kijamii ili kuunda		wa dini na	AZAKI, na
				kikosi kazi cha kutokomeza		viongozi wa	Wadau wa
				ukeketaji katika ngazi ya kijiji		kijamii	Maendeleo.

NA	NA MALENGO	NA	NA MIKAKATI	MATOKEO TARAJIWA	VIASHIRIA VYA WAHUSIKA	WAHUSIKA
					UTENDAJI	WAKUU
					waliotambuliwa na	
					kuunda kikosi kazi	
					cha kutokomeza	
					ukeketaji	
		4.4	Kufundisha waganga wa jadi, Waganga		wa jadi, watu Idadi ya waganga OR-TAMISEMI,	OR-TAMISEMI,
			watu maarufu, viongozi wa dini, maarufu, viongozi wa dini, wa jadi watu WMJJWM,	maarufu, viongozi wa dini,	wa jadi watu	WMJJWM,
			viongozi wa kijamii na	kijamii na viongozi wa jamii na wakunga maarufu, viongozi	maarufu, viongozi	WHMTH na
			wakunga wa jadi juu ya kupinga	wa jadi wameelimika juu ya	wa dini, viongozi	AZAKI
			vitendo vya ukeketaji	kupinga vitendo vya ukeketaji	wa jamii	
					watakaopata elimu	
					juu ya kupinga	
					vitendo vya	
					ukeketaji	

NA	NA MALENGO	NA	NA MIKAKATI	MATOKEO TARAJIWA	VIASHIRIA VYA	WAHUSIKA
					UTENDAJI	WAKUU
		4.5	Matamasha na mabonanza ya	Kufanyika kwa matamasha na	Idadi ya	OR-TAMISEMI,
			kuhamasisha na kuwaarifu	mabonanza ya kuhamasisha na	matamasha na	WMJJWMWHMT
			watoto ndani na nje ya shule	nje ya shule kuwaarifu watoto ndani ndani	mabonanza	H, Wadau wa
			kuhusu kupinga vitendo vya	na nje ya shule kuhusu kupinga	yaliofanyika	Maendeleo na
			ukeketaji	vitendo vya ukeketaji		AZAKI
		4.6	Kuwahusisha watu	Kuwepo kwa watu	Idadi ya watu	OR-TAMISEMI,
			waliobadilika na wenye	waliobadilika na wenye	wenye ushawishi	WMJJWM,
			ushawishi katika jamii ili	ushawishi katika jamii	ambao	WHMTH, na
			waweze kutoa shuhuda dhidi ya	wanaotoa ushuhuda dhidi ya	wamebadilika na	Wadau wa
			ukeketaji ikiwa ni pamoja na	ukeketaji ikiwa ni pamoja na	kutumiwa katika	Maendeleo
			unyanyapaa na kushawishi	unyanyapaa na kushawishi	kutoa shuhuda	naAZAKI
			tohara mbadala na njia ya	tohara mbadala na njia ya	dhidi ya ukeketaji	
			uvushaji rika bila ukeketaji.	uvushaji rika bila ukeketaji		
5	Kuongeza idadi	5.1	Kuwajengea uwezo ngariba na	Ngariba na wakunga wa jadi	Idadi ya ngariba na	OR-TAMISEMI,
	ya ngariba		wakunga wa jadi (TBAs) juu ya	waliopata mafunzo juu ya	wakunga wa jadi	WMJJWM,
	walioacha		madhara ya ukeketaji	madhara ya ukeketaji, haki za	waliopata mafunzo	WHMTH, AZAKI
	vitendo vya			binadamu, sera, sheria, masuala		na Wadau wa

NA	NA MALENGO	NA	NA MIKAKATI	MATOKEO TARAJIWA	VIASHIRIA VYA	WAHUSIKA
					UTENDAJI	WAKUU
	ukeketaji			ya jinsia na kutumika kama	Idadi ya ngariba	Maendeleo.
				vinara wa mabadiliko katika	walioacha	
				jamii.	kukeketa	
		5.2	Kuwasaidia ngariba, wakunga	Ngariba, Wakunga wa Jadi na	Idadi ya Ngariba,	OR-TAMISEMI
			wa jadi na waume wa ngariba	waume wa Ngariba kupewa	Wakunga wa Jadi	WMJJWM,
			kuanzisha miradi itakayo	mafunzo juu ya kuendesha	na waume wa	WHMTH, AZAKI
			waingizia kipato	shughuli zao za kujipatia kipato	Nariba waliopata	na Wadau wa
					mafunzo	Maendeleo
		5.3	Kuwaunganisha ngariba na	Ngariba na wakunga wa jadi	Idadi ya Ngariba	OR-TAMISEMI,
			wakunga wa jadi waliobadilika	waliobadilika waliobadilika kutoa ushuhuda	na Wakunga wa	WMJJWM,
			kutoa ushuhuda dhidi ya	dhidi ya vitendo vya ukeketaji	jadi waliobadilika	WHMTH, AZAKI
			vitendo vya ukeketaji na kuwa	na kuwa mabalozi	na kuwa mabalozi	na Wadau wa
			mabalozi wa kuibadilisha jamii			Maendeleo
		5.4	Kufanya ziara ya ufuatiliaji na	Uwepo wa miradi ya kuongeza	Idadi ya Ngariba	OR-TAMISEMI,
			ushauri kwenye miradi ya	kipato iliyoanzishwa na ngariba	na Wakunga wa	WMJJWM,
			kuongeza kipato iliyoanzishwa	na wakunga wa Jadi	Jadi waliobadilika	WHMTH, AZAKI
			na ngariba na wakunga wa jadi	waliobadilika.	wenye miradi ya	na Wadau wa
					kipato	Maendeleo.

NA	NA MALENGO	NA	NA MIKAKATI	MATOKEO TARAJIWA	VIASHIRIA VYA	WAHUSIKA
					UTENDAJI	WAKUU
9	Kuimarisha	6.1	Kuunganisha afua za	Uwepo wa afua za kutokomeza	Idadi ya afua za	OWM, OR-
	uratibu wa		kutokomeza ukeketaji kwa	kwa ukeketaji katika Wizara za	kutokomeza	TAMISEMI,
	wadau		Wizara, Idara, Wakala, Mikoa Kisekta, Idara,	Wakala na	ukeketaji katika	WMJJWM,
	wanaotekeleza		na Serikali za mitaa	Mamlaka za Serikali za Mtaa.	Wizara za Kisekta,	WHMTH, WEST
	afua za				Idara, Wakala na	
	kutokomeza				Mamlaka za	
	ukeketaji				Serikali za Mtaa.	
		6.2	Kuanzisha na kuimarisha	Kamati za ulinzi wa wanawake	Idadi ya Kamati za	OR-TAMISEMI,
			Kamati za Ulinzi wa Wanawake	na watoto na Mabaraza ya	ulinzi wa	OWM,
			na watoto katika ngazi za	watoto yaliyoanzishwa na	wanawake na	WMJJWM,
			Mamlaka za Serikali za Mtaa	kuimarishwa katika ngazi zote	watoto na	WHMTH, WEST,
				za Serikali za Mitaa	Mabaraza ya	AZAKI na
					watoto	Wadau wa
					yaliyoanzishwa na	Maendeleo
					kuimarishwa.	

NA	NA MALENGO	NA	NA MIKAKATI	MATOKEO TARAJIWA	VIASHIRIA VYA	WAHUSIKA
					UTENDAJI	WAKUU
		6.3	Kuundwa na kuwezesha bodi ya	Uwepo wa bodi ya uratibu wa	Uwepo wa bodi ya	OR-TAMISEMI,
			uratibu Taifa kufatilia,	Taifa kwa ajili ya kufatilia,	uratibu wa Taifa	OWM,
			kutathimini na kutoa taarifa ya	kutathimini na kutoa taarifa ya	na kuwezeshwa	WMJJWM,
			afua za kutokomeza ukeketaji	afua za kutokomeza ukeketaji		WHMTH, WEST,
			kwa kamati ya taifa ya ulinzi wa	kwa kamati ya taifa ulinzi wa		AZAKI na
			wanawake na watoto	wanawake na watoto		Wadauwa
						Maendeleo.
		6.4	Kusaidia utafiti wa mara kwa	Kuwezesha na kufanyika kwa	Idadi ya tafiti	OR-TAMISEMI,
			mara na kwa wakati juu ya	utafīti wa vipindi	zilizowezeshwa na	OWM,
			mwelekeo wa uchumi wa jamii		kufanyika	WMJJWM,
			na vitendo vya ukeketaji			WMN, WKS,
						WEST, NBS,
						AZAKI na Wadau
						wa Maendeleo

3.5 MUUNDO WA KITAASISI NA URATIBU WA MKAKATI WA KUTOKOMEZA UKEKETAJI

Muundo wa kitaasisi na Uratibu wa Mkakati wa Taifa wa Kutokomeza Ukeketaji na Mpango wa Utekelezaji utazingatia mfumo uliopo kwenye Mpango Kazi wa Taifa wa Kutokomeza Ukatili dhidi ya Wanawake na Watoto (MTAKUWWA) kupitia Eneo Namba 2 la Mila ana Desturi. Muundo huo unaelekeza kuundwa kwa kamati zitakazosimamia na kuratibu mkakati kuanzia ngazi ya Taifa hadi Kijiji au Mtaa. Katika ngazi ya Taifa itakuwepo Kamati Elekezi na Kamati Tendaji. Ofisi ya Rais – TAMISEMI itasimamia na kuratibu utekelezaji wa Mkakati katika ngazi ya Mkoa na Mamlaka za Serikali za Mitaa. Aidha, uratibu na usimamizi katika ngazi ya Mkoa, Halmashauri, Kata na Vijiji/Mtaa utakuwa chini ya Kamati za Kutokomeza Ukatili dhidi ya Wanawake na Watoto kama ilivyoainishwa katika MTAKUWWA. Muundo umeainisha majukumu katika kila ngazi kama ifuatavyo:

Ngazi ya Taifa

- (i) **Kamati Elekezi** itakuwa chini ya Katibu Mkuu Ofisi ya Waziri Mkuu (Sera na Uratibu) ambaye atakuwa Mwenyekiti na Katibu Mkuu wa Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum ambaye atakuwa Katibu. Kamati hiyo itakuwa na majukumu yafuatayo:
  - (a) Kutoa mwongozo wa Kisera na kuratibu utekelezaji wa Mkakati katika ngazi ya Taifa
  - (b) Kuhakisha utekelezaji wa Mkakati wa Kutokomeza Ukeketaji unaendana na Mikataba ya Kitaifa, Kikanda na Sera za kitaifa, Sheria na miongozo ya nchi
  - (c) Kuhakikisha kwamba Mkakati wa Kutokomeza Ukeketaji unajumuishwa katika mipango ya kisekta katika kutokomeza ukatili katika ngazi zote
  - (d) Kuhakikisha kwamba rasilimali fedha na watu zinatengwa kwa ajili ya utekelezaji wa Mkakati wa Kutokomeza Ukeketaji katika ngazi zote;
  - (e) Kusimamia na kutoa mwelekeo wa kufikia shabaha zilizowekwa katika mkakati;
- (ii) **Kamati Tendaji** itakuwa chini ya Katibu Mkuu Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum ambaye atakuwa Mwenyekiti na Mkurugenzi wa Idara ya Maendeleo ya Watoto atakuwa Katibu. Kamati hii itakuwa na majukumu yafuatayo:

- (a) Kusambaza Mkakati wa Taifa wa Kutokomeza Ukeketaji na Mpango wa Utekelezaji;
- (b) Kuratibu, kusimamia na kufuatilia utekelezaji wa Mkakati wa Kutokomeza Ukeketaji katika ngazi zote;
- (c) Kuratibu maandalizi ya mipango na mikakati kwa ajili ya utekelezaji wa Mkakati wa Kutokomeza Ukeketaji;
- (d) Kushawishi utengaji wa raslimali kwa ajli ya utekelezaji wa mkakati kwa kushirikisha wadau wa maendeleo na wadau wengine; na
- (e) Kuratibu upatikanaji wa taarifa za utekelezaji wa shughuli za kutokomeza ukeketaji toka Serikalini na kwa wadau wa maendeleo na kuiwasilisha kwa mamlaka mbalimbali
- (iii)Eneo la Utekelezaji Na. 2 (Mila na Desturi kwenye MTAKUWWA) Eneo hili litaongozwa na Mkurugenzi wa Maendeleo ya Jamii katika Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum. Eneo hili la utekelezaji litakuwa na majukumu yafuatayo:
  - (a) Kuratibu upatikanaji wa taarifa za wadau wa utekelezaji wa Mkakati wa Ukeketaji katika ngazi mbalimbali;
  - (b) Kuratibu wadau wanaotekeleza Mkakati na kuimarisha mawasiliano; na
  - (c) Kusimamia utekelezaji wa Mkakati na kutoa ushauri wa kitaalamu.

(iv) Sekretarieti

Shughuli za kuratibu Mkakati wa Kutokomeza ukeketaji zitafanywa na Sekretarieti itakayojumuisha maafisa wa Wizara za Kisekta, Wadau wa Maendeleo na wawakilishi wa Mashirika Yasiyo ya Serikali na itakuwa na majukumu yafuatayo;

- (a) Kuandaa taarifa zitakazowasilishwa kwenye kikao cha kamati tendaji na kamati elekezi;
- (b) Kuratibu ufuatiliaji wa pamoja na kufanya tathmini na utafiti unaouhusiana na vitendo vya ukeketaji;
- (c) Kutoa ushauri wa kitaalam kwa kamati tendaji ya kitaifa kuhusu masuala ya ukeketaji;
- (d) Kuandaa miongozo kwa ajili ya kuwezesha utekelezaji wa mkakati wa kupinga ukeketaji katika ngazi zote; na
- (e) Kuratibu utekelezaji wa kila siku wa mkakati wa kupinga ukeketaji.

(v) Jukwaa la wadau wanaotekeleza afua za Ukeketaji

Jukwaa hili linahusisha Wadau kutoka sekta za serikali, Wadau wa Maendeleo na Mashirika Yasiyo ya Serikali na litakutana kila baada ya nusu mwaka na litakuwa na majukumu yafuatayo;

- a) Kubadilishana uzoefu kuhusu utekelezaji wa shughuli za ukeketaji nchini
- b) Kujadili changamoto na kubainisha afua zinazofaa kutatua changamoto hizo
- c) Kushauri kuhusu mbinu zinazofaa kutokmomeza ukeketaji
- d) Kuhamasisha upatikinaji wa resilimali kwa ajili ya utekelezaji wa mkakati

SURA YA NNE

UFUATILIAJI, TATHMINI NA MAFUNZO

4.1 UTANGULIZI

Mkakati wa Taifa wa Kutokomeza Ukeketaji na Mpango wa Utekelezaji utatekelezwa na kuratibiwa sambamba na utekelezaji wa Mpango Kazi wa Taifa wa Kutokomeza Ukatili dhidi ya Wanawake na Watoto (MTAKUWWA). Vivyo hivyo, ufuatiliaji na tathmini ya Mkakati itafanyika kwa usimamizi wa karibu wa Kamati za Ulinzi wa wanawake na watoto zilizo katika ngazi ya Kijiji au mtaa hadi ngazi ya Taifa. Uendeshaji wa Kamati hizi ni jukumu la Kamati Elekezi ya MTAKUWWA iliyo chini ya Mwenyekiti Ofisi ya Waziri Mkuu (Sera na Uratibu). Kwa sababu hiyo, jukumu la kusimamia utekelezaji wa mpango wa ufuatiliaji na tathmini ya Mkakati huu litafanywa na Kamati Elekezi, Kamati Tendaji na Ofisi ya Rais TAMISEMI katika ngazi ya taifa na Kamati za MTAKUWWA ngazi ya Mikoa, Halmshauri, Kata na Mtaa/Vijiji katika ngazi ya utekelezaji.

4.2 MPANGO WA UFUATILIAJI NA TATHMINI

Jedwali namba 4 linaonyesha kwa kifupi matokeo tarajiwa ya utekelezaji wa mkakati wa kutokomeza ukeketaji nchini na matokeo haya yatafanyiwa ufuatiliaji na tathmini kwa kutumia viashiria vilivyowekwa. Takwimu za hali ya ukeketaji zitakusanywa mara moja mwaka 2020/21 kabla ya kuanza utekelezaji wa Mkakati (takwimu za msingi) kama sehemu ya Utafiti wa Afya ya Uzazi na Mtoto na Viashiria vya Malaria Tanzania. Takwimu na matokeo mengine zitakusanywa kabla ya kuanza utekelezaji ili kupata taarifa za msingi na taarifa kamili baadaye. Aidha, kutafanyika mapitio katikati ya kipindi cha utekelezaji wa Mkakati. Taarifa za msingi na taarifa za utafiti wa mwisho zitatumia maelezo rasmi ya kitaalamu na yasiyo rasmi.

JEDWALI NAMBA. 4: MPANGO WA UFUATILIAJI NA TATHMINI

Kiashiria	Taarifa Msingi	Msingi		Le	Lengo				Ukusanyaji r	na Uchambuz	Ukusanyaji na Uchambuzi wa Takwimu		Utoaji wa	Washiriki
													Taarifa	
	Mwaka	Tha	7	7	2	2 2	2 C	Chanzo cha	Njia za	Taasisi	Idadi	Njia ya		
		mani	0	0	0	0	<u> </u>	Takwimu	ukusanyaji	Husika		kuthibitisha		
			7	7	7	2 2	2		na			takwimu		
			1	7	~~ر~~	<u>4</u>	10		uchambuzi			zilizokusany		
									wa takwimu			wa		
Kiwango	2016	10		× ∞	7	9	5 Ja	Jamii	Upimaji wa	Shirika la	Mara moja		Mara moja	WAMJJW OR-
cha kuenea									maelezo	la Taifa	2020/21		2020/21	TAMISEMI,
kwa									yaani wenye	laTakwimu				WHMTH,
ukeketaji									takwimu					WEST, Asasi za
														Kiraia, Wadau
														wa maendeleo
Idadi ya	2019						*	Wasichana	Maelezo ya	WMJJWM	Upimaji rasmi	Ripoti za	Ripoti za	OR-
Wasichana							na	-	upimaji rasmi		mara mbili	mwanzo na	mwanzo na	TAMISEMI,
na							×	Wanawake	na usio rasmi		2024/25	za mwisho,	za mwisho,	WHMTH,
wanawake							k	katika jamii			Upimaji usio	mapitio ya	mapitio ya	WEST, Asasi za
wanaokataa							Zi	zinazofanya			rasmi mara	mwaka mara	mwaka mara	Kiraia,
kufanyiwa							nl	ukeketaji			moja kwa kila	moja kila	moja kila	Washirika wa
vitendo vya											mwaka	mwaka.	mwaka.	maendeleo
ukeketaji														
Idadi ya	2020						*	Waathirika	Maelezo ya	WMJJWM	Upimaji rasmi	Ripoti za	Ripoti za	OR-
waathirika							ar	au manusura	upimaji rasmi		mara mbili	mwanzo na	mwanzo na	TAMISEMI,

Kiashiria	Taarifa Msingi	Asingi		Le	Lengo				Ukusanyaji 1	1a Uchambuz	Ukusanyaji na Uchambuzi wa Takwimu		Utoaji wa	Washiriki
													Taarifa	
_	Mwaka	Tha	7	7	2	2 2	2 CF	Chanzo cha	Njia za	Taasisi	Idadi	Njia ya		
		mani	0	•	0	0	0 Ta	Takwimu	ukusanyaji	Husika		kuthibitisha		
			7	7	7	7	7		na			takwimu		
			1	7	က	4	v		uchambuzi			zilizokusany		
									wa takwimu			wa		
wa ukeketaji							WE	wa ukeketaji	na usio rasmi		2020/25	za mwisho,	za mwisho,	WHMTH,
wanaopata											Upimaji usio	mapitio ya	mapitio ya	WEST, Asasi za
msaada na											rasmi mara	mwaka mara	mwaka mara	Kiraia,
huduma											moja kwa kila	moja kila	moja kila	Washirika wa
wanazohitaji											mwaka	mwaka.	mwaka.	maendeleo
Idadi ya	2020						Fa	Familia	Maelezo ya	MWllWW	Upimaji rasmi	Taarifa za	Ripoti za	OR-
familia							ka	katika jamii	upimaji rasmi		mara mbili	awali na za	mwanzo na	TAMISEMI,
zinazokataa							zir	zinazoendel	na usio rasmi		2020/25	mwisho,	za mwisho,	WHMTH,
kuwatoa							eza	ਲ			Upimaji usio	mapitio ya	mapitio ya	WEST, Asasi za
binti zao ili							uk	ukeketaji			rasmi mara	mwaka mara	mwaka mara	Kiraia,
wakeketwe											moja kwa kila	moja kila	moja kila	Washirika wa
											mwaka	mwaka.	mwaka.	maendeleo
Idadi ya	2020						Fa	Familia	Maelezo ya	WMJJWM	Upimaji rasmi	Ripoti za	Ripoti za	OR-
jamii							zir	zinazoendel	upimaji rasmi		mara mbili	mwanzo na	mwanzo na	TAMISEMI,
zinazokataa							eza	æ	na usio rasmi		2020/25	za mwisho,	za mwisho,	WHMTH,
ukeketaji							nk	ukeketaji			Upimaji usio	mapitio ya	mapitio ya	WEST, Asasi za
											rasmi mara	mwaka mara	mwaka mara	Kiraia,

Kiashiria	Taarifa Msingi	Asingi		Le	Lengo				Ukusanyaji r	1a Uchambuz	Ukusanyaji na Uchambuzi wa Takwimu		Utoaji wa	Washiriki
													Taarifa	
	Mwaka	Tha	7	7	7	7	5 (	Chanzo cha	Njia za	Taasisi	Idadi	Njia ya		
		mani	0	0	0	0	0	Takwimu	ukusanyaji	Husika		kuthibitisha		
			7	~	7	7	7		na			takwimu		
			_	7	m	4,	v		uchambuzi			zilizokusany		
									wa takwimu			wa		
											moja kwa kila	moja kila	moja kila	Washirika wa
											mwaka	mwaka.	mwaka.	maendeleo
Idadi ya	2020						1	ngariba	Maelezo ya	WMJJWM	Upimaji rasmi	Ripoti za	Ripoti za	OR-
ngariba								katika jamii	upimaji rasmi		mara mbili	mwanzo na	mwanzo na	TAMISEMI,
wanaokataa							N	zinazoendel	na usio rasmi		2020/25	za mwisho,	za mwisho,	WHMTH,
na kuacha							J	eza vitendo			Upimaji usio	mapitio ya	mapitio ya	WEST, Asasi za
vitendo vya								vya			rasmi mara	mwaka mara	mwaka mara	Kiraia,
ukeketaji							7	ukeketaji			moja kwa kila	moja kila	moja kila	Washirika wa
											mwaka	mwaka.	mwaka.	maendeleo
idadi ya	2020						_	Wadau	Maelezo ya	WMJJWM	Upimaji rasmi	Ripoti za	Ripoti za	OR-
huduma								wanaotoko	upimaji rasmi		mara mbili	mwanzo na	mwanzo na	TAMISEMI,
zinazotolew							H	meza	na usio rasmi		2020/25	za mwisho,	za mwisho,	WHMTH,
a au bidhaa								ukeketaji			Upimaji usio	mapitio ya	mapitio ya	WEST, Asasi za
zinazozalish											rasmi mara	mwaka mara	mwaka mara	Kiraia,
wa											moja kwa kila	moja kila	moja kila	Washirika wa
											mwaka	mwaka.	mwaka.	maendeleo

Kiashiria	Taarifa Msingi	Msingi		Le	Lengo			Ukusanyaji r	1a Uchambuz	Ukusanyaji na Uchambuzi wa Takwimu		Utoaji wa	Washiriki
												Taarifa	
	Mwaka	Tha	7	7	7	2 2	Chanzo cha	a Njia za	Taasisi	Idadi	Njia ya		
		mani	•	•	0	0	0 Takwimu	ukusanyaji	Husika		kuthibitisha		
			7	7	7	2 2		na			takwimu		
				7	m	4 R	16	uchambuzi			zilizokusany		
								wa takwimu			wa		
Kiwango	2020						Wadau	Maelezo ya	MMffMM	Upimaji rasmi	Ripoti za	Ripoti za	OR-
cha uelewa							wanaotoko	upimaji rasmi		mara mbili	mwanzo na	mwanzo na	TAMISEMI,
wa wadau							meza	na usiorasmi		2020/25	za mwisho,	za mwisho,	WHMTH,
wanaotoko							ukeketaji			Upimaji usio	mapitio ya	mapitio ya	WEST, Asasi za
meza										rasmi mara	mwaka mara	mwaka mara	Kiraia,
ukeketaji										moja kwa kila	moja kila	moja kila	Washirika wa
kuhusu										mwaka	mwaka.	mwaka.	maendeleo
umuhimu													
wa ubia na													
ushirikiano													
wa pamoja													
Idadi ya	2020						Wadau	Maelezo ya	MWIIMM	Upimaji rasmi	Ripoti za	Ripoti za	OR-
miongozo							wanaotoko	upimaji rasmi		mara mbili	mwanzo na	mwanzo na	TAMISEMI,
mayoandan wa kwa ajili							meza	na usio rasmi		2020/25	za mwisho,	za mwisho,	WHMTH,
ya							ukeketaji			Upimaji usio	mapitio ya	mapitio ya	WEST, Asasi za
ushirikiano										rasmi mara	mwaka mara	mwaka mara	Kiraia, Wadau
na ubia wa										moia kwa kila	moia kila	moja kila	wa maendeleo
pamoja										,	7	7	

Kiashiria Taarifa Msingi	Taarifa	Msingi		Ι	Lengo	0			Ukusanyaji r	ıa Uchambuzi	Ukusanyaji na Uchambuzi wa Takwimu		Utoaji wa	Washiriki
													Taarifa	
	Mwaka	Tha	7	2	7	2	7	Mwaka Tha 2 2 2 2 Chanzo cha	Njia za	Taasisi	Idadi	Njia ya		
		mani	0	0	0	0 0	0	0 Takwimu	ukusanyaji	Husika		kuthibitisha		
			7	7	7	7	7		na			takwimu		
			_	7	က	4	v		uchambuzi			zilizokusany		
									wa takwimu			wa		
											mwaka	mwaka.	mwaka.	

4.3 MAFUNZO

Serikali kwa kushirikiana na wadau wanaotekeleza Mkakati wa Taifa wa Kutokomeza Ukeketeji katika ngazi zote watafanya tathmini ili kubainisha mifano bora inayofaa kujifunza. Kwa watekelezaji wa moja kwa moja, tathmini yao italenga kuangalia nini wanafanya na nini mtazamo wa wadau ili kujifunza kipi kinafanya kazi vema katika kufanikisha utekelezaji wa mkakati huu ili uzoefu huo utumike sehemu nyingine. Kwa hiyo, Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum ihakikishe kwamba inaweka mazingira wezeshi kwa wadau kukutana kila robo, nusu na mara moja kwa mwaka ili kubadilishana uzoefu katika utekelezaji na mifano bora iliyoonekana wakati wa utekelezaji wa mkakati. Ajenda pana zaidi kulingana na mbinu zitaandaliwa wakati wa kupokea taarifa ya utekelezaji wa awamu ya kwanza ya Mkakati huu.

4.4 MPANGO WA UTOAJI TAARIFA

Taarifa ya matokeo ya ufuatiliaji na tathmini ya Mkakati inavutia wadau wengi na wana haki ya kufahamu maendeleo ya utekelezaji wa Mkakati. Vilevile, wanayo fursa ya kutoa mrejesho wa shughuli walizotekeleza zilizomo katika Mkakati. Kwa kuzingatia hilo, Wadau wanaosimamia eneo la uratibu wa Mkakati wanao wajibu wa kuhakikisha kuwa maslahi na matarajio ya wadau wote wanaotekeleza Mkakati yanazingatiwa na yanafikiwa. Kutakuwa na aina tano za taarifa zitakazotayarishwa, taarifa hizo zitajumisha taarifa za utafiti, taarifa za shughuli zilizotekelezwa, taarifa za robo mwaka, taarifa za kila mwaka na zile za mwisho wa utekelezaji wa Mkakati. Jedwali namba 5 linaelezea kwa kina zaidi kuhusu taarifa hizi.

JEDWALI NAMBA 5: MPANGO WA UTOAJI TAARIFA

TAARIFA	LENGO	WAHUSIKA	WAPOKEAJI
Taarifa ya	Kutoa taarifa ya	Washauri wa ndani na nje	Mpango Kazi wa Taifa wa
Awali	mambo ya awali		Kutokomeza Ukatili Dhidi ya
	ambayo ni ya msingi		Wanawake na Watoto
	katika kuonesha		(MTAKUWWA)
	viashiria vya		
	matokeo.		

TAARIFA	LENGO	WAHUSIKA	WAPOKEAJI
Taarifa za kazi	Kutoa muhtasari wa uchambuzi wa taarifa ya kazi zilizofanyika katika robo mwaka	Watekelezaji wa kazi mbalimbali	Ofisi ya Rais TAMISEMI, Kamati za Ulinzi wa Wanawake na Watoto katika ngazi za Vijiji/Mitaa, Kata, Mamlaka ya Serikali za Mitaa, Mikoa na
Taarifa	Kutoa muhtasari na mchanganuo wa taarifa za kazi zilizofanyika na kuandaliwa katika kipindi cha robo mwaka.	Ofisi ya Rais TAMISEMI, Kamati za Ulinzi wa Wanawake na watoto katika Mamlaka ya Serikali za Mitaa, Kata, Vijiji au Mitaa	Taifa Kamati ya Ushauri ya kitaifa, kamati tendaji ya taifa, Ofisi ya Rais TAMISEMI, Kamati za Ulinzi wa Wanawake na Watoto katika Mamlaka ya Serikali za Mitaa na Kata
Taarifa za Mwisho wa Mwaka	Kutoa muhtasari na mchanganuo wa taarifa za kazi zilizofanyika na kuandaliwa katika kipindi cha nusu mwaka.	Kamati za kutekeleza Mpango Kazi wa Taifa wa Kutokomeza Ukatili Dhidi ya Wanawake na Watoto katika Ofisi ya Rais- Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa – katika Halmashauri, Kata, Kijiji/Mtaa	Kamati za kutekeleza Mpango Kazi wa Taifa wa Kutokomeza Ukatili Dhidi ya Wanawake na Watoto Ofisi ya Rais - Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa (Katika Halmashauri, Kata, Kijiji/Mtaa
Taarifa ya Mwisho ya Utekelezaji	Kuwasilisha mambo ya msingi ya mwisho kama viashiria vya matokeo ili kubaini mabadiliko yenye kuonekana	Kamati za kutekeleza Mpango Kazi wa Taifa wa Kutokomeza Ukatili Dhidi ya Wanawake na Watoto katika Ofisi ya Rais-Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa (katika Halmashauri, Kata, Kijiji/Mtaa)	Kamati za kutekeleza Mpango Kazi wa Taifa wa Kutokomeza Ukatili Dhidi ya Wanawake na Watoto katika Ofisi ya Rais- Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa (katika Halmashauri, Kata, Kijiji/Mtaa)

SURA YA TANO

GHARAMA ZINAZOHITAJIKA KUTEKELEZA MKAKATI WA TAIFA WA KUTOKOMEZA UKEKETAJI NA **MPANGO WA UTEKELEZAJI 2021/22-20/2425**

JEDWALI NAMBA 6: MUHTASARI WA BAJETI YA MKAKATI

		7 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4	7 111 7 11 7 111 Y	A 127 A 77 A 127 A	4 7 1 1 7 7 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1
	MWAKAWA	MWAKAWA	MWAKAWA	MWAKA WA	MWAKA WA
	FEDHA 2020/21	FEDHA 2021/22	FEDHA 2022/23	FEDHA 2023/24	FEDHA 2024/25
LENGO MAHSUSI	111,345,900	832,230,000	659,345,000	685,595,000	797,860,000
NAMBA MOJA					
LENGO MAHSUSI	82,668,450	672,190,000	452,045,000	717,705,000	739,645,000
NAMBA					
MBILI					
LENGO MAHSUSI	169,092,270	239,840,000	431,230,000	400,315,000	416,020,000
NAMBA					
TATU					
LENGO MAHSUSI	186,090,120	511,670,000	586,270,000	459,730,000	474,285,000
NAMBA					
NNE					
LENGO MAHSUSI	78,502,330	456,230,000	423,580,000	545,905,000	563,475,000
NAMBA					
TANO					
LENGO MAHSUSI	72,985,660	220,680,000	431,270,000	252,410,000	479,230,000
NAMBA SITA					
JUMLA KUU	700,684,730	2,932,840,000	2,983,740,000	3,061,660,000	3,470,515,000

GHARAMA ZA UTEKELEZAJI WA MKAKATI

LENGO MAHSUSI NA. 1: KUONGEZA IDADI YA WASICHANA NA WANAWAKE WANAOKATAA KUFANYIWA VITENDO VYA UKEKETAJI

JEDWALI NAMBA 7: GHARAMA ZA KUTEKELEZA MKAKATI KWA KILA LENGO MAHSUSI

	razi/Silugilan	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
1.1 K	Kufanya kampeni	Matangazo mafupi	0	44,000,000	4,000,000	32,000,000	WMJJ	WHMTH,
	kupitia vyombo	vyombo ya redio wakati wa					WM	WFM, OR-
>	vya habari	habari vipindi ambavyo						TAMISEMI
9	(programu za	vinaangaliwa na						
Š.	redio, luninga,	luninga, watu wengi kwa						
Q	nichezo, habari	michezo, habari sekunde 60 kwa						
- Ę	upifupi) kwa njia	fupifupi) kwa njia siku 100 kwa						
Z	za kielektroniki na	za kielektroniki na mwaka katika vituo						
Ω	machapisho	vinne vya redio.						
*	kuanzia ngazi za	Matangazo mafupi	93,866,66	93,866,667	93,866,66	281,600,000		
F	Taifa hadi ngazi	ya TV wakati wa	7		7			
y	ya jamii,	jamii, vipindi ambao watu						
- <del></del>	kuwaelimisha,	wanaangalia wengi						
	kuwaarifu na	na kwa sekunde 60						
- <del></del>	kuwawezesha	kwa siku 100						
5	wanawake na	kwenye vituo vya						

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	HA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
	watoto kuhusu	TV 4						
	haki zao, jinsia,							
	madhara ya							
	ukeketaji, elimu	Kinindi cha	440 000 0	440 000 000	40 000 00	1 320 000 00		
	ya afya ya uzazi		00		00,000,00			
		IIIazuiiguiiizo	00		0	0		
		kwenye TV						
		mubashara au						
	Sera, Sheria, na	makala						
	mifumo ya ulinzi	(kutengeneza na						
		kurusha kwa dk 30						
		vipindi 100 kwa						
		mwaka katika kila						
		chaneli nne						
		Programu za redio	88,000,00	88,000,000	88,000,00	264,000,000		
		dk 30 (utayarishaji	0		0			
		na utangazaji) kwa						
		siku 73 kwa mwaka						
		Matangazo mafupi	9,998,599	665,866,667	665,866,6	1,997,600,00		
		ya Runinga au	67		29	0		
		Redio						

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
JUM	JUMLA NDOGO		1,287,733,	,331,733,33	1,331,733,	3,995,200,00		
			3		33			
1.2	Kuandaa burudani	i Kuandaa mafunzo	26,700,00	6,700,000	26,700,00	80,100,00	WMJJ	WHMTH,
	zenye mafunzo	ya wawezeshaji	0		0		WM	WEST, OR-
	(sanaa, michezo	kwa ajili ya						TAMISEMI
	ya kuigiza na	ı kuwafundisha						, Asasi za
	muziki kuhusu	ı mbinu za						Kiraia,
	haki za wanawake	e uwezeshaji kwa						Wadau wa
	na watoto, jinsia	na watoto, jinsia, midahalo ya kijamii						Maendeleo
	ukeketaji, Sera	Sera, katika mikoa tisa						
	sheria, na mifumc	sheria, na mifumo kwa washiriki 30						
	ya ulinzi.	kwa kila mkoa kwa						
		muda wa siku 5						
		Kuwezesha Serikali	24,000,00	24,000,000	24,000,00	72,000,000		
		za Mtaa kuanzisha	0		0			
		na kuendesha						
		midahalo ya kijamii						
JUM	JUMLA NDOGO		50,700,00	20,700,000	50,700,00	52,100,000		
			0		0			
1.3	Kuendesha	Gharama za	9,000,000	1	ı	9,000,000	WMJJ	WHMTH,
	mafunzo (kwa	uwezeshaji katika					WM	WEST, OR-

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
	mfano warsha,	Mikoa 9						TAMISEMI
	semina, makambi,	(uwezeshaji						, Asasi za
	bonanza la	ufanywe na Mkoa						Kiraia,
	michezo na	husika)						Wadau wa
	midahalo) kwa	Gharama za	1,500,000		ı	1,500,000		Maendeleo
	watoto na	Ukumbi kwa siku 5						
	wanawake kuhusu	Gharama za usafiri	12,000,00		ı	12,000,000		
	haki zao, jinsia, na	haki zao, jinsia, na kwa watoto na	0					
	madhara ya	ya vijana 360 kutoka						
	ukeketaji, elimu	Mikoa 9						
	ya afya ya uzazi,	ya afya ya uzazi, Gharama za posho	135,000,0		1	135,000,000		
	Sera Sheria na	ya kujikimu kwa	00					
	mifumo ya ulinzi,	washiriki 360, 30						
		kutoka kila Mkoa						
		kwa siku 5 kila						
		moja Tsh. 100,000						
JUM	JUMLA NDOGO		157,500,0		1	157,000,000		
			90					
1.4	Kuandaa na	Vipeperushi	58,666,66	58,666,667	58,666,66	176,000,000	WEST,	Asasi za
	kuchapisha taarifa	(Nakala 1,000)	7		7		WMJJ	Kiraia,

Contained by a mator	Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	ЭНА	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
Automatical Part Automatical							Gharama	a Mkuu	Msaidizi
Mabango madogo 88,000,000 88,000,000 88,000,000 88,000,000							(ZZZ)		
Mabango madogo 88,000,000 88,000,000 264,000,000				2021/22	2022/23	2023/24			
(Nakala 1,000) 0 Mabango makubwa 234,666,6 234,666,6 234,666,6 ukubwa wa mita 2 67 67 Tangazo la ajira ya mita 2 mtaalamu mzawa 3,000,000 - - kwenye gazeti - - - Mtaalam 30,000,00 - - mwelekezi kuandaa 0 - - vipeperushi vya ajili ya watoto na - - nawasiliano kwa ajili ya watoto na - - vijana juu ya haki za watoto, athari za afya ya uzazi na afya ya uzazi na afya ya uzazi na ajinsia, Sera, Sheria na mifumo ya na mifumo ya -				88,000,00	88,000,000	88,000,00	264,000,000	WM	Wadau wa
Mabango makubwa 234,666,66 234,666,667 234,666,67				0		0			Maendeleo
ukubwa wa mita 2 67 67 Tangazo la ajira ya mtaalamu mzawa kwenye gazeti - - Mtaalam 30,000,00 - - mwelekezi kuandaa vipeperushi vya habari elimu na mawasiliano kwa ajili ya watoto na watoto, athari za watoto, athari za watoto, athari za afya ya uzazi na ukeketaji, haki za afya ya uzazi na ujinsia, Sera, Sheria na mifumo ya ma mifumo ya matoto 67		kuhabarisha jamii	Mabango makubwa	234,666,6	234,666,667	234,666,6	704,000,000		
ra ya 3,000,000		juu ya haki za	ukubwa wa mita 2	29		29			
rzawa andaa 0				3,000,000			3,000,000		WEST, OR-
andaa 0 vya kwa co na haki ari za zi na sheria ya oto		ukeketaji, elimu	mtaalamu mzawa		ı	ı			TAMISEMI
Mtaalam 30,000,00 mwelekezi kuandaa 0 vipeperushi vya - habari elimu na - mawasiliano kwa ajili ya watoto na vijana juu ya haki za watoto, athari za ukeketaji, haki za afya ya uzazi na ujinsia, Sera, Sheria afya ya uzazi na ujinsia, Sera, Sheria na mifumo ya ulinzi kwa watoto ulinzi kwa watoto		ya afya ya uzazi,	kwenye gazeti						, Tume ya
mwelekezi kuandaa0-vipeperushivya-habari elimu naamawasilianokwaajili ya watoto naxijana juu ya haki-xvijana juu ya hakixa-za watoto, athari zaafya ya uzazi naukeketaji, haki zaafya ya uzazi naujinsia, Sera, Sheriaauimifumona mifumoyaulinzi kwa watotoulinzi kwa watoto		sera, sheria, na		30,000,00			30,000,000		Kudhibiti
vipeperushi habari elimu mawasiliano ajili ya watoto vijana juu ya za watoto, athau ukeketaji, haki afya ya uzazi ujinsia, Sera, Sk na mifumo ulinzi kwa wato		mifumo ya ulinzi		0	ı	1			UKIMWI,
mawasiliano kwa ajili ya watoto na vijana juu ya haki za watoto, athari za ukeketaji, haki za afya ya uzazi na ujinsia, Sera, Sheria na mifumo ya ulinzi kwa watoto		ya mtoto.							OWM- Kazi
mawasiliano kwa ajili ya watoto na vijana juu ya haki za watoto, athari za ukeketaji, haki za afya ya uzazi na ujinsia, Sera, Sheria na mifumo ya ulinzi kwa watoto			habari elimu na						na Ajira
ajili ya watoto na vijana juu ya haki za watoto, athari za ukeketaji, haki za afya ya uzazi na ujinsia, Sera, Sheria na mifumo ya ulinzi kwa watoto			mawasiliano kwa						
vijana juu ya haki za watoto, athari za ukeketaji, haki za afya ya uzazi na ujinsia, Sera, Sheria na mifumo ya ulinzi kwa watoto			ajili ya watoto na						
za watoto, athari za ukeketaji, haki za afya ya uzazi na ujinsia, Sera, Sheria na mifumo ya ulinzi kwa watoto			vijana juu ya haki						
ukeketaji, haki za afya ya uzazi na ujinsia, Sera, Sheria na mifumo ya ulinzi kwa watoto			za watoto, athari za						
afya ya uzazi na ujinsia, Sera, Sheria na mifumo ya ulinzi kwa watoto			ukeketaji, haki za						
ujinsia, Sera, Sheria na mifumo ya ulinzi kwa watoto			afya ya uzazi na						
mifumo ızi kwa watoto			ujinsia, Sera, Sheria						
ulinzi kwa watoto			mifumo						
			ulinzi kwa watoto						

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
		Kufanya majaribio	000,000,9	0	0	000,000,9		
		ya vipeperushi vya						
		habari, elimu na						
		mawasiliano na						
		kuvipitisha kwa						
		washiriki 15						
		Kuchapisha	61,144,00	0	0	61,144,000		
		vipeperushi vya	0					
		habari, elimu na						
		mawasiliano						
		Usambazaji wa	80,000,00	80,000,000	80,000,00	240,000,000		
		vipeperushi vya	0		0			
		habari, elimu na						
		mawasiliano kwa						
		makundi,						
		majukwaa na klabu						
		za watoto,						
		mitandao na						
		madawati ya						
		watoto katika						
		mikoa 9						

14 14 14 14 14 14 14 14	Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
1							Gharama	a Mkuu	Msaidizi
2021/22 2023/24							(ZZZ)		
Acceptable Acc				2021/22	2022/23	2023/24			
Automotio Tangazo la ajira ya 0	JUM	LA NDOGO		561,477,3	461,333,333	461,333,3	1,484,144,00		
a ya mtaalamu mzawa kwenye gazeti kwenye gazeti masuala utakacjumuisha masuala utakacjumuisha masuala ya mtaala wa mafunzo kwa masuala ya masuala ya masuala ya masuala ya masuala ya masuala ya makundi 12 Uyeketaji wa o				33		33	•		
Name	1.5	Kufanya mapitio	Tangazo la ajira ya	0	1,500,000	0	1,500,000	WEST,	WFM,
ya Kuajiri mtaalamu 0 30,000,000 0 30,000,000 hadi mzawa kuandaa kuandaa kuandaa kuandaa kuandaa kuandaa kuandaa kuandaa kueketaji kwa siku kwa kwa<		mitaala	mtaalamu					WMJJ	OWM
ya Kuajiri mtaalamu 0 30,000,000 0 hadi mzawa kuandaa 0		(kuanzia						WM	
hadi mzawa kuandaa kua			Kuajiri mtaalamu	0	30,000,000	0	30,000,000		
u) kwa mtaala wa mafunzo mtaala ya masuala ya paramatanian paramatanian ya paramatanian			mzawa						
nasuala ya Reketaji kwa siku Anaketaji kwa siku Anaketaji kwa siku Anaketaji kwa siku Anakhariano kwa Anakhariano kwa <td></td> <td>elimu ya juu) kwa</td> <td>mtaala wa mafunzo</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td>		elimu ya juu) kwa	mtaala wa mafunzo						
ukeketaji kwa siku 60 25,200,000 0 Vipindi vya 0 25,200,000 0 mashauriano kwa amakundi 12 1,290,000,0 0 Usambazaji wa 0 1,290,000,0 0 mitaala yenye 00 0 masuala ya ya 1,346,700,0 0 ukeketaji 00 1,346,700,0 0		kuingiza masuala							
ukeketaji kwa siku 60 Vipindi vya 0 25,200,000 0 mashauriano kwa mashauriano kwa makundi 12 0 1,290,000,0 0 Usambazaji wa omitaala yenye masuala ya ukeketaji ya 00 0 ukeketaji 1,346,700,0 0 ukeketaji 00 1,346,700,0 0		ya ukeketaji							
60 Chipindi vya 0 25,200,000 0 mashauriano kwa 1,290,000 0 0 makundi 12 wa 0 1,290,000,0 0 mitaala yenye 00 0 masuala ya 0 1,346,700,0 ukeketaji 00 1,346,700,0 0			ukeketaji kwa siku						
Vipindi vya 0 25,200,000 0 mashauriano kwa 1,290,000 0 Usambazaji wa 0 1,290,000 0 mitaala yenye 00 0 masuala ya keketaji 1,346,700,0 ukeketaji 00 0			09						
mashauriano kwa makundi 12 makundi 12 makundi 12 makundi 12 makundi 1,290,000,0 0				0	25,200,000	0	25,200,000		
makundi 12 makundi 12 makundi 12 makundi 12 makundi 1,290,000,0 0 mitaala ya masuala ya ukeketaji ya 1,346,700,0 1,346,700,0									
Usambazaji wa mitaala yenye masuala ya ukeketaji 0 1,290,000,0 0 1,346,700,0 0 <td< td=""><td></td><td></td><td>makundi 12</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></td<>			makundi 12						
mitaala yenye 00 masuala ya 1,346,700,0 ukeketaji 1,346,700,0 oo 00				1	1,290,000,0	0	1,290,000,00		
masuala ya nasuala ya 1,346,700,0 000					00		0		
ukeketaji 1,346,700,0 00 00									
1,346,700,0			ukeketaji						
	JUM	LA NDOGO			1,346,700,0		1,346,700,00		
					00		0		

1.6 Kujengea uwezo walimu ili waweze kutumia mitaala iliyojumuisha masuala ya ukeketaji katika kufundishia kuanzia ngazi ya	Kujengea uwezo walimu ili waweze kutumia mitaala iliyojumuisha masuala ya ukeketaji katika kufundishia		2021/22 0 0	2022/23 1,500,000 30,000,000	2023/24	Gharama (TZS)	a Mkuu	Msaidizi
	ea uwezo ili kutumia tuisha ii katika ji katika		2021/22 0 0	2022/23 1,500,000 30,000,000	2023/24	(TZS)		
	ea uwezo ili kutumia uuisha iji katika shia		0 0	30,000,000	2023/24 0			
	ea uwezo ili kutumia uuisha iya ji katika shia		0 0	30,000,000	0			
walimu waweze mitaala iliyojun masuala ukeketa kufundi	ili kutumia nuisha i ya ji katika shia		0	30,000,000		1,500,000	WEST,	OR-
waweze mitaala iliyojum masuala ukeketa kufundi	kutumia nuisha t ya ji katika shia		0	30,000,000			WMJJ	TAMISEMI
mitaala iliyojun masuala ukeketa kufundi	uisha ya ji katika shia		0	30,000,000			WM	, wmjwm
iliyojum masuala ukeketa kufundi kuanzia	iuisha ya ji katika shia	kuandaa mfumo ufuatiliaji walimu kwa s 30			0	30,000,000		
masuala ukeketa kufundi kuanzia	ya ji katika shia	ufuatiliaji walimu kwa s 30						
ukeketa kufundi kuanzia	ji katika shia	walimu kwa siku 30						
kufundi kuanzia			٠					
kuanzia								
-		Gharama za	0	21,000,000	0	21,000,000		
chekechea		hadi ukumbi kwa						
elimu ya juu.	a juu.	mkutano wa wadau						
		kwa siku mbili kwa						
		washiriki 30						
		Gharama za usafiri	0	10,500,000	0	10,500,000		
		kwa washiriki 35						
		kwa ajli ya warsha						
		ya siku 2						
		Gharama za	0	24,000,000	0	24,000,000		
		kujikimu kwa siku						
		4 za mafunzo kwa						
		washiriki 40						

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	OHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
		watakaohudhuria						
		warsha ya						
		kuthibitisha na						
		kufanya majaribio						
		(ikijumuisha						
		mwezeshaji na						
		afisa husika)						
		Gharama za usafiri	0	10,500,000	0	10,500,000		
		kwa washiriki 35						
		kuhudhuria warsha						
		ya kufanya						
		majaribio ya						
		omnjm						
		Posho ya kujikimu	0	12,600,000	0	12,600,000		
		kwa washirki 35						
		kwa ajli ya						
		kuujaribu na						
		kuukamilisha						
		mfumo						
		Posho ya kujikimu	0	14,400,000	0	14,400,000		
		kwa washiriki 40						

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	HA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
		watakaoshiriki						
		majaribio ya awali						
		ya mfumo ikiwa ni						
		pamoja na						
		mtaalamu na						
		wafanyakazi						
		wasaidizi						
JUM	JUMLA NDOGO		0	138,900,000		138,900,000		
1.7	1.7 Kutoa mafunzo ya		59,400,00	59,400,000	59,400,00	178,200,000	OR-	WFM,
	ulinzi wa mtoto		0		0		TAMIS	AZAKI,
	kwa walimu ili						EMI,	Serikali za
	waweze						WMJJ	Mitaa na
	kuwalinda						WM	Wadau wa
	wasichana dhidi							Maendeleo
	ya vitendo vya							
	ukeketaji, kwa							
	kufuatilia							
	wanafunzi							
	wanaohama na							
	watoro kutokana							
	na kufanyiwa							

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
	ukeketaji.							
JUM	JUMLA NDOGO		59,400,00	59,400,000	59,400,00	178,200,000		
			0		0			
1.8	Kuwajengea	Huduma hizi	24,000,00	24,000,000	24,000,00	72,000,000	OR-	WFM,
	uwezo wajumbe	zitatolewa katika	0		0		TAMIS	AZAKI,
	wa mabaraza ya	vituo vya afya au					EMI,	Wadau wa
	watoto, vijana na	watoto, vijana na hospitali, polisi,					WMJJ	Maendeleo
	klabu za watoto	klabu za watoto maafisa ustawi wa					WM	
	(klabu za ndani na	(klabu za ndani na jamii na asasi za						
	nje ya shule) juu	kiraia.						
	ya haki za watoto,							
	ukeketaji na							
	mfumo wa ulinzi							
	na kuyawezesha							
	mabaraza hayo							
	kutoa elimu kwa							
	watoto wengine							

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
JUM	JUMLA NDOGO		24,000,00	24,000,000	24,000,00	72,000,000		
			0		0			
JUM	JUMLA KUU		2,742,610,	4,014,566,6	4,002,566,	7,524,744,00		
			299	<i>L</i> 9	299	0		
	LENGO N	LENGO MAHSUSI NA. 2:	KUONGEZ	KUONGEZA IDADI YA HUDUMA ZA MSAADA NA MWITIKIO	MA ZA M	ISAADA NA	MWITI	KIO KWA
	WAATHL	WAATHIRIKA WA VITENDO VYA UKEKETAJI	DO VYA UK	EKETAJI.				
2.1	Kujumuisha/kuing	Wizar	a ya Afya, Ma	Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto itatoa Waraka	zee na Watoto	itatoa Waraka	OR-	AZAKI,
	iza afua za kuzuia	juu ya	juu ya suala hili				TAMIS	Wadau wa
	ukeketaji na						EMI,	Maendeleo
	mwitikio katika						WMJJ	
	miongozo ya						WM	
	utoaji huduma za							
	afya, zilizo							
	sambamba na							
	miongozo ya							
	Taifa ya kuzuia							
	ukatili wa kijinsia							
JUM	JUMLA NDOGO							
2.2	Nyumba salama 7	Nyumba salama 7	810,000,0	540,000,000	540,000,0	1,890,000,00	OR-	WFM,
	kwenye mikoa 7	kwenye mikoa 7 na	00		00	0	TAMIS	Serikali za
	na kuimarisha	kuimarisha nyumba					EMI,	Mitaa na
				C.F.				

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	ЭНА	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
	nyumba salama 2	salama 2 katika					ſſWM	Wadau wa
	katika mikoa	mikoa miwili					WM	Maendeleo
	miwili							
JUM	JUMLA NDOGO		810,000,0	540,000,000	540,000,0	1,890,000,00		
			00		00	0		
2.3	Kutambua,	Gharama ya jumla	61,800,00	61,800,000	61,800,00	185,400,000	OR-	AZAKI,
	kuandikisha na		0		0		TAMIS	Wadau wa
	kutoa mafunzo						EMI,	Maendeleo
	kwa familia za						WMJJ	
	kuaminika pamoja						WM	
	na huduma							
	nyingine za							
	matunzo mbadala							
	ya wasichana							
	walio katika hatari							
	ya kukeketwa							
JUM	JUMLA NDOGO	-	61,800,00	61,800,000	61,800,00	185,400,000		
			0		0			

Automatic parametric	Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
Charama ya jumla 61,800,00 61,800,00 185,400,000							Gharama	a Mkuu	Msaidizi
Charama ya jumla 61,800,000 61,800,000 185,400,000 185,400,000 185,400,000 185,400,000 185,400,000 185,400,000 185,400,000 185,400,000 185,400,000 185,400,000 185,400,000 185,400,000 185,400,000 185,400,000 185,400,000 185,400,000 185,400,000							(ZZZ)		
Charama ya jumla 61,800,000 61,800,000 185,400,000 a afunzo				2021/22	2022/23	2023/24			
rafunzo tr wa katika jili ya nu walio uri ya nua nubazo na lamilia in na oja na ma ya ma ya na na sa ya sa y	2.4		Gharama ya jumla	61,800,00	61,800,000	61,800,00	185,400,000	OR-	WFM,
afunzo I wa katika katika in a walio tri ya mbazo baina i na oja na ma ya ma ya na da 1,800,000 61,800,000 61,800,000 1 85,400,0000				0		0		TAMIS	AZAKI na
katika jiji ya a walio tri ya mbazo mbazo ma jai i na na ya ma ya na na 61,800,00 61,800,000 185,400,0000								EMI,	Wadau wa
katika a walio tri ya na familia mbazo na i na i na na ya na ya na 61,800,000 61,800,000 61,800,000 185,400,000		watu						WMJJ	Maendeleo
a a walio ui ya ramilia ambazo baina i i na oja na na ma ya 61,800,000 61,800,000		kuaminika katika						WM	
a walio uri ya na familia mbazo baina i na oja na ma ya na na		jamii kwa ajili ya							
walio ui ya common service common s		kuwatambua							
unina Ramilia familia Paina baina Paina i na Paina oja na Paina na Paina<		wasichana walio							
familia mbazo mbazo ma baina i na ioja na ma ya na ma ya na 61,800,000 61,800,000 61,800,000		katika hatari ya							
familia mbazo mbazo ma ya baina ya ma ya na 61,800,000 61,800,000 61,800,000									
mbazo na 4 baina i na 4 ioja na i na 4 ma ya i na 4 na 61,800,00 61,800,00		kuimarisha familia							
baina baina i na 4 oja na 5 na 4 na 6 na 6 00,000,000 61,800,000		zilizopo ambazo							
baina i <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td>									
baina baina i na oja na ma ya na 61,800,000 61,800,000 61,800,000		kufanya							
i na ja coja na coja na ka		upatanishi baina							
oja na ma ya ma ya ma ma ya ma ma ya ma y									
ma ya na na 61,800,000 61,800,000 61,800,000		watoto pamoja na							
na 61,800,000 61,800,000 61,800,000		kutoa huduma ya							
61,800,00 61,800,000 61,800,000									
61,800,00 61,800,000 61,800,000		kijamii.							
	JUM	LA NDOGO		61,800,00	61,800,000	61,800,00	185,400,000		

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
			0		0			
2.5	Kufanyia	Gharama ya jumla	123,000,0			123,000,000	WMJJ	WHMTH,
	marekebisho		00				WM,	WMN
	Kanuni ya						WKS	(Jeshi la
	Adhabu na Sheria							Polisi)
	ya Mtoto ili							WMJJWM,
	kujumuisha na							AZAKI,
	kuboresha hatua							Wadau wa
	za ulinzi wa							Maendeleo
	wanawake na							
	wasichana ambao							
	wanafanyiwa							
	vitendo vya							
	ukeketaji							
	ikijumuisha utoaji							
	wa adhabu kali							
	kwa watu							
	wanaondeleza							
	vitendo vya							
	ukeketaji.							
JUM	JUMLA NDOGO		123,000,0			123,000,000		

2022/23 2023/24	Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
Sheria ambao utoaji utoaji a takatu watu watu							Gharama	a Mkuu	Msaidizi
Charama ya jumla 123,000,0 O							(ZZZ)		
Sheria ili na hatua wa mubao autoaji utoaji vatu				2021/22	2022/23	2023/24			
Sheria Charama ya jumla 123,000,0 00 00 00 00 00 00				0		0			
Sheria 000 123,000,000 123,000,00 12	2.5	Kufanyia	Gharama ya jumla	123,000,0			123,000,000	WMJJ	WHMTH,
Sheria ili na hatua wa ambao a utoaji u kali watu xa vya vya 1 123,000,0		marekebisho		00				WM,	WMN
Sheria ili ina hatua wa ambao a utoaji u kali watu za vya ya 123,000,0								WKS	(Jeshi la
hatua wa ambao a utoaji u kali watu za vya 123,000,0		Adhabu na Sheria							Polisi)
hatua wa ambao a utoajji u kali watu za vya 123,000,0									WMJJWM,
hatua wa ambao a vya utoaji utoaji vya vya vya vya vya vya vya 123,000,0									AZAKI,
wa mbao an wya watu		kuboresha hatua							Wadau wa
ambao a ubai utoaji kali watu yya yya 123,000,0									Maendeleo
ambao a vya utoaji utoaji vatu xatu vya vya 123,000,0									
a vya utoaji kali watu xa vya vya 123,000,0		wasichana ambao							
utoaji u kali watu za vya 123,000,0		wanafanyiwa							
utoaji 1 kali watu 2a vya vya 123,000,0									
utoaji xali xatu xa		ukeketaji							
1 kali watu Za vya 123,000,0		ikijumuisha utoaji							
za vya 123,000,0		wa adhabu kali							
vya vya 123,000,0									
vya 123,000,0		wanaondeleza							
123,000,0									
123,000,0		ukeketaji.							
	JUM	ILA NDOGO		123,000,0			123,000,000		

	INAZI/SII ngii nii	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(SZL)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
			00					
2.6	Kuimarisha	Kuwaelekeza	59,400,00	59,400,000	59,400,00	178,200,000		OR-
	Dawati la Jinsia	Dawati la Jinsia Polisi na Mamlaka	0		0			TAMISEMI
	na Watoto katika	za Serikali za Mitaa						•
	vituo vya Polisi ili	kutumia Mkakati						WMJJWM,
	liweze kutekeleza	wa mawasiliano						AZAKI,
	ipasavyo	kwa lengo la kuzuia						Wadau wa
	majukumu yake	ukeketaji katika						Maendeleo
	kwa kutumia	Mikoa 9 yenye						
	mbinu za	kiwango kikubwa						
	kitaalamu katika	cha ukeketaji						
	kushughulikia	(Gharama za						
	masuala	mafunzo Sh.						
	yanayohusu	19,800,000 kwa						
	waathirika wa	kila mkoa katika						
	vitendo vya	vya mikoa 9 mbapo ni						
	ukeketaji pamoja warsha	warsha 3 za						
	na kuandaa	kuandaa mafunzo na mikoa						
	takwimu kuhusu mitatu (3)	mitatu (3)						
	waathirika wa							
	ukeketaji kwa ajili							

Mhusika	Msaidizi									UKEKETA		Mhusika	Msaidizi			OR-	TAMISEMI	, WHMTH,	WEST na	AZAKI			
Mhusik	a Mkuu									KATAA K		Mhusik	a Mkuu			WMJJ	WM						
Jumla ya	Gharama	(ZZZ)				178,200,000		2,562,000,00	0	LIA ZINAZO		Jumla ya	Gharama	(ZZZ)		120,450,000							
DHA			2023/24			59,400,00	0	723,000,0	00	KWA FAMI					2023/24	40,150,00	0						
MWAKA WA FEDHA			2022/23			59,400,000		723,000,000		KUONGEZA IDADI NA MISAADA KWA FAMILIA ZINAZOKATAA KUKEKETA		Mwaka wa Fedha			2022/23	40,150,000							
			2021/22			59,400,00	0	1,116,000,	000	TOONGEZA					2021/22	40,150,00	0						
Mahitaji										LENGO MAHSUSI NA. 3: K	WA KIKE	Mahitaji				Matangazo mafupi	ya redio wakati wa	vipindi ambavyo	vinaangaliwa na	watu wengi kwa	sekunde 60 kwa	siku 73 kwa	mwaka
Kazi/Shughuli				ya marekebisho	ya sera na sheria	JUMLA NDOGO		JUMLA KUU		LENGO M	WATOTO WA KIKE	Kazi/Shughuli				Kufanya kampeni	kwa kutumia	vyombo vya	habari kwa lengo	la kuhabarisha,	kuelimisha na	kusaidia familia	knelews masnala
Na.						JUM		JUMI				Na.				3.1							

Charama	Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	OHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
1							Gharama	a Mkuu	Msaidizi
ji na Vipindi vifupi vya 85,653,33 85,653,33 1002/22 2002/22 2002/22 2002/23 <th></th> <th></th> <th></th> <th></th> <th></th> <th></th> <th>(ZZZ)</th> <th></th> <th></th>							(ZZZ)		
ji na Vipindi vifupi vya 85,653,333 85,300,00 86,300,00 86,300,00 86,300,00 86,300,00 86,300,00 86,300,00 86,300,00 86,300,00 86,300,00 <th></th> <th></th> <th></th> <th>2021/22</th> <th>2022/23</th> <th>2023/24</th> <th></th> <th></th> <th></th>				2021/22	2022/23	2023/24			
jadala sekunde 60 3 3 vitakavyofanyika katika TV katika A01,500,00 401,500,00<		ya ukeketaji na	Vipindi vifupi vya	85,653,33	85,653,333	85,653,33	256,960,000		
vitakavyofanyika katika TV katika vipindi vinavyotazamwa na watu wengi kwa siku 73 kwa mwaka muda wa dakika 30 kwa siku 73 kwa mwaka Kutangaza kwa mwaka Kutandaa na S0,300,00 Kutangaza vipindi o vya radio kwa siku 73 kwa muda wa dakika 30 kwa siku 73 kwa mwaka Kutangaza vipindi o vya radio kwa siku 73 kwa muda wa dakika 30 kwa siku 73 kwa				3		3			
TV katika hamwa na kengi kwa mwaka cha 401,500,0 401,500,0 401,500,0 hwenye TV hwenye TV hama na dakika 30 ku 73 kwa na na 80,300,0 80,300,00 80,300,0 80,300,0 adio kwa a dakika 30 ku 73 kwa na na 80,300,0 80,300,0 80,300,0 80,300,0 adio kwa a dakika 30 ku 73 kwa		ya kifamilia.	vitakavyofanyika						
tazamwa na kwa mwaka cha 401,500,0 4			katika TV katika						
a dakika 30 80,300,00 80,300,00 a dakika 30 a dakika 30 0 a dakika 30 a dakika 30 0			vipindi						
kwa mwaka cha 401,500,0 401,500,0 umzo au 00 00 kwenye TV cha 00 sa kwa a dakika 30 80,300,00 80,300,00 a a kwa a bakika 30 80,300,00 80,300,00 a a dakika 30 a dakika 30 0 0 a dakika 30 a dakika 30 0 0			vinavyotazamwa na						
kwa mwaka kwa mwaka 401,500,0 401,500,0 401,500,0 umzo au 00 401,500,00 401,500,0 kwenye TV 2a kwa 2a kwa 2a kwa 2a kwa a dakika 30 2a vipindi 0 80,300,00 80,300,00 a dakika 30 3a dakika 30 0 0 a dakika 30 a dakika 30 0 0			watu wengi kwa						
cha 401,500,0 40			siku 73 kwa mwaka						
kwenye TV 00 00 sneza na kwa 00 za kwa 2a dakika 30 2a dakika 30 xu 73 kwa 30,300,00 80,300,00 a dakika 30 3adio kwa 0 a dakika 30 a dakika 30 0 xu 73 kwa a dakika 30 0					401,500,000	401,500,0	1,204,500,00		
kwenye TV Rewenye TV <th></th> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>00</td> <td>0</td> <td></td> <td></td>						00	0		
an a kwa a dakika 30			Makala kwenye TV						
za kwa a dakika 30 (u) 73 kwa a na 80,300,00 80,300,00 a vipindi 0 0 adio kwa 0 0 cu 73 kwa a dakika 30 a dakiwa a									
a dakika 30 a dakika 30 a na 80,300,000 80,300,000 a vipindi 0 0 adio kwa a dakika 30 0 cu 73 kwa a dakika 30 a dakika 30									
a na 80,300,000 80,300,000 a vipindi 0 0 adio kwa 0 0 a dakika 30 a dakika 30 a dakika 30 a dakika 30			muda wa dakika 30						
a vipindi 0 adakika 30 adakika 30 ama 80,300,000 ama 80,300,000 adio kwa a dakika 30 adio kwa a dakika 30 ama 60 a			kwa siku 73 kwa						
80,300,00 80,300,00			mwaka						
0					80,300,000	80,300,00	240,900,000		
vya radio kwa muda wa dakika 30 kwa siku 73 kwa			kutangaza vipindi	0		0			
muda wa dakika 30 kwa siku 73 kwa			vya radio kwa						
kwa siku 73 kwa			muda wa dakika 30						
			kwa siku 73 kwa						

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	HA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
	wazazi na wazazi	Gharama za usafiri	0	0	37,200,00	37,200,000		
	watarajiwa elimu	kwa washiriki 124						
	ya afya ya uzazi	Posho ya siku 4	0	0	59,520,00	59,520,000		
	na ujinsia haki za	kwa ajili ya			0			
	watoto na kubadili	washirki 124						
	mitazamo kuhusu							
	ukeketaji							
JUM	JUMLA NDOGO				168,860,0	168,860,000		
					00			
3.3	Kuwezesha vituo	Kazi hii	0	0	0	0		
	vya kujifungulia	itatekelezwa						
	ili kuwalinda	kuwalinda kwenye eneo la						
	akina mama	kampeni pamoja na						
	ambao	vyombo vya habari						
	hawajekeketwa na							
	watoto wao wa							
	kike ili							
	wasikeketwe							
	wakati wa							
	kujifungua.							
JUM	JUMLA NDOGO		0	0	0	0		

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	OHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
3.4	Kuandaa, kutoa	Kazi hii	0	44,000,000	44,000,00	88,000,000	WMJJ	OR-
	machapisho na	itatekelezwa			0		WM	TAMISEMI
	kutengeneza vitini kwenye eneo	kwenye eneo la						, WHMTH,
	rafiki vya	kampeni pamoja na						WEST na
	kifamilia vyenye	vyombo vya habari						AZAKI
	kuhabarisha,	Vipeperushi	0	66,132,000	66,132,00	132,000,000		
	kuelimisha na	nakala 1,000 au			0			
	kuimarisha	zaidi zikijumuisha						
	mawasiliano	usanifu wake						
	vyenye lengo la	Mabango madogo	0	35,200,000	35,200,00	70,400,000		
	kuongeza	nakala 1,000			0			
	ufahamu na							
	kuchochea							
	midahalo							
	miongoni mwa							
	familia kuhusu							
	ukeketaji.							
JUM	JUMLA NDOGO			145,200,000	145,200,0	290,400,000		
					00			

		Transcale		MWAKA WA FEDHA	OHA	Jumla ya	Munusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
3.5 K	Kutoa mafunzo	Mabango makubwa	0	9,000,000		9,000,000	WMJJ	HLWHM
×	kwa wazazi na	(usanifu na					WM	na AZAKI
	viongozi wa	uchapaji						
k	kimila kuhusu	kwa mita za						
	haki za binadamu,	mraba)						
Ţ,	ukeketaji, masuala	Gharama za	0	1,500,000		1,500,000		
m	muhimu ya	uwezeshaji kwa						
k	kijamii na	siku tano katika						
k	kiutamaduni na	mikoa 9						
21	mifumo ya ulinzi	(wawezeshaji						
8	wa haki za watoto	watatakiwa kutoka						
na	wanawake	katika mikoa						
ŢD	dhidi ya ukeketaji	husika)						
na	kutumia	Gharama za jumla	0	12,000,000		12,000,000		
fe	familia zilizo	za ukumbi chakula,						
Ď.	badilika kutoa	shajala kwa siku 5						
Ħ	ushuhuda kuhusu	Gharama za usafri	0	135,000,000		135,000,000	T	
<u>></u>	vitendo vya	kwa wazazi 360						
ਤ	ukeketaji ikiwemo	kutoka katika						
<u> </u>	unyanyapaa na	mikoa 9						
k	kushawishi njia ya	Posho ya kujikimu	0	0		0		

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	ЭНА	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
	tohara mbadala na	kwa siku 5 za						
	uvushaji rika	mafunzo kwa						
		wazazi 360, kila						
		mkoa utatoa						
		washiriki 30						
JUM	JUMLA NDOGO			157,500,000		157,500,000		
3.6	Kuwezesha	Kuzisaidia Serikali	24,000,00	24,000,000	24,000,00	72,000,00	WMJJ	OR-
	familia	za Mitaa kuratibu	0		0		WM	TAMISEMI
	zilizobadilika	na kuzitumia						, WHMTH,
	kwa kuwapa	familia						Kamati za
	huduma za	zilizobadilika						Ulinzi za
	kisaikolojia,	katika kazi zao						MTAKUW
	kijamii na							WA,
	kuwaunganisha na							AZAKI na
	huduma za rufaa.							Wadau wa
								Maendeleo
JUM	JUMLA NDOGO		24,000,00	24,000,000	24,000,00	72,000,00		
			0		0			
	JUMLA KUU		1,425,186,	1,582,686,3	1,594,046,	4,601,919,00		
			333	33	333	0		
	LENGO N	LENGO MAHSUSI NA. 4:	KUONGEZ	KUONGEZA IDADI YA WATU KATIKA JAMII WANAOPINGA VITENDO VYA	TIKA JAM	II WANAOPII	NGA VITI	ENDO VYA

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
	UKEKETAJI	ILV						
Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		Mwaka wa Fedha		Jumla ya		Mhusika
						Gharama	Mhusik	Msaidizi
						(ZZZ)	a Mkuu	
			2019/20	2020/21	2021/22			
4.1	Kampeni ya	Shughuli hii	0	0	0	0	WMJJ	OR-
	kuelimisha jamii itajumuishwa	itajumuishwa					WM	TAMISEMI
	kuhusu athari za	kuhusu athari za katika bajeti ya						, WHMTH,
	ukeketaji kwa lengo	lengo mkakati						Kamati za
	kutumia vyombo namba 1 na 2	namba 1 na 2						Ulinzi za
	vya habari na							MTAKUW
	midahalo ya							WA,
	kijamii kuhusu							AZAKI na
	haki za binadamu,							Wadau wa
	sera, sheria, jinsia							Maendeleo
	na masuala ya							
	kijamii,							
	kiutamaduni na							
	kimila.							
JUM	JUMLA NDOGO		0	0	0	0		
4.2	Kampeni kupitia	Gharama za	720,000	0	0	720,000	WMJJ	WHMTH,

Manipara	Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
Fame							Gharama	a Mkuu	Msaidizi
ya mkutrano (chakula, kwa siku na 2021/22 2023/24 WM kwa ukumbi na vinywaji) kwa siku 45,000,000 0 45,000,000 wa mbili 6 Darama za Usafiri 45,000,000 0 45,000,000 huburi kwa washiriki 0 0 45,000,000 ya washiriki 0 0 45,000,000 wa ashiriki 0 0 45,000,000 wataalamu 16,200,00 0 16,200,00 wataalamu na 114,120,00 0 16,200,00							(ZZZ)		
kwa ukumbi makutano (chakula, aukumbi makutano (chakula, aukumbi makumbi makumbi				2021/22	2022/23	2023/24			
kwa ukumbi na na <t< td=""><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>WM</td><td>AZAKI na</td></t<>								WM	AZAKI na
wa whilin mbili 45,000,000 huhuri kwa washiriki 6 45,000,000 huhuri kwa washiriki 6 0 45,000,000 wa kutoka katika 6 0 45,000,000 wa ya washiriki 0 0 45,000,000 wa ya washiriki 0 0 7,200,000 uwczeshaji 16,200,000 0 16,200,000 kwa ajili ya 0 16,200,000 wawezeshaji 1 114,120,0 0 114,120,000									Wadau wa
wa mbili 45,000,00 0 0 huhuri kwa washiriki 50 0 0 0 ya kutoka katika 45,000,00 0 0 wa ya washiriki 0 0 0 uwezeshaji 16,200,00 0 0 0 kwa ajili ya 0 0 0 wataalamu na 114,120,0 0 0		kuhusisha	vinywaji) kwa siku						Maendeleo
ini na Gharama za Usafiri 45,000,00 0 0 huhuri kwa washiriki 50 0 0 0 na Posho ya kujikimu 45,000,000 0 0 wa ya washiriki 0 0 0 Gharama za 7,200,000 0 0 uwezeshaji 16,200,00 0 0 kwa ajili ya 0 0 wawezeshaji wawezeshaji 114,120,0 0			mbili						
huhuri kwa washiriki 0 ya kutoka katika Mikoa 9 Mikoa 9 0 wa ya washiriki 0 0 Oharama 7,200,000 0 0 uwezeshaji 16,200,00 0 0 kwa ajili ya 0 0 kwa ajili ya 114,120,0 0 wawezeshaji 114,120,0 114,120,0 0		kimila, kidini na		45,000,00	0	0	45,000,000		
ya kutoka katika 6 6 6 6 6 6 6 6 6 6 6 6 7 7 6 6 7 7 6 7 7 7 7 7 7 7 7 8 8 9 <t< td=""><td></td><td>watu mashuhuri</td><td>kwa washiriki 50</td><td>0</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></t<>		watu mashuhuri	kwa washiriki 50	0					
ma Mikoa 9 ma Posho ya kujikimu 45,000,00 0 0 wa ya washiriki 0 0 0 Gharama za 7,200,000 0 0 uwezeshaji 16,200,00 0 0 kwa ajili ya 0 wataalamu na 114,120,0 xa wawezeshaji 114,120,0 114,120,0 xa		ajili							
ma Posho ya kujikimu 45,000,00 0 0 wa ya washiriki 0 0 0 Gharama za 7,200,000 0 0 uwezeshaji Fosho ya kujikimu 16,200,00 0 0 kwa ajili ya 0 0 wataalamu na 114,120,0 0		kushawishi	Mikoa 9						
wa ya washiriki 0 0 0 Gharama Za 7,200,000 0 0 uwezeshaji Fosho ya kujikimu 16,200,00 0 0 kwa ajili ya 0 0 wataalamu na 114,120,0 114,120,0 wawezeshaji 114,120,0 114,120,0				45,000,00	0	0	45,000,000		
Gharama za 7,200,000 0 0 uwezeshaji Posho ya kujikimu 16,200,00 0 0 kwa ajili ya 0 0 wataalamu na 114,120,0 114,120,0 wawezeshaji 114,120,0 114,120,0 1			ya washiriki	0					
uwezeshaji 16,200,00 0 0 Posho ya kujikimu 16,200,00 0 0 kwa ajili ya 0 0 wataalamu na 114,120,0 114,120,0 0		jamii.		7,200,000	0	0	7,200,000		
Posho ya kujikimu 16,200,00 0 0 kwa ajili ya 0 0 wataalamu na 114,120,0 114,120,0 114,120,0			uwezeshaji						
kwa ajili ya 0 wataalamu na 114,120,0 114,120,0 wawezeshaji 00 114,120,0 114,120,0			Posho ya kujikimu	16,200,00	0	0	16,200,000		
wataalamunanawawezeshaji114,120,000			ajili	0					
wawezeshaji 114,120,0 00 00									
114,120,0			wawezeshaji						
00	JUM	ILA NDOGO		114,120,0			114,120,000		
				00					

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
4.3	Kuandaa	Kitabu kimoja	0	0	128,000,0	128,000,000	WMJJ	WHMTH,
	machapisho rafiki	chenye rangi -			00		WM	WEST,
	ya kijamii yenye	kurasa 100 (nakala						AZAKI na
	kuhabarisha,	1000 au zaidi)						Wadau wa
	kuelimisha na	fomati ya A5						Maendeleo
	kuimarisha	Vipeperushi (Idadi	0	0	176,000,0	176,000,000		
	mawasiliano kwa	ya chini nakala			00			
	lengo la kuongeza	1000 pamoja na						
	uelewa na	usanifu wake)						
	kuchochea	Mabango madogo	0		264,000,0	264,000,000		
	midahalo	(idadi ya chini			00			
	miongoni mwa	nakala 1000						
	jamii.	pamoja na usanifu						
		wake)						
		Mabango Makubwa	0	0	70,400,00	70,400,000		
		ya mita 2			0			
JUM	JUMLA NDOGO		0	0	638,400,0	638,400,000		
					00			
4.4	Jamii	Kuzisaidia	24,000,00	24,000,000	24,000,00	72,000,000	WMJJ	WHMTH,
	imehamasishwa	Mamlaka za	0		0		WM	AZAKI na
	na kuelimishwa	Serikali za Mtaa						Wadau wa

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
	kwa njia ya	kutoka katika						Maendeleo
	burudani kwa ajili	burudani kwa ajili mikoa 9 kupanga						
	ya kuongeza	na kuandaa						
	uelewa na	na midahalo ya kijamii						
	kuwaongezea	kwa kutumia elimu						
	uwezo wa kujadili kwa njia ya Sanaa	kwa njia ya Sanaa						
	athari za							
	ukeketaji, mila							
	zenye madhara							
	pamoja na							
	masuala ya jinsia,							
	ulinzi mifumo ya							
	ulinzi wa mtoto na							
	uvushaji rika bila							
	ukeketaji							
JUM	JUMLA NDOGO		24,000,00	24,000,000		72,000,000		
			0					

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
4.5	Mafunzo kwa	Kuendesha	0	0	0	0	llMW	OR-
	watu wenye	wenye mafunzo kuhusu					WM	TAMISEMI
	ushawishi	ukeketaji na athari						, WHMTH,
	wakiwemo	zake kwa siku siku						Kamati za
	viongozi wa	5 kwa viongozi						Ulinzi za
	serikali, dini, mila,	wenye ushawishi						MTAKUW
	waganga wa jadi	waganga wa jadi 90 kuhusu madhara						WA,
	pamoja na	ya ukeketaji						AZAKI na
	viongozi wa jamii	viongozi wa jamii (viongozi wa jadi,						Wadau wa
	waliochaguliwa ili	waganga wa jadi,						Maendeleo
	watumike kama	wakunga wa jadi na						
	vinara wa	viongozi wa						
	mabadiliko katika	Serikali za Mitaa)						
	jamii zao	Gharama za usafiri	0	30,300,000	0	30,300,000		
		kwa washiriki						
		Gharama ya	0	54,000,000	0	54,000,000		
		kujikimu kwa						
		washiriki						
		Gharama za	0	2,400,000	0	2,400,000		
		Mwezeshaji						
		Gharama ya	0	7,920,000	0	7,920,000		
				C				

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	)HA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
		kujikimu kwa						
		wataalamu 11 na						
		wawezeshaji						
		Gharama za	0	1,500,000	0	1,500,000		
		ukumbi						
		Gharama za	0	20,200,000	0	20,200,000		
		chakula na vifaa						
		vingine vya						
		mkutano						
JUN	JUMLA NDOGO			116,320,000		116,320,000		
4.6	Kuwahusisha	Kusaidia Mamlaka	24,000,00	24,000,000		72,000,000	WMJJ	WHMTH,
	watu	za Serikali za Mitaa	0				WM	WEST,
	waliobadilika na	kubainisha na						AZAKI na
	wenye ushawishi	kuwatumia watu						Wadau wa
	katika jamii kutoa	wenye ushawishi						Maendeleo
	shuhuda dhidi ya	waliobadilika						
	ukeketaji ikiwa ni kushuhudia	kushuhudia na						
	pamoja na	na kuzihamasisha						
	unyanyapaa na	familia kubadili						
	kushawishi tohara tabia na mtazamo	tabia na mtazamo						
	mbadala na njia	kuhusu ukeketaji						

000,000	Kazi/Shughuli Mahitaji Mwaka Wa FEDHA		MWAKA WA FEDHA	MWAKA WA FEDHA	HA		Jumla ya Gharama	Mhusik a Mkuu	Mhusika Msaidizi
91,800,000	2021/22 2022/23			2022/23		2023/24	(ZZS)		
				011101		1 2 2 2			
	bila kuwa na								
	ukeketaji.								
61,800,000	JUMLA NDOGO 24,000,000 24,000,000			24,000,000					72,000,000
61,800,000	•	0	•						
	Kuandaa sherehe 20,600,00 20,600,000			20,600,000			61,800,000		
	ya kutambuliwa 0	0	0						
	kwa watu wenye								
	ushawishi,								
	mabalozi wa								
	mabadiliko na								
	Maafisa								
	Maendeleo ya								
	Jamii ambao								
	wamefanya								
	mabadiliko								
	makubwa kwenye								
	jamii kama vile								
_	(Maafisa								

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	)HA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(SZL)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
	Maendeleo ya							
	Jamii, ngariba na							
	viongozi wa							
	kimila)							
JUM	JUMLA NDOGO		20,600,00	20,600,000		61,800,000		
			0					
MUL	JUMLA KUU		223,920,0	823,320,000		1,033,440,00		
			00			0		
	LENGO M	IAHUSUSI NAMBA	TANO: K	LENGO MAHUSUSI NAMBA TANO: KUONGEZEKA KWA IDADI YA NGARIBA WALIO BADILI MTAZAMO	JI YA NGA	RIBA WALIO	BADILI	MTAZAMO
	KUHUSU	KUHUSU VITENDO VYA UKEKETAJI	KETAJI					
5.1	Kutoa mafunzo	Ada ya uwezeshaji	9,000,000	0	0	9,000,000	WMJJ	OR-
	kwa ngariba na	kwa siku tano					WM	TAMISEMI
	wakunga wa jadi katika mikoa	katika mikoa 9						, WHUM,
	kuhusu madhara	(Wawezeshaji						WMJJWM,
	ya ukeketaji, haki	wanatakiwa kutoka						WEST
	za binadamu, sera,	katika mikoa						
	sheria, masuala ya	hiyo)						
	jinsia na	Vifaa vya	1,500,000	0	0	1,500,000		
	kuwatumia kama mkutano kwa siku	mkutano kwa siku						

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
	vinara wa	Gharama za usafiri	12,000,00	0	0	12,000,000		
	mabadiliko au	kwa washiriki toka	0					
	mabalozi katika	mikoa 9						
	jamii.	Posho ya njiani	135,000,0	0	0	135,000,000		
		kwa wajumbe 360	00					
		toka mikoa 9 kwa						
		siku 5 kila mmoja						
		Tsh. 100,000/=						
JUM	JUMLA NDOGO		157,500,0			157,500,000		
			00					
5.2	Mafunzo ya		24,000,00	24,000,000	24,000,00		WMJJ	OR-
	ujasiriamali kwa		0		0		WM,	TAMISEMI
	ngariba na							,AZAKI,
	wakunga wa jadi							Wadau wa
	ili iwe ni njia							Maendeleo
	mbadala ya							
	kujipatia kipato							
	badala ya							
	kutegemea							
	ukeketaji							
JUM	JUMLA NDOGO		24,000,00	4,000,000	24,000,00	72,000,000		

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
			0		0			
5.3	Kuwawezesha		20,600,00	20,600,000	20,600,00	61,800,000	WMJJ	OR-
	ngariba na		0		0		WM	TAMISEMI
	wakunga wa jadi							, AZAKI,
	kuanzisha							Wadau wa
	shughuli mbadala							Maendeleo
	za kujipatia kipato							
JUM	JUMLA NDOGO		20,600,00	20,600,000	20,600,00	61,800,000		
			0		0			
5.4	Kuwahusisha	Gharama za	720,000	720,000	0	1,440,000	WMJJ	OR-
	ngariba na	mkutano kwa siku					WM	TAMISEMI
	wakunga wa jadi	2 (chakula na						, AZAKI,
	waliobadilika	vinywaji						Wadau wa
	katika kutoa elimu	Usafri kwa ajili ya	45,000,00	45,000,000	0	90,000,000		Maendeleo
	kupitia ushuhuda washiriki	washiriki 100@	0					
	dhidi ya madhara	dhidi ya madhara mkoa katika mikoa						
	ya vitendo vya	6						
	ukeketaji na	Posho ya njiani	45,000,00	45,000,000	0	90,000,000		
	kuhamasisha	kwa ajili ya	0					
	uvushaji rika	washiriki						
	kama njia	Ada ya	7,200,000	7,200,000	0	14,400,000		
				•				

Na	Kazi/Shughuli	Mahitaii		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla va	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
	ala y	uwezeshaji						
	pale ambapo	Posho ya siku kwa	16,200,00	16,200,000	0	32,400,000		
	ukeketaji ni kaida	viongozi wakuu na	0					
	ya mpito	wawezeshaji						
		(watu 5)						
JUM	JUMLA NDOGO		114,120,0	114,120,000	0	28,240,000		
			00					
JUM	JUMLA KUU		316,220,0	58,720,000	4,600,000	519,540,000		
			00					
	LENGO N	LENGO MKAKATI NAMBA	SITA:	KUIMARISHA URATIBU V	WA WADAU	U WANAOTEKELEZA	KELEZA	AFUA ZA
	KUTOKO	KUTOKOMEZA UKEKETAJI						
						Jumla ya	Mhusik	Mhusika
Ž	Vazi/Chuchuli	Mobitoii		MWAKA WA FEDHA		Gharama	M	Meaidiri
ri T		Manitaji				(ZZZ)	a Mikuu	MISAIGIEI
			2021/22	2022/23	2023/24			
6.1	Kulifanya suala la						WMJJ	OR-
	ukeketaji kuwa						WM	TAMISEMI
	ajenda ya kudumu							, WHUM;
	katika Wizara za							WMJJWM;
	Kisekta, Idara,							WEST
	Wakala na							
				94				

Mamlaka za Serikali za Mtaa. JUMLA NDOGO 6.2 Kuanzisha na kuimarisha Kamati za Ulinzi wa Wanawake na watoto katika ngazi za Mamlaka za Serikali za Mtaa						Jumia ya	Mhusik	Mhusika
Mamlaka Serikali za JUMLA NDOG 6.2 Kuanzish: Kamati z: wa Wana: watoto ngazi za N za Serik Mtaa						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
Mamlaka Serikali za JUMLA NDOG 6.2 Kuanzishi Kuimarishi Kamati zi wa Wana watoto ngazi za N za Serik Mtaa						(ZZZ)		
Mamlaka Serikali za JUMLA NDOG 6.2 Kuanzish: kuimarish: Kamati z: wa Wana' watoto ngazi za N za Serik Mtaa			2021/22	2022/23	2023/24			
JUMLA NDOG 6.2 Kuanzisha kuimarisha Kamati za wa Wana watoto ngazi za N za Serik Mtaa	Za							
JUMLA NDOG 6.2 Kuanzisha kuimarisha Kamati za wa Wana watoto ngazi za N za Serik Mtaa	Mtaa.							
	C							
kuimarisha Kamati za wa Wana watoto ngazi za N za Serik Mtaa	ı na	Posho ya siku kwa	29,760,00	29,760,000	29,760,00	89,280,000	WMJJ	OR-
Kamati za wa Wanav watoto ngazi za N za Serik Mtaa	_	wawezeshaji na	0		0		WM	TAMISEMI
wa Wanav watoto ngazi za N Za Serik Mtaa		watumishi wawiili						, Taasisi za
watoto ngazi za N Za Serik Mtaa		wanaohusika katika						Kiraia,
ngazi za N za Serik Mtaa	katika	kuendesha mafunzo						Wadau wa
za Serik Mtaa	ſamlaka	katika makundi						Maendeleo
Mtaa	Za	kwa siku mbili kwa						
		kamati za ulinzi						
		katika Halmashauri						
		62						
	1	Nauli ya kurudia	5,000,000	5,000,000	5,000,000	15,000,000		
		ndani ya wilaya						
		kwa warsha za						
		ushauri katika						
		Halmashauri 62 za						
		mikoa 9						
		Chakula na	1,333,333	1,333,333	1,333,33	,000,000		
		viburudisho kwa						

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(SZL)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
		washirki wilayani						
		Vitu vya kutumia	413,333	413,333	413,333	1,240,000		
		ofsini kwa ajli ya						
		mafunzo ya warsha						
		katika Halmashuri						
		62						
JUM	JUMLA NDOGO		36,506,66	36,506,667	36,506,66	109,520,000		
			7		7			
6.3	Kuwezesha	Posho ya usafiri					WMJJ	OR-
	Kamati za ulinzi kwa	kwa watumishi	1,200,000.	1,200,000.0	1,200,000.	1,200,000.00	WM	TAMISEMI
	wa wanawake na	wawili kutoka	00	0	00			, OWM,
	watoto za	za katika wilaya 62						Asasi za
	Mamlaka za	zilizochaguliwa						Kiraia na
	Serikali za Mitaa katika ofisi	katika ofisi za						Wadau wa
	kuratibu,	Makatibu Tawala						Maendeleo
	upatikanaji wa	wa Wilaya wa						
	taarifa juu ya	Mikoa 9 kwa ajili						
	utekelezaji wa	ya kuratibu						
	Mkakati katika	katika utekelezaji wa sera						
	ngazi ya taifa hadi	ya kuzuia ukatili						

kwa wanawake na watoto (kuzuia nobo ya mwaka na katoto 24,000,000 24,000,000 24,000,000 25,200,000	Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
Rivar a manawake na 2021/22 2022/23 2023/24 CTZS) CTZS) CTZS CT							Gharama	a Mkuu	Msaidizi
10 10 10 10 10 10 10 10							(ZZZ)		
tage kwa wanawake na watoto (kuzuia) kwatoto (kuzui				2021/22	2022/23	2023/24			
ukeketaji) kwa kila ukeketaji) kwa kila 24,000,00 24,000,00 3,600,000 Uratibu wa Sera ya 24,000,00 24,000,00 3,600,000 Taifa ya 0 0 Kutokomeza Kutokomeza 0 0 Wanawake na 0 25,200,00 25,200,00 Watoto 1,200,000 1,200,000 3,600,000 WM wenye kujumuisha 1,200,000 1,200,000 3,600,000 WM ifa ya kwenye mfumo 1,200,000 1,200,000 3,600,000 WM wa 1 jinai 1,200,000 1,200,000 1,200,000 1,200,000 1,200,000 wa 2a 2a 2a 2a 2a 2a 2a		Kijiji au Mitaa	kwa wanawake na						
ukeketaji) kwa kila ukeketaji) kwa kila mwaka cobo ya mwaka 24,000,000 24,000,000 24,000,000 24,000,000 3,600,000 Taifa ya 0 </td <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td>									
Taifa wa Sera ya 24,000,000 24,000,000 3,600,000 24,000,000 24,000,000 24,000,000 24,000,000 24,000,000 24,000,000 24,000,000 24,000,000 24,000,000 24,000,000 24,000,000 25,000,000			ukeketaji) kwa kila						
Uratibu wa Sera ya 24,000,000 24,000,000 3,600,000 Taifa ya 0 0 0 0 Kutokomeza Wanawake na Wanawake na 0 0 0 Watoto 25,200,000 25,200,000 25,200,000 3,600,000 0 Watoto 1,200,000 1,200,000 1,200,000 3,600,000 0 Watoto 1,200,000 1,200,000 1,200,000 3,600,000 0 Watoto 1,200,000 1,200,000 1,200,000 0 Watoto 1,200,000 1			robo ya mwaka						
Kutokomeza ya 0 0 Kutokomeza kwa kwa kwa Wanawake na kwa z5,200,000 z5,200,000 z5,200,000 z5,200,000 Watoto b 0 0 0 WMJJ wenye kujumuisha kwenye mfumo 1,200,000 1,200,000 3,600,000 WMJJ t jinai kwenye mfumo kwenye mfumo kwenye mfumo kwenye mfumo kwenye mfumo kwenye		•	Uratibu wa Sera ya	24,000,00	24,000,000	24,000,00	3,600,000		
Kutokomeza Kutokomeza Amawake na Do Amawake na Do Amawake na <				0		0			
Ukatili kwa			Kutokomeza						
Wanawake na Wanawake na Watoto 25,200,00 25,200,000 25,200,000 5,600,000 7,600,000 Nyaraka jirakayoelekeza wenye kujumuisha um ya matukio ya ukatili ifa ya kwenye mfumo tifa ya kwenye mfumo tifa ya kwenye mfumo anrisha wa sarisha 1,200,000 1,200,000 3,600,000 WMJJ 1 jinai 1 jinai MWJJ MWJJ MWJJ 2 kwenye mfumo 1 jinai MWJJ MWJJ 2 kwenye mfumo 2 kwenye mfumo MWJJ MWJJ 2 kwenye mfumo 2 kwenye mfumo MWJJ MWJJ									
Watoto 25,200,00 25,200,000 5,600,000 Nyaraka 1,200,000 1,200,000 3,600,000 WMJJ wenye kujumuisha WM WM um ya matukio ya ukatili MM WM ifa ya kwenye mfumo WM WM u jinai wa WM WM wa Za Za Za									
ya 1,200,000 25,200,000 25,200,000 5,600,000 WMJJ wenye kujumuisha 1,200,000 1,200,000 3,600,000 WMJJ ifa ya kwenye mfumo kweny			Watoto						
Kujumuisha Nyaraka 1,200,000 1,200,000 3,600,000 WMJJ matukio ya jinai wezo wa kwenye mfumo kwenye	JUM	LA NDOGO		25,200,00	25,200,000	25,200,00	2,600,000		
KujumuishaNyaraka1,200,0001,200,0001,200,0003,600,000WMJJmatukioyaitakayoelekezakujumuishakujumuishakujumuishakujumuishafomu maalummatukio yajinaikwenye mfumokujumarishakwenye mfumonakuimarishakuimarishakujumarishakujumarishakujumarishakujumarishauwezowakujumarishakujumarishakujumarishakujumarishauwezowakujumarishakujumarishakujumarishamanlakazakujumarishakujumarishakujumarisha				0		0			
tutkioyaitakayoelekezaWMeketaji kwenyekujumuishaMMnu maalum yamatukio ya ukatiliMatukio ya ukatilitolea taarifa yakwenye mfumotutkio ya jinaikwenye mfumokuimarishakuimarishaezo waezo wa	6.4	Kujumuisha	Nyaraka	1,200,000	1,200,000	1,200,000	3,600,000	WMJJ	OR-
eketaji kwenye kujumuisha matukio ya ukatili matukio ya ukatili kolea taarifa ya kwenye mfumo tukio ya jinai kuimarisha kuimarisha ezo wa malaka za		ya	itakayoelekeza					WM	TAMISEMI
nu maalum ya matukio ya ukatili tolea taarifa ya kwenye mfumo tukio ya jinai kuimarisha kuimarisha ezo wa malaka za		ukeketaji kwenye	kujumuisha						, OWM,
tukio ya jinai kwenye mfumo kuimarisha kuimarisha ezo wa malaka za			matukio ya ukatili						WMN(Polis
tutkio ya jinai kuimarisha ezo wa umlaka za		kutolea taarifa ya	kwenye mfumo						i),WKS,
kuimarisha ezo wa malaka za		matukio ya jinai							WEST,WF
wa za									M
Za									(NBS),Asas
									i za Kiraia,

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	)HA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
	Serikali za Mitaa							Wadau wa
	katika kutumia							Maendeleo
	mfumo wa							
	ufuatiliaji wa							
	matukio ya ukatili							
JUM	JUMLA NDOGO			1,200,000		3,600,000		
			1,200,000		1,200,000			
6.5	Kuimarisha	Vifaa vya	000,009	600,000	000,009	1,800,000	WMJJ	OR-
	ushirikiano	mkutano kwa					WM	TAMISEMI
	miongoni mwa	Gharama za	21,600,00	21,600,000	21,600,00	64,800,000		, Kamati za
	wadau	mkutano kwa	0		0			MTAKUW
	wanaotokomeza	washiriki 270						WA za
	vitendo vya	Wawezeshaji	800,000	800,000	800,000	2,400,000		Ulinzi wa
	ji na k	Gharama za usafiri	27,000,00	27,000,000	27,000,00	81,000,000		wanawake
	¥	kwa washiriki 270	0		0			na Watoto,
	waathirika na	kwa mwaka kwa						AZAKI na
	walio katika hatari	muda wa miaka						Wadau wa
	ya kukeketwa.	mitatu						Maendeleo.
		Posho ya siku kwa	81,900,00	81,900,000	81,900,00	245,700,000		
		ajili ya siku 4 za	0		0			

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	ЭНА	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(TZS)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
		mafunzo kwa						
		washiriki 270 kwa						
		mwaka (pamoja na						
		mwezeshaji na						
		watumishi watatu)						
IUM	JUMLA NDOGO		131,900,0	131,900,000	131,900,0	395,700,000		
			00		00			
9.9	Kufanya tafiti	Kuweka tangazo	1,500,000	0	0	1,500,000	WMJJ	OR-
	kuhusu masuala	kuhusu masuala katika gazeti kwa					WM	TAMISEMI
	ya ukeketaji, mila	ya ukeketaji, mila lengo la kutangaza						WHMTH,
	na desturi pamoja kuajiri	kuajiri mtaalamu						WFM,
	na jitihada	mzawa						Taasisi za
	zilizochangia	Mtaalamu mzawa	00,000,00	0	0	60,000,000		Kiraia,
	kubadili tabia na	kuendesha utafiti	0					Wadau wa
	mitazamo ya	mahususi juu ya						Maendeleo
	kijamii kuhusu	ukeketaji na						
	ukeketaji.	kuandaa ripoti						
		ndani ya siku 60						

Charama	Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
za ajili 20,600,000 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0							Gharama	a Mkuu	Msaidizi
za ajili 20,600,000 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0							(ZZZ)		
za ajili 20,600,000 0 0 0 0 1				2021/22	2022/23	2023/24			
ajili 20,600,00 ya 0.00 i wa i wa la jiuu na la jiuu na la jiuu la jiuu na la jiuu la					0	0			
ya 0.00 i wa li wa			mkutano kwa ajili	20,600,00			20,600,000.0		
a i wa li wa				0.00			0		
a i wa li wa			mashauriano						
i wa ina na hada akwa akwa been afiri afiri afiri afiri an amin' a			itakayojumuisha						
hkva kwa 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0			watu 40 wakati wa						
na ha had a shared a			kukusanya data juu						
0 0 0 72,000,000 0.00 0,000 6,000,0000.									
0 0 0 72,000,00 0.00 0,00 6,000,000.			mambo						
0 0 0 72,000,00 0.00 6,000,000.			yanayokubalika						
0 0 0 72,000,00 0.00 6,000,000. 0 0			katika kila mkoa						
0 0 0 72,000,00 0.00 6,000,000. 0 0 6,000,000.									
0 0 0 72,000,000 0.00 6,000,000. 0 0 6,000,000.			inayotekeleza						
0 0 0 0.00 0.00 0 0 6,000,000. 0			VAWC						
72,000,00 0.00 6,000,000. 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0			Posho ya siku kwa		0	0			
0.00 6,000,000. 00				72,000,00			72,000,000.0		
0 0 6,000,000. 00			Katika mikoa 9	0.00			0		
6,000,000.			Gharama za usafiri		0	0			
Za			kwa washiriki 40	6,000,000.			6,000,000.00		
warsha				00					
			warsha						

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
		Posho za siku kwa		0	0			
		watumishi 3	10,800,00			10,800,000.0		
		waliomo katika	0.00			0		
		timu ya utafiti na						
		watalaamu wawli						
		Posho za siku kwa	20,000,00	0	0	20,000,000		
		siku 2 za warsha ya	0					
		kuthibitisha kwa						
		watu 100 yaani						
		watu 10 kwa kila						
		kamati ya mkoa						
		ya kutokomeza						
		ukatili kwa						
		wanawake						
		Posho za siku kwa		0	0			
		watumishi 3	12,000,00			12,000,000.0		
		waliomo katika	0.00			0		
		timu ya utafiti na						
		watalaamu wawili						
		Chakula na	1,600,000	0	0	1,600,000		
		viburidisho kwa						

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	OHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
		washiriki						
		Usafiri kwa	15,000,00	0	0	15,000,000		
		washiriki 100 kwa	0					
		siku 2 za warsha						
JUM	JUMLA NDOGO		208,700,0			208,700,000		
			00					
6.7	6.7 Kutafsiri katika	Jumla yote		123,000,000		123,000,000	WMJJ	Kamati za
	lugha nyepesi						WM,	MTAKUW
	Mpango Kazi wa						OR-	WA,
	Taifa wa						TAMIS	AZAKI na
	Kutokomeza						EMI	Wadau wa
	Ukatili dhidi ya							Maendeleo
	Wanawake na							
	Watoto, Mkakati							
	wa Mawasiliano							
	wa							
	MTAKUWWA na							
	Mkakati wa Taifa							
	wa Kutokomeza							
	Ukeketaji							

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	ЭНА	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
MOL	JUMLA NDOGO			123,000,000		123,000,000		
8.9	Kujenga uwezo	Siku mbili za		1		ı	WMJJ	Kamati za
	wa watendaji na	mafunzo					WM	MTAKUW
	wataalamu katika	Vifaa vya mkutano	0	600,000	0	000,000		WA za
	Halmashauri							Ulinzi wa
	zilizo katika	Gharama za	0	9,920,000	0	9,920,000		Wanawake
	S Va	mkutano kwa						na
		washiriki 124						Watoto, Asa
	Maafisa Uhamiaji	Wawezeshaji	0	7,200,000	0	7,200,000		si za Kiraia
	na Asasi za Kiraia	Gharama za usafiri	0	12,400,000	0	12,400,000		na Wadau
	kuhusu mbinu za	kwa washiriki 124						wa
	kuzuia ukeketaji.	kwa kila mwaka						Maendeleo.
		Posho ya siku kwa	0	44,640,000	0	44,640,000		
		siku nne za						
		mafunzo kwa						
		washiriki 124 kwa						
		kila mwaka						
JUM	JUMLA NDOGO			74,760,000		74,760,000		
6.9	Kuandaa mpango	Mikutano mitatu ya	0	10,500,000	0	10,500,00	WMJJ	OWM, OR-
	wa ufuatiliaji na	kiushauri kwa					WM,	TAMISEMI
	tathmini kwa	jumla ya siku 15					OR-	, Taasisi za

Na.	Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA	DHA	Jumla ya	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu	Msaidizi
						(TZS)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
	ajili ya kuwezesha	kwa makundi ya					TAMIS	Kiraia,
	utekelezaji wa	wa utendaji kazi kwa					EMI	Wadau wa
	Mkakati wa	ajili ya kuandaa						Maendeleo
	Kutokomeza	kiunzi cha kufanya						
	Ukeketaji kwa	Tathimini na						
	kila hatua ya	Usimamizi						
	utendaji katika	(Gharama za						
	ngazi zote.	Ushauri						
		Mkutano wa	0		0			
		Ushauri kwa		20,600,000		20,600,000		
		washiriki 50 kwa						
		ajili ya kuweka						
		mawazo katika						
		mpango huo na						
		kiunzi chake						
		Vifaa vya kiofisi	0		0			
		vitakavyotumika		300,000		300,000		
		katika mikutano ya						
		makundi ya						
		kiushauri						
JUM	JUMLA NDOGO			31,400,000		31,400,000		

Na.	Na. Kazi/Shughuli	Mahitaji		MWAKA WA FEDHA		Jumla ya Mhusik Mhusika	Mhusik	Mhusika
						Gharama	a Mkuu Msaidizi	Msaidizi
						(ZZZ)		
			2021/22	2022/23	2023/24			
JUM	JUMLA KUU		462,813,3	483,273,333	254,113,3	483,273,333 254,113,3 1,200,000,00		
			33		33	0		

KIAMBATISHO 1: MCHANGO WA BAADHI YA WIZARA KATIKA KUPUNGUZA VITENDO VYA UKEKETAJI

nauguan de la companya de la company
Iliandaa na inatekeleza mpango kazi wa Taifa wa Kutokomeza vitendo vya Ukatili kwa Wanawake na
Watoto (MTAKUWWA); Iliendesha mdahalo wa Taifa juu ya kupinga ukeketaji tarehe 2 hadi 11
Oktoba 2018; Iliandaa mipango ya kila Mkoa; ilianzisha Dawati la jinsia katika Wizara, Idara na Wakala
mbalimbali na iliratibu Maadhimisho ya Kitaifa na Kimataifa kama vile tarehe 11 Oktoba ambayo ni
siku ya Kimataifa ya Mtoto wa Kike na Siku ya Kimatifa ya Kukataa Kabisa Vitendo vya Ukeketaji.
Idara ya Afya katika Wizara kupitia Kitengo chake cha Afya ya Uzazi inakamilisha mapitio ya
Mwongozo wa Taifa wa Usimamizi wa Kutokomeza Ukatili wa Kijnsia kwa kuzingatia Mwongozo wa
Shirika la Afya Duniani kuhusu mwitikio wa Sekta ya Afya juu ya vitendo vya ukeketaji.
Jeshi la Polisi Tanzania limeanzisha jumla ya Madawati 417 ya Jinsia na Watoto katika vituo vya Polisi
kwa msaada wa wadau wa maendeleo ambao ni UNFPA na UNICEF. Madawati hayo yanaimarishwa
kiutendaji kwa kuzingatia utaratibu wa utendaji wa viwango, miongozo, namna bora ya utoaji wa
mafunzo na vifaa pamoja na elimu ya mawasiliano. UNFPA imesaidia kwa kuandaa moduli, vifaa vya
mafunzo, vya kutolea taarifa, elimu na mawasiliano na mafunzo kwa Maafisa na inasaidia katika
ukarabati wa madawati ya jinsia katika Mikoa ambayo imeathiriwa sana na vitendo vya ukeketaji. Jeshi
la Polisi limeanzisha pia matangazo ya huduma kwa umma kuhusu sheria ya ukeketaji. Matangazo hayo
yalirushwa hewani mwaka 2012-2014.

UNICEF na WILDAF katika kuanzisha na kuimarisha Dawati 420 ya Jinsia na Watoto katika vituo vya Polisi vilivyopo nchini.

Vilevile, Mashirika yasiyo ya Kiserikali yamekuwa yakitekeleza programu na miradi mbalimbali katika Mikoa ambayo mashirika hayo yanafanyia kazi. Orodha ya baadhi ya Mashirika yanayofanya kazi ya kutokomeza ukeketaji nchini ipo katika kiambatisho namba 2. Mashirika haya yanafanya kazi katika mfumo wa ubia rasmi na usio rasmi. Kwa mfano, Mashirika ya World Vision Tanzania na AMREF Health Africa yanayofanya shughuli zao katika Jiji la Tanga yanatekeleza kwa pamoja programu ya uwezeshaji wa wananchi kiuchumi kwa kuwahusisha ngariba na viongozi wa jadi kwa lengo la kuwawezesha kupata kipato kwa njia halali na kuacha shughuli za ukeketaji

Serikali kwa kushirikiana na wadau wa maendeleo wakiwemo Mashirika ya Umoja wa Mataifa, Mashirika Yasiyo ya Kiserikali na Mashirika ya Dini imekuwa ikitekeleza Afua za pamoja za kutokomeza ukeketaji katika Mikoa ya Mara, Kilimanjaro Dar es Salaam, Arusha, Dodoma, Singida na Manyara. Afua zilizofanyika ni pamoja na kuelimisha jamii madhara ya ukeketaji, kutoa mafunzo kwa Wataalam wa Afya, Maafisa Polisi, Wataalam wa Halmashauri na Kamati za Usalama za Wilaya kuhusu kudhibiti vitendo vya ukeketaji katika maeneo husika. Aidha, maandiko mbalimbali kuhusu umuhimu wa kuwa na tohara mbadala yaliandaliwa ikiwemo jumbe mahususi za kupinga ukeketaji na kuelimisha jamii kupitia redio za jamii. Vilevile, mikutano ya wadau imetumika kwa lengo la kubadilishana uzoefu kuhusu kutokomeza ukeketaji, kuimarisha ushirikiano wa kufanya kazi kwa pamoja na kufanya harambee kwa ajili ya utekelezaji wa programu za pamoja. Mikutano hiyo ni pamoja na Maadhimisho ya Siku ya Elimu Duniani (tarehe 24 Januari), Siku ya Kimataifa ya Kupinga Ukeketaji (tarehe 6 Februari), Siku ya Wanawake Duniani (tarehe 8 Machi), Siku ya Mtoto wa Afrika (tarehe 16 Juni), Siku ya Mtoto ya Kimataifa ya Mtoto wa Kike (tarehe 11 Oktoba) na Siku kumi na sita za kupinga ukatili wa kijinsia (Novemba 25 hadi Disemba 10). Maadhimisho haya yanatumika kuongeza uelewa wa jamii kuhusu athari za ukatili wa kijinsia na kutoa matamko mbalimbali dhidi ya vitendo hivyo.

Serikali kwa kushirikiana na wadau wamekuwa wakitumia mbinu mbalimbali kuelimisha jamii kwa lengo la kubadili mtazamo wao kuhusu mila ya ukeketaji. Mbinu hizi ni pamoja na:

KIAMBATISHO 2: BAADHI YA WADAU WAPINGA UKEKETAJI NA MAENEO YAO YA KUTENDEA KAZI

	MANUELLE OF PRINCE OF THE PRIN	
Na	Jina la Taasisi ya Kiraia	Mkoa/Wilaya Inapofanyia Kazi
	ACE	Arusha – Halmashauri ya Wilaya ya Arusha
2	ACT Mara (Nyumba Salama)	Mara – Halmashauri ya Wilaya Serengeti
3.	AFNET	Halmashuri za Wilaya na Mji za Mpwapwa na Babati na Halamshauri ya Wilaya Manyoni
4	AJISO	Kilimanjaro – (Halmasahuri za Wilaya za Rombo na Same)
5	AMREF Health Africa	Mara- (Halmashuri ya Wilaya Serengeti); Tanga (Halmashauri za Wilaya ya Handeni na
		Kilindi)
9	ATFGM	Mara- Halmashauri ya Wilaya Tarime
7	Christian Council of Tanzania (CCT)	Dodoma – Halamsahuri ya Wilaya Bahi
∞	CWCD	Arusha- Halmashauri ya Manispaa Arusha
6	Children Dignity Forum (CDF)	Dodoma -Halamsahuri ya Wilaya Mpwapwa; Mara (Halmashauri za Wilaya ya Tarime na
		Rorya)
10	CWCA	Mara Halmashauri ya Wilaya Musoma
11	Embudeo	Manyara – Halmashauri ya Wilaya Loliondo
12	ESTL	Singida –Halmashauri ya Wilaya Singida
13	Faraja Human Development Tanzania	Dodoma- Halmashauri ya Wilaya Dodoma
14	HACCOCA	Morogoro Halmashauri ya Manispaa Morogoro
15	Hope for Girls and Women in Tanzania	Mara-Halmashauri ya Wilaya Musoma

	Jina la Taasisi ya Kiraia	Mkoa/Wilaya Inapofanyia Kazi
16	Imaan TV	Morogoro –. Halmashauri ya Manispaa Morogoro
17	Imara Foundation	Mara – Halmashauri ya Wilaya Serengeti
18	JIPE MOYO	Mara – Halmashauri ya Wilaya Musoma
19	JSI	Mara – Halmashauri za Wilaya za Rorya na Bunda
20	Karim/KAHESO	Manyara — Halmashauri ya Wilaya Babati
21	KINNAPA	Manyara – Halmashauri ya Wilaya Kiteto
22	Kiteto Women and Child Rights	Halmashauri ya Wilaya Kiteto
23	KIVULINI	Mara
24	KIWAKUKI	Kilimanjaro
25	KWIECO	Kilimanjaro
26	Mogabiri Extension Farm	Mara
27	Msichana Initiative	Bahi
28	MWEDO	Halmsahuri ya Manispaa Arusha
29	NAFGEM	Kilimanjaro – katika Halmasuri za Wilaya za Rombo, Same & Siha, Manyara – Wilaya ya
		Simanjiro na Halmashauri ya Wilaya ya Babati na Manispaa ya Babati
30	Pastoral Women Council (PWC)	Arusha – Halmashauri za Wilaya za Ngorongoro na Arusha
31	Plan International	Mara – Halmashauri ya Wilaya Tarime
32	PRECC	Mara – Halmashuri ya Wilaya Musoma
33	Radio Habari Njema	Manyara — Halmashauri ya Wilaya Mbulu
34	Radio ORS	Manyara – Halmashauri ya Wilaya Simanjro
35	Radio Ukweli	Morogoro – Halmashauri ya Manispaa Morogoro
36	Right to Play	Mara – Halmashauri za Wilaya za Tarime na Musoma Tarime
37	Roman Catholic Diocese of Mahenge	Morogoro – Halmashauri ya Wilaya Mahenge

Na	Jina la Taasisi ya Kiraia	Mkoa/Wilaya Inapofanyia Kazi
38	Roman Catholic Diocese of Mhulu	Manyara –Halmashanri ya Wilaya Mhulu
96	NOTHER CALIDING PROCESS OF MORIE	manyara Trannashaan ya waga moun
39	Roman Catholic Diocese of Same	Kilimanjaro – Halmashauri ya Wilaya Same
40	SAC	Mara – Halmashauri ya Wilaya Musoma
41	SAWA	Morogoro – Halmashauri ya Manispaa Morogoro
45	Singida Inter-African Committee (SIA-C)	Singida –Halmashauri ya Wilaya Singida
43	SLEP	Mara – Halmashauri ya Wilaya Musoma
4	SPRF	Singida – Halmashauri ya Wilaya Ikungi
45	STEM	Arusha – Halmashauri ya Wilaya Meru
46	ТАНЕА	Iringa – Halmashauri ya Wilaya Iringa na Halmashauri ya Manispaa Iringa
47	TARWOC	Iringa – Halmashauri ya Wilaya Iringa na Halmashauri ya Manispaa Iringa
48	TAWLA	Dodoma – Halmashauri ya Wilaya Bahi
46	TGNP Mtandao	Mara – Halmashauri ya Wilaya Tarime
20	Top Radio	Morogoro – Halmashauri ya Manispaa Morogoro
51	Tusonge	Kilimanjaro - Halmashauri ya Wilaya Moshi
52	UNICEF	Iringa – Halmashauri ya Manispaa Iringa.
53	UNFPA	UNFPA lina progarmu Mkoani Mara (Tarime, Butiama and Serengeti), Arusha, Manyara,
		Dar es Salaam. Katika ngazi ya juu, kuna msaada toka Ofisi ya Rais, Tawala za Mikoa na
		Serikali za Mitaa Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto, Wizara ya
		Mambo ya Ndani na Wizara nyingine, Idara na Wakala mbalimbali ambazo ni muhimu
		katika kzuia na kuitika kukomesha vitedo vya ukeketaji UNFPA imezisaidia taasisi kama
		TAMWA, TGNP, na NGOs ambazo zina program wakilishi dhidi ya ukeketaji ikiwa ni
		pampja na ATIFGEM, Hope for Women and Girls, NAFGEM, HIMS, na mashirika
		mengine ambayo yanatakiwa yachukue hatua ikwa ni pamoja na tohara mbadala.

Na	Na Jina la Taasisi ya Kiraia	Mkoa/Wilaya Inapofanyia Kazi
54	54 Washehabise	Mara – Halmashauri ya Wilaya ya Serengeti
55	World Education, Inc.	Mara – Halmashauri ya Wilaya ya Tarime
99	56 World Vision Tanzania	Tanga – Hallmashauri za Wilaya za Handeni na Kilindi
57	57 WOWAP	Dodoma – Halmashauri ya Wilaya Kondoa na Halmashauri ya Manispaa Dodoma
58	58 WWU	Mara – Halmashauri ya Wilaya Musoma

